University of Alberta Library
0 1620 2352 6542

Календар

УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ

Манітобський Парлямент і Памятник незнаного Вояка.

НА ЗВИЧАЙНИЙ РІК

1945

Parker's

Ladies' Wear Limited

Добір найпристойнішого виробу

ПЛАЩІВ — СУКОНОК

СПОРТОВИХ ОДІНЬ

СПІДНІ ОДЯГИ — ПАНЧОХИ

Спеціялізуємо
Роблення-до-міри Ковтів і Сутів.

231 PORTAGE AVE.
Opposite Main Post Office.

WM. SOLOHUB WM. PARKER

Коли шукаєте за гарним стилем, якістю футер і доброю роботою, то заходіть до нас

ZAPP FUR SHOP

592 Selkirk Avenue — Phone 53 400 — Winnipeg, Man.

УВАГА: Замовлень почтою не приймаємо. Купуємо шкіри мускрет, мінки, отер і т.д.

КАЛЄНДАР

„УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ"

НА ЗВИЧАЙНИЙ РІК

1945

РІЧНИК XXVIII

ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ В КАНАДІ
ВІННІПЕҐ, МАН.

Printed and Published by the Ukrainian Publishing Company of Canada, Limited,
210 - 214 Dufferin Ave., Winnipeg, Manitoba.

UNIVERSITY LIBRARY
UNIVERSITY OF ALBERTA

Printed in Canada

Рік 1945

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЄНДАР

Рахуба часу.

Рік 1945 є 6658 роком юліянського навороту, а 7453—7454 візантійської ери.

Він є 1945-им роком від народин Христа(5705-им роком від початку світа (згідно з жидівським численням) і 1363 роком магометанської ери.

КАЛЄНДАРНІ СПРАВИ.

Рік 1945 є роком звичайним.

Мясниць від Різдва до Мясного пущення 9 тижнів і 1 день.

Масне пущення 11 березня (27-го лютого церковного).

Сирне пущення 18 березня (5 церковного).

Благовіщення в суботу 7-го квітня (25 березня церк.).

Великдень 6 травня (23 квітня церковного).

Вознесення 14 червня (1го церк.)

Зелені Свята 24 червня (11 церковного).

Неділя Всіх Святих 1 липня (18 церковного).

Петра і Павла в четвер 12 липня (29 церковного).

ПОСТИ.

1. На Святий Вечір Різдва (Навечеріє Різдва).

2. На Святий Вечір Йордану (Навечеріє Богоявлення).

3. Великий Піст — від понеділка по Неділи Сиропустній до Великої Суботи перед Великоднем.

4. Петрівка завсігди від понеділка по Неділи Всіх Святих (1-ій по Зелених Святах) до передодня (навечерія) свята Петра і Павла (від 2 до 11 липня).

5. Спасівка завсігди від 14 (1 цер.) серпня до 27 (14 цер.) серпня отже до передодня Успення Пресвятої Богородиці.

6. В день памяти Усічення Голови Івана Хрестителя 11 вересня (29 серп. церк.).

7. В день свята Воздвиження Чесного Хреста 27 (14 цер.) вересня.

8. Пилипівка, завсігди від 28 (15 цер.) листопада, отже від дня по Пилипі — до передодня (до Навечерія, Св. Вечера) Різдва Христового.

9. В Сирний тиждень до неділі Сиропустної з набілом.

Щиро релігійні люде вибирають собі для посту окремі дні — чи для подяки Богу, чи просьби, чи покаяння.

ЗАГАЛЬНИЦІ.

1. Від Різдва до Богоявлення (Йордану) крім Йорданського Святого Вечера.

2. Від неділі Митаря і Фарисея до неділі Блудного Сина.

3. Від Великодня до Неділі Томиної.

4. Від Зелених Свят до Неділі Всіх Святих.

ЗАБОРОНЕНИЙ ЧАС ВЕСІЛЬ І ЗАБАВ З МУЗИКОЮ.

1. Всі середи і пятниці крім загальниць.
2. Від початку Пилипівки до Богоявлення.
3. Від понеділка по Неділі Мясопустній до Неділі Томиної.
4. В Петрівку.
5. В Спасівку.
6. В день памяти Усічення Голови Івана Хрестителя.
7. В день Воздвиження Чесного Хреста.

ЛАТИНСЬКІ СВЯТА В 1945 РОЦІ

Новий Рік в понеділок 1 січня.
Трох Королів 6 січня.
Запустна 11 лютого.
Попелець 14 лютого.
Благовіщення 25 березня в неділю.
Неділя Цвітна (Пальмова) 25 бер.
Великдень 1 квітня.
Вознесення 10 травня.
Зелені Свята 20 травня.
Божого Тіла 31 травня.
Петра і Павла в пятницю 29 червня.
Преображення в понеділок 6 серпня.
Успення Пр. Богор. в середу 25 серпня.
Різдво Богородиці в середу 8 вересня.
Всіх Святих в четвер 1 листопада.
Воведення Богор. в середу 21 лист.
1-ша Нед. Адвенту 2 грудня
Непорочне Зачаття в суботу 8 грудня.
Різдво Ісуса Христа в вівт. 25 грудня.

Латинський Великдень 4 тижні перед Українським.

УРЯДОВІ СВЯТА КАНАДИ.

День Нового Року.
Великодна Пятниця.
Домініон Дей 1-го липня.
Домініон Дей — День Праці 3-го вересня (в понеділок).
День Подяки, оголошують.
День Різдва Христового.

Свят тих не треба розуміти в строго релігійнім значінню. Це свята державні, отже державні інституції, банки і школи спиняють тоді свою діяльність.

ГОЛОСИ — РЯДОВІ НЕДІЛІ — РЯДОВІ УТРЕННІ ЄВАНГЕЛІЇ.

Рядові Голоси — „Голос" в церковнім Богослуженню, це мельодія, або кілька мельодій, що на якусь одну неділю припадають. Таких Голосів, або голосових груп, є 8, і бересь їх по черзі одної неділі один Голос, другої другий і т. д. Коли скінчиться 8-ий, то дальша неділя має знов 1-ий Голос.

Тому, що Голоси беруться чергою оден за другим, вони звуться Голоси Рядові. Перший рядовий Голос в році починаєсь завсігди від 2-ої Неділі по зелених Святах і так голоси йдуть, повторяючись аж до 5-ої Неділі Великого Посту.

Рядові Неділі — Перша неділя по Зелених Святах називається Першою Рядовою Неділею і від неї числяться всі дальші. З Рядовими Голосами й Утренними Євангеліями вони йдуть аж до пятої неділі Великого Посту, а з Апостолами і Євангеліями Служби Божої до послідних неділь перед Різдвом, а з деякими змінами до неділі перед неділею Митаря і Фарисея. Отже при кожній неділи зазначено, яка це чергова неділя, який тоді Голос (Гол. або Г), яке Утренне Євангеліє (Утр. Єв., або УЄ), та який Апостол і Євангеліє на Службі Божій.

Утренні Євангелії — Кожна неділя посвячена памяти Христового Воскресення, отже на недільній Утрени завсігди читається Євангеліє про Воскресення Христа (Воскресне Євангеліє). Таких Євангелій є 11. Вони також звуться Рядовими Утренними, чи Воскресними Євангеліями. Перше з них припадає завсігди на 1-шу Рядову Неділю, отже на Неділю Всіх Святих, що зараз по Зелених Святах. На 11-ту Рядову Неділю припадає 11-те Утренне Євангеліє, а на 12-ту знов 1-ше. Впарі з Утренними Євангеліями йдуть Євангельські Стихири на Утрени перед Славословієм.

Свята — Свята мають свій окремий лад, отже можуть мати своє окреме Утренне Євангеліє, свій Апостол і Євангеліє на Службі Божій. Коли свято випаде в неділю, то деколи бересь Апостол та Євангеліє і Неділі і Свята.

Окремий лад поза Рядовим маємо від Неділі Митаря і Фарисея до Зелених Свят.

ЄВАНГЕЛІЇ Й АПОСТОЛИ НА ВАЖНІЙШІ ПОТРЕБИ.

На Хрещенню — Мат. 28: 16—20; Рим. 6: 3—11.

На Вінчанню — Ів. 2: 1—11; Ефес. 5: 20—33.

На Похороні старших — Ів. 5: 24—30; Сол. 4: 13—17.

На Похороні дітей — Ів. 6: 35—39; 1 Корин. 15: 39—45.

На освяченню церкви — Ів. 10: 22—28; Жид. 3: 1—4.

В посуху — Мат. 16: 1—6; Яков 5: 7—9, 17—18.

В слоту — Мат. 7: 7—11; Рим. 8: 22—27.

В слабостях — Луки 4: 37—44; Жид. 12: 6—13.

На всяке прошення Мат. 7: 7—11; Филип. 4: 4—9 (те саме, що на Цьвітну Неділю).

Над слабим — Мат. 8: 28—34, або 17: 14—18, або Мар. 5: 1—20, або 9: 17—31, або Луки 9: 37—43.

Мале освячення води — Ів. 5: 1—4; Жид. 2: 11—18.

Освячення води на Йордан — Мар. 1: 9—11; 1 Кор. 10: 1—4. Тоді ж читання (Парамеї) 1) Ісаії 35: 1—10; 2) Ісаії 55: 1—13; 3) Ісаії 12: 3—6.

ЗАГАЛЬНІ АПОСТОЛИ СВЯТИМ.

Богородиці — Филип. 2: 5—11.
Ангелам — Жид. 2: 2—10.
Апостолам — 1 Кор. 4: 9—16.
Пророкам — 1 Кор. 14: 20—25.
Святителям — Жид. 13: 17—21.
Преподобним — Галат 5: 22—6: 2.
Мученикам — 2 Тим. 2: 1—10.
Ісповідникам — Єфес. 6: 10—17.

ЄВАНГЕЛІЇ РЯДОВІ НА УТРЕНИ

(Воскресні), які при неділях зазначені лише числами.

1. Матея 28: 16—20.
2. Марка 16: 1—8.
3. Марка 16: 9—20.
4. Луки 24: 1—12.
5. Луки 24: 12—35.
6. Луки 24: 36—53.
7. Івана 20: 1—10.
8. Івана 20: 11—18.
9. Івана 20: 19—31.
10. Івана 21: 1—14.
11. Івана 21: 15—25.

ЄВАНГЕЛІЇ НА СТРАСТЯХ В СТРАСТНИЙ ЧЕТВЕР.

1. Івана 13: 31 до 18: 1.
2. Івана 18: 1—28.
3. Матея 26: 57—75.
4. Івана 18: 28 — 19: 1—16.
5. Матея 27: 3—32.
6. Марка 15: 16—32.
7. Матея 27: 34—54.
8. Луки 23: 32—49.
9. Івана 19: 25—37.
10. Марка 15: 43—47.
11. Івана 19: 38—42.
12. Матея 27: 62—66.

ЗА УПОКОЙ ЄВАНГЕЛІЯ Й АПОСТОЛИ.

В понеділок — Ів. 5: 17—24: Рим. 14: 6—9.

Вівторок — Ів. 5: 24—30; 1 Кор. 15: 39—45.

Середу — Ів. 6: 35—39; 2 Кор. 5: 1—10.

Четвер — Ів. 6: 40—44; 1 Кор. 15 20—28.

Пятницю — Ів. 6: 48—54; 1 Кор. 15: 47—57.

Суботу — Ів. 5: 24—30; 1 Солун. 4: 13—17.

ЧИТАННЯ З СТАРОГО ЗАВІТУ НА ВСЕНОЧНІМ (Парамеї).

На Всеночнім на більші свята бувають Читання (Паремії, Парамеї) з Старого Завіту, отже тут подаємо, які коли береться.

Та поки що треба зробити такі уваги:

В Старім Завіті, що є старо-словянською мовою, перші пять книг звуться: 1. **Битіє,** 2. **Ісход,** 3. **Левит,** 4. **Числа,** 5. **Второзаконіе.** А в Біблії виданій українською мовою (Видання Брит. Т-ва) ті самі книги зовуться: 1-ша книга Мойсея, 2-га книга Мойсея, 3-та книга Мойсея, 4-та книга Мойсея і 5-та книга Мойсея. Отже і в зазначуванню Парамей будемо звати ті книги Книгами Мойсеєвими.

Старословянський біблійний поділ має також **Чотири Книги Царств,** а в українській мові ті чотири Книги зовуться: Перва Книга Самуїлова, Друга Книга Самуїлова, Перва Книга Царів, Друга Книга Царів. Коротко взявши, то в церк.-слов. є: 1-ша Книга Царств, 2-га Царств, 3-та Царств і 4-та Царств. А в укр. тексті те саме має заголовки: 1-ша Самуїла, 2-га Самуїла, 1-ша Царств, 2-га Царств. Цего послідного ми також будемо держатись в зазначуванню.

Ще кілька уваг щодо скорочень:

1М, 2М, 3М — це Перша Книга Мойсея, Друга і т. д.

Іс — Ісаія, Єр. — Єремія, Ез — Езекиїл, Прип — Приповістки Соломона, Ек — Екклезіяст і др. подібно.

Отже хто вважно перегляне заголовки Старого Завіту, той буде знати, до чого скорочення відноситься.

Рожд. Пресв. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Воздв. Ч. Хр. — 1) 2М 15: 22—27, 16: 1. 2) Прип. 3: 11—18. 3) Іс 60: 11—16.

Покров Пр. Богор. — як на Рожд. Пресв. Богородиці.

Димитрія — 1) Іс 63: 15—19; 64: 1—5, 8—9. 2) Єр. 2: 2—12. 3) Прем. 4: 7—15 „

Михаїла — 1) Іс. Навина 5: 13—15; 2) Суд 6: 2—7, 11—24. 3) Іс 14: 7—20.

Воведення — 1) 2М 40: 1—5, 9—10, 16, 34—35. 2) 1 Цар. 7: 51; 8: 1, 3—7, 9—11. 3) Ез. 43: 27; 44: 1—4.

Николая — 1) Прип. 10: 7, 6, 3: 13—16; 8: 34—35. 2) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12. 3) Прем. 4: 7—15.

Нед. пер. Рожд. — 1) 1М 14: 14—20. 2) 5М 1: 8—11, 15—17. 3) 5М 10: 14—21.

Нов. Рік. Вас.—1) 1М 17: 1—2, 4—8, 3, 9—12, 14. 2) Прип. 8: 22—30. 3) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12.

Йордан, Водосвяття — 1) Іс 35: 1—10. 2) Іс 55: 1—13. 3) Іс 12: 3—6. Тоді ж Апостол 1 Кор. 10: 1—4. Єв. Мар. 1: 9—11.

Трох Святих — 1) 5М 1: 8—11, 15—17. 2) 5М 10: 14—21. 3) Прем. Солом. 3: 1—9.

Стрітення — 1) 2М 13: 1—16. 2) Іс 6: 1—13. 3) Іс 19: 1—21.

Благовіщення (на Вечірни) — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11. — На Літ. 1) 2М 3: 1—8. 2) Прип. 8: 22—30.

Юрія — Іс 43: 9—14. 2) Прем. 3: 1—9. 3) Прем. 4: 7—15.

Рожд. Ів. Хрест. — 1) 1М 21: 1—8. 2) Суд. 13: 1—21. 3) Мал. 4: 1—6.

Ілії — 1) Цар 17: 1—16. 2) 1 Цар 18: 1—21. 3) 1 Цар 19: 4—16.

Преображення — 1) 2М 24: 12—18. 2) 2М 33: 11—23; 34: 4—6, 8. 3) 1 Цар 19: 3—9, 11—13, 15—16.

Усп. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Зел. Свята — 1) 4М 11: 16—17, 24—29. 2) Йоіл 2: 23—32 (до: „спасеться"). 3) Ез 36: 24—28.

Петра і Павла — 1) 1 Посл. ап. Петра (Нов. Завіт) 1: 3—9. 2) 1 Пос. ап. Петра 1: 13—19. 3) 1 Пос. ап. Петра 2: 11—24 (до: „правдою жили").

Цьвіт. Неділя — 1) 1М 49: 1—2, 8—12. 2) Соф 3: 14—19. 3) Зах 9: 9—15.

Вознесення — 1) Іс 2: 2—3 (до. „стежками Його"). 2) Іс 62: 10—63: 1—9. 3) Зах 14 1 (до: „Господень") —4 (до: „на схід сонця"), 8—11.

ПОЯСНЕННЯ СКОРОЧЕНЬ.

що приходять при означуванню Голосів, Недільних Євангелій, Апостола та Євангелій на Службі Божій і др.

Гол., або Г. — Голос.

Утр. Єв., або УЄ — Утренне Євангеліє.

Літ. — Літургія, або Литургія, отже Служба Божа.

Ап. — Апостол.

Діян., або Ді — Діяння Апостолів. Жид. — Жидів, Рим. — Римлян, 1 Кор. — Перше до Коринтян, 2 Кор. — Друге до Коринтян, Гал. — Галат і т. п.

Євагелисти: Мат. або Мт — Матей; Мар., або Мр — Марко; Лу — Лука; Ів. — Іван.

Вишукування Апостолів і Євангелій:

Мт 2: 1—12 значить: Матея 2-га Голова, а в ній читаєсь від 1-го до 12-го стиха. Гал. 4: 4—7 значить: Послання до Галат Голова 4-та, а стихи в ній читається від 4-го до 7-го. Окремо звернемо увгу на таке означення: 1 Кор. 12: 27—13: 8. Це так розуміється: Перше до Коринтян, Голова 12-та, стихи від 27-го аж до слідуючої (13-ої) Голови, а дальше з Голови 13-ої до 8-го стиха. Себто читається в 12-ій Голові від 27-го стиха до кінця Голови, та дальше з Голови 13-ої до стиха 8-го.

СІЧЕНЬ -- JANUARY

1945 — має 31 днів — 1945

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	19	**Грудень, 1945.** Преп. Ілії та Ігнатія Печ., муч. Евтихія
2	В	20	Свщм. Ігнатія Богоносця, Філоґенія Антіохійського
3	С	21	Муч. Юліянії Никомид., смерть Петра митр. Київ.
4	Ч	22	Вмч. Анастасії, Теодотії, Евода, Хризоґона, мч. Зоіла.
5	П	23	10 муч. в Криті; Павла еп. Неокес.; Теоктиста Новг.
6	С	24	**Святий Вечір** (Нав. Різдва). Муч. Евгенії, Василиси
Різдво Христове. УЄ Мат. 1: 18-25. Літ. Ап. Галат 4: 4-7. Єван. Мат. 2: 1-12			
7	Н	25	**РІЗДВО ІСУСА ХРИСТА**
8	П	26	**СОБОР ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ. Неділя по Різдві**
9	В	27	**Стефана первмч.** Преп. Теодора архіеп. Царгород.
10	С	28	Св. 20,000 мучеників в Никомидії спалених; мч. Петра
11	Ч	29	14,000 дітей уб. Іродом; преп. Івана печ,, прп. Маркела.
12	П	30	Мч. Анисії діви, преп. Теодора Царг., муч. Зотика.
13	С	31	Преп. Меланії Рим.; преп. Геласія **(Закін. свята Р. Хр.)**
Нов. Рік. Гол. 7. УЄ 10. Літ. 2 Тим. 4: 5-8 і Колос. 2: 8-12. Єв. Мар. 1: 1-8 і Луки 6: 17-23.			
14	Н	1	**Січень 1945 Неділя. НОВИЙ РІК.** Василія Великого
15	П	2	Преп. Сильвестра Печер., свмч. Теоґена, Теодотії.
16	В	3	Преп. Малахія, муч. Гордія
17	С	4	Собор 70-ти Апостолів: Якова, Марка, Луки і других
18	Ч	5	**Святий Вечір перед Йорданом.** Піст.
19	П	6	**ЙОРДАН (БОГОЯВЛЕННЯ ГОСПОДНЄ)**
20	С	7	**Собор Івана Хрестителя;** мч. Атанасія Аталійського.
Нед. по Йордані. Гол. 8. УЄ 11. Літ. Ап. Ефес. 4: 7-13. Єван. Мат. 4: 12-17.			
21	Н	8	**Неділя по Богоявленню.** Преп. Григорія Печерського
22	П	9	Мч. Полієвкта і Неарха; Петра еп. Севастійського.
23	В	10	Григорія еп. Нисского, преп. Дометіяна, Маркіяна
24	С	11	Преп. Теодосія Вел. преп. Теодосія Антіохійського.
25	Ч	12	Сави археп. Серб., муч. Татіяни, преп. Евпраксії.
26	П	13	Мч. Ермила і Стратоника; Якова еп. Нізивійського
27	С	14	Св. Отців вбитих в Синаї й Раїфі; преп. Стефана
Нед. 29 по З. Св. Д. Гол. 1. УЄ 1. Літ. Ап. Колос. 3: 4-11. Єван. Луки 17: 12-19.			
28	Н	15	**Нед. 29 по Зел. святах.** Преп. Павла Тивейського
29	П	16	Поклонення Кайданам ап. Петра; Леоніли і внуків її
30	В	17	Преп. Антонія Вел., Архила ісповідника, Антонія рим.
31	С	18	Св. Атаназія і Кирила архиеп. Алекс., преп. Маркіяна.

Собор Пр. Бог. УЄ Мат. 2: 1-12. Літ. Ап. Жид. 2: 11-18. Єван. Мат. 2: 13-23.
Стефана. УЄ Ів. 15: 17-27. Літ. Діян. 6: 8-15; 7: 1-5 і 47-59. Єван. Мат. 21: 33-42
Йордан: УЄ Мр. 1: 9-11. Літ. Тита 2: 11-14 і 3: 4-7. Єв. Мат. 3: 13-17.
Івана Хрестителя: Літ. 2 Тимотея 2: 1-10. Єван. Івана 1: 29:34.

Записки:

The Manitoba Co-operative Poultry Marketing Association

є вашою власною аґенцією продажі. Ви дістаєте ринкові ціни з добавкою зарібку, коли висилаєте яйця і дріб до вашої найблищої ПУЛОВОЇ стації ґрейдування.

ЛЮТЕНЬ - FEBRUARY

1945 — **має 28 днів** — **1945**

1	Ч	19	**Січень.** Преп. Макарія, Лаврентія, Евтимія печерських
2	П	20	† Преп. Евфимія Вел., муч. Інни, Пімми й Рімми, Васа
3	С	21	Преп. Максима іспов., муч. Анастасія, Неофіта, Евгенія,

Нед. 30 по З. Св. Д. Гол. 2: УЄ 2: Літ. Ап. Кол. 3: 12-16. Єван. Луки 18: 18-27

4	Н	22	**Нед. 30 по Зел. Святах.** Преп. Анастасія Печерського
5	П	23	Свмч. Климента еп. Анкирського, муч. Агафангела
6	В	24	Преп. Ксенії, муч. Вавили, Тимотея, Агапія
7	С	25	† Григорія Богослова арх. Царгор. м-ці Филицати
8	Ч	26	Преп. Ксенофонта і Марії і їх синів, Аркадія, Івана.
9	П	27	† Перенес. мощів Івана Золотоустого, муч. Димитрія
10	С	28	Преп. Ефрема Печ. Мит. переясл., Ефрема Сиріна.

Нед. 31 по З. Св. Д. Гол. 3: УЄ 3: Літ. Ап. 1 Тим. 1: 15-17. Єван. Луки 18: 35-43

11	Н	29	**Нед. 31 по Зел. Святах.** Перенес. мощей Ігнатія Богон.
12	П	30	**ТРОХ СВЯТИХ: Василія Вел., Григорія Бог. і Івана Зол.**
13	В	31	Никити еп. Новгородського, муч. Вікторина, Віктора
14	С	1	**Лютий.** Муч. Трифона, м-ці Перпетуї, муч. Сатира
15	Ч	2	**СТРІТЕННЯ ГОСПОДНЕ.** Муч. Йордана, Гавриїла.
16	П	3	Симеона Богоприїмця і Анни пророчиці, Власія.
17	С	4	Преп. Ісидора Пелусіота, Николая іспов., Георгія Вол.

Нед. 32 по З. Св. Д. Гол. 4. УЄ 4. Літ. Ап. 1 Тим. 4: 9-15. Єван. Луки 19: 1-10.

18	Н	5	**Нед. 32 по Зел. Святах.** Теодосія Угл. археп. Чернигів.
19	П	6	Вукола еп. Смирн., муч. Доротеї, Христини, Калісти
20	В	7	Партемія еп. Лампс., преп. Луки Аладського, 1003 муч.
21	С	8	Влкмч. Теодора Стратилата, прор. Захарії, Сави арх.
22	Ч	9	Преп. Панкратія затворника печер., муч. Никифора
23	П	10	Преп. Прохора Печер., Свщм. Харлампія, Порфирія
24	С	11	Муч. Власія еп. Севаст., муч. Георгія серб., Всеволода

Нед. Митаря і Фарисея. Гол. 5. УЄ 5. Літ Ап. 2 Тим. 3: 10-15. Єван. Луки 18: 10-14.

25	Н	12	**Нед. Митаря і Фарисея.** Мелетія арх. Антіохійського
26	П	13	Преп. Мартиніяна, Зої й Фотини, Евлогія арх. Алекс.
27	В	14	Рівноап. Кирила учит. Словян, Ісаакія Печерського
28	С	15	Преп. Пафнутія Печерського, ап. Онисима

Трох Святих: УЄ Івана 10: 1-16. Літ. Ап. Жид. 13: 17-21. Єван. Матея 5: 14-19.
Стрітення Господнє: Утр. Луки 2: 25-32. Літ. Жид. 7: 7-17. Єван. Луки 2: 22-40.

Записки:

The Manitoba Co-operative Poultry Marketing Association

має більше чим 50 стацій ґрейдування яєць на протязі цілого року. Платить ринкові ціни і кожну одержану надвишку повертається Вам дивідендами патронажі.

БЕРЕЗЕНЬ -- MARCH

1945 — має 31 днів — 1945

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	Ч	16	**Лютий.** Мч. Памфила пресвитера Кесарії і з ним Павла
2	П	17	Преп. Теодора мовч. Печерського, влмч. Теодора
3	С	18	Льва еп. Рим., Флавіяна патр. Царгор., с в Агапита еп.
Нед. Блудного Сина. Гол. 6. УЄ 6. Літ. Ап. 1 Кор. 6: 12-20. Єван. Луки 15: 11-32			
4	Н	19	**Нед. Блудного Сина.** Ап. Архипа, Филимона, Апфії
5	П	20	Льва епископа, преп. Агатона чудотв. Печерського
6	В	21	Преп. Тимотея, Евстафія арх. Антіохійського
7	С	22	Муч. Маврикія, Федора, Пилипа, преп. Атанаса іспов.
8	Ч	23	Свщмч. Полікарпа, преп. Івана, Антіоха, Мойсея
9	П	24	† Перше і друге знайдення голови Івана Хрестителя.
10	С	25	Тарасія архіеп. Царгород., свщмч. Ґеґіна епископа
Нед. Мясопустна. Гол. 7. УЄ 7. Літ. Ап. 1 Кор. 8: 8-9:-2. Єван. Матея 25: 31-46.			
11	Н	26	**Нед. Мясопустна.** Преп. Порфирія еп. Газ. муч. Івана
12	П	27	Преп. Тита Печерського, Прокопія Декаполіта
13	В	28	Преп. Василія, Марини, Кира, Протерія. Нестора
14	С	1	**Березень.** Препдмч. Евдокії, муч. Нестора і Тривімія
15	Ч	2	Свщмч. Тодота еп. Кирин., преп. Агафона, Арсенія
16	П	3	Свмч. Евтропія, Клеоника і Василиска, пр. Піями д.
17	С	4	Преп. Герасима Вологд., мч. Павла і сестри Юліянії
Нед. Сиропустна. Гол. 8. УЄ 8. Ап. Рим. 13: 11-14: 4. Єван. Мат. 6: 14-21.			
18	Н	5	**Нед .Сиропустна.** Муч. Конона, преп. Марка постника
19	П	6	**Початок Вел. Посту.** Мучеників 42 Аморейських
20	В	7	Свщмч. Херсонеських: еп. Василія, Ефрема, Евгенія
21	С	8	Преп. Теофілакта ісповідника, свщмч. Теодорита
22	Ч	9	† 40 муч. Севастійських: Акакія, Александра, Домни.
23	П	10	Муч. Кондрата, Кипріяна, Діонизія, Павла, Никифора
24	С	11	Софронія патр. Єрус., муч. Піонія, Евфимія арх. Новг.
1 Нед. Посту. Гол. 1. УЄ 9. Літ. Ап. Жид. 11: 24-26, 32-40 і 12: 1-2. Єван. Ів. 1: 43-51.			
25	Н	12	**Нед. 1 Посту.** Теофана іспов., Григорія Двоєслова
26	П	13	Никифора патр. Царгор., муч. Христини, Александра
27	В	14	Ростислава кн. Київ., Преп. Теоґноста митр. Київ.
28	С	15	Муч. Агапія, Пуплія, Тимолая, Ромила, муч. Никандра
29	Ч	16	Серапіона арх. Новгор., муч. Трохима, ап. Аристовула
30	П	17	† Преп. Алексія чол. Божого, муч. Марина, Павла
31	С	18	Кирила арх. Єрусалим., муч. Трофима і Евкратія,

Записки:

The Manitoba Co-operative Poultry Marketing Association Limited.

услугувала продуцентів дробу через 22 роки і услугувала їм добре. Як член ТОВАРИСТВА ви користаєте з усіх зисків по рівній пайці. Висилайте свої яйця і дріб до Пулу. Ви не спроможні робити бизнес зо своїм компетитором.

КВІТЕНЬ -- APRIL

1945 — **має 30 днів** — **1945**

2 Нед. Посту. Гол. 2. УЄ 10. Літ. Ап. Жид. 1: 10-14 і 2: 1-3. Єв. Мар. 2: 1-12.

1	Н	19	**Нед. 2 Посту.** Муч. Хризанта і його нареч., Дарій, Іларі
2	П	20	Отців Івана, Сергія, Патрикія
3	В	21	Івана Лістичника, Якова іспов., св. Кирила еп. Катан.
4	С	22	Свщм. Василія пресв. Анкирського, м-ці Дросиди
5	Ч	23	Преп. Никона Печер., свщмч. Никона еп. і 200 учен.
6	П	24	Преп. Артемона еп. Селев., преп. Якова ісповідника.
7	С	25	**БЛАГОВІЩЕННЯ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ**

3 Нед. Посту. Гол. 3. УЄ 11. Літ. Ап. Жид. 4: 14-16 і 5: 1-6. Єван. Мар. 8: 34-38 і 9: 1.

8	Н	26	**Нед. 3 Посту — Хрестопоклінна.** Собор арх. Гавриїла
9	П	27	Матрони Солунської, преп. Івана Прозорливого
10	В	28	Преп. Евстратія пост. Печер., Іларіона ісповідника
11	С	29	Преп. Марка еп. Аретусійського, муч. Кирила діякона
12	Ч	30	Преп. Івана Ліств., муч. Захарії, преп. Зосима еп. Сар.
13	П	31	Преп. Іпатія цілителя Печер., Йони митр. Київського
14	С	1	**Квітень.** Преп. Геронтія Печер., Марії Єгипетської

4 Нед. Посту. Гол. 4. УЄ 1. Літ. Ап. Жид. 6: 13-20. Єван. Мар. 9: 17-31.

15	Н	2	**Нед. 4 Посту.** Преп. Тита, муч. Амфіміяна, Едесія
16	П	3	Преп. Микити іспов., Іліріка, муч. Еппидифора, Дія
17	В	4	Преп. Йосифа Мноболізного Печ., Йосифа Піснопів.
18	С	5	**Поклони.** Агатопода і Теодула, преп. Марка
19	Ч	6	Методія уч. Словян, преп. Григорія і Платоніди Сир.
20	П	7	Муч. Руфіна й Акилини та 200 з ними, преп. Серапіона
21	С	8	Преп. Ніфонта еп. Новгород., муч. Павсиліпа, Івана

5 Нед. Посту. Гол. 5. УЄ 2. Літ. Жид. 9: 11-14. Єван. Мар. 10: 32-45.

22	Н	9	**Нед. 5 Посту.** Муч. Евпсихія, прпмч. Вадима архиман.
23	П	10	Муч. Терентія, Африкана, Максима, Зенона, Теодора
24	В	11	Свщм. Антипи еп. Перґамського, преп. Пармуфія
25	С	12	Василія ісповідника Парійського, преп. Атанасії ігум.
26	Ч	13	Свщмч. Артемона пресв. Лаодикійського, м-ці Томаїди
27	П	14	Мартина ісповідника, муч. Івана, Антонія, Евстафія
28	С	15	Кн. Мстислава Київ., муч. Анастасії і Василиси, Сухія.

Нед. Цвітна. Гол. 6. УЄ. Мат. 21: 1-11, 15-17. Літ. Ап. Филип. 4: 4-9. Єван. Ів. 12: 1-18.

29	Н	16	**Нед. Цвітна.** Муч. Каліди, Ніки, Нунехії, Харієси
30	П	17	Свщмч. Симеона епископа Перського

Благовіщення. УЄ Луки 1: 39-49, 56. Літ. Жид. 2: 11-18. Єван. Луки 1: 24-38

Записки:

Ваш зиск за яйця більше залежить на якости чим на кількости. Доглядайте свої кури. Держіть яйця чистими і збирайте їх та продавайте часто в своїй найблищій стації „ПУЛУ" яєць.

ТРАВЕНЬ -- MAY

1945 — має 31 днів — 1945

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	В	18	**Квітень.** Преп. Івана, іспов. Косми еп. Халк. й Авксентія.
2	С	19	Преп. Івана Ветхопещерника, преп. Трифона патр.
3	Ч	20	**Вел. Четвер.** Муч. Гавриїла отрока, преп. Теодора.
4	П	21	**Вел. Пятниця.** Свщмч. Теодора і матері його Филипії
5	С	22	**Вел. Субота.** Преп. Теодора Сикеота, Віталія чтеця
			Великдень: Ап. Діяння 1: 1-8. Єван. Івана 1: 1-17.
6	Н	23	**ВЕЛИКДЕНЬ. Георгія (Юрія) Побідоносця.**
7	П	24	**Світ. Понеділок.** Преп. Сави Печер., муч. Стратилата
8	В	25	**Світ. Вівторок.** Ап. Марка, Македонія патр. Царгор.
9	С	26	Свщмч. Василія еп. Амасійського. св. Глафіри діви
10	Ч	27	Преп. Стефана еп. Волод. Вол., Симеона свояка Госп.
11	П	28	Кирила еп. Туров., ап. Ясона і Сосипатра, муч. Мамія.
12	С	29	9 муч в Кизиці: Теогніда, Рута, Антипатра, Теостиха.
			Нед. Томина. Гол. 1. УЄ Мт. 28: 16-20. Літ. Діян. 5: 12-20. Єв. Івана 20: 19-31.
13	Н	30	**Нед. Томина. — Проводи.** †Ап. Якова Завед, Микити
14	П	1	**Травень.** Свщмч. Макарія митр. Київ., преп. Пафнутія
15	В	2	Перен. мощей Бориса і Гліба, Атанасія патр. Алекс.
16	С	3	Смерть преп. Теодозія ігумена Печер., муч. Тимотея
17	Ч	4	Пелагії діви, свщмч. Сильмана, Еразма, Никифора іг.
18	П	5	Влкмч. Ірини, муч. Неофіта, Гая і Гаяна, преп. Міхея.
19	С	6	Преп. Йова чудотв. Почаївського, муч. Варвари.
			Нед. Мирон. Г. 2. УЄ Мр. 16: 9-20. Літ. Діян. 6: 1-7. Єв. Мр. 15: 43-47 і 16: 1-8.
20	Н	7	**Нед. Мироносиць.** Зявлення Чесн. Хреста в Єрусалимі
21	П	8	†Ап. Івана Богослова, Арсенія Вел., Арсенія Печер.
22	В	9	† Перенесення мощів св. Николая чудотв., прор. Ісаії
23	С	10	Ап. Симона Зилота, преп. Ісидори, блаж. Таїсії
24	Ч	11	Рівноап. Кирила і Методія, преп. Софронія Печер.
25	П	12	Епіфанія еп. Кипру, Германа патр. Царгородського.
26	С	13	Муч. Гликерії діви, муч. Лаодикія, Георгія ісповід.
			Нед. Розсл. Гол. 3. УЄ Луки 24: 1-12. Літ. Діян. 9: 32-42. Єван. Івана 5: 1-15
27	Н	14	**Нед. Розслабленого.** Микити затв. Печ., муч. Ісидора
28	П	15	Пахомія Вел., Ісаії еп. Ростовського, Ісаії Печерського
29	В	16	Преп. Теодора освяченого, муч. Віта, Модеста, Петра.
30	С	17	Ап. Андроника з 70-ти і помічниці його Юнії, Стефана
31	Ч	18	Муч. дів: Александри, Текуси, Фаїни, Клавдії, Юлії.

Світ. Пон. Діян. 1: 12-17, 22-26. (Юрію) Діян. 12: 1—11. Єван. Ів. 1: 18-28. (Юрію) Івана 15: 17—16: 2.

Світ. Вівторок. Діян. 2: 14-21. Єван. Луки 24: 12-35.

Записки:

Ваші кури будуть нести яйця найліпшої якости тоді, як добре кормлені. Недозволяйте своїм птицям ходити довільно по вигоні біля стаєн тоді, як вони голодні. Держіть їх в припорі кожного дня до пізного спо-
.. лудня. Якість яєць літом залежить в більшости від кормлення. Збе-
рігайте свої яйця і доставляйте або висилайте так часто як лише мож-
.. ливо до своєї найблищої КООПЕРАТИВНОЇ стації яєць. .....

ЧЕРВЕНЬ -- JUNE

1945 — **має 30 днів** — **1945**

1	П	19	**Травень.** Свщмч. Патрикия еп. і Акакія, Менандра.
2	С	20	Муч. Талалея, Александра, Астерія воїнів, преп. Івана.

Нед. Самар. Гол. 4. УЄ Ів. 20: 1-10. Літ. Діян. 11: 19-26 і 29-30. Єв. Ів. 4: 5-42.

3	Н	21	**Нед. Самарянки.** Рівноап. Констатина і Єлени
4	П	22	Муч. Василиска, Маркела, Кодра, мучениці Софії
5	В	23	Препмч. Михаїла Чорноризця, Леонтія епископа
6	С	24	Преп. Симеона дивногорця, преп. Никити стовпника.
7	Ч	25	† 3-те знайдення голови Івана Хрест. мч. Келестина.
8	П	26	Ап. Карпа й Алфея з 70-ти, муч. Аверкія і Єлени.
9	С	27	Свщмч. Терапонта Сард., муч. Теодори діви і Дидима.

Нед. Сліпор. Гол. 5. УЄ Ів. 20: 11-18. Літ. Діян. 16: 16-34. Єв. Івана 9; 1-38.

10	Н	28	**Нед. Сліпорожденного.** Преп. Микити іспов. еп. Халк.
11	П	29	Препмч. Теодосії діви, Александра патр. Александ.
12	В	30	Преп. Ісаакія Далматського, муч. Наталії
13	С	31	Ап. Ерма з 70-ти, муч. Ермея воїна, муч. Мага волхва
14	Ч	1	**Червен. ВОЗНЕСЕННЯ ГОСПОД.** Муч. Юстина фил.
15	П	2	**Влмч. Івана Сучавського.** Никифора патр. Царгород.
16	С	3	Муч. Лукіяна й отроків: Клавдія, Іпатія, Павла.

Св. ОО. Гол. 6. УЄ Ів. 21: 1-14. Літ. Діян. 20: 16-18 і 28-36. Єв. Ів. 17: 1-13.

17	Н	4	**Нед. Св. Отців. 1-го Всел. Собору 325.** Митрофона пат
18	П	5	Блаж. Константина митр. Київ., муч. Аполона, Никан.
19	В	6	Преп. Висаріона Єгип., преп. Іларіона ігум. Далмат.
20	С	7	Муч. Теодота Анкирського, муч. Киріякії, Калерії.
21	Ч	8	Ефрема патр. Антіох., Теодора еп., муч. Теофана.
22	П	9	Кирила арх. Александр., муч. Теклі, Марти і Марії.
23	С	10	Преп. Силуана схимонаха Печер., Івана митр. Тобол.

Зелені Свята: Гол. 7 УЄ Ів. 20: 19-23. Літ. Діян. 2: 1-11. Єв. Ів. 7: 37-52 і 8: 12.

24	Н	11	**Зелені Свята — ТРОЇЦЯ.** †Ап. Вартоломея і Варнави
25	П	12	**ДЕНЬ СВ. ДУХА.** Преп. Онуфрія Вел., Петра Атонс.
26	В	13	Муч. Акилини, преп. Анни і сина її Івана, муч. Діодора
27	С	14	Смерть кн. Мстислава, прор. Єлисея, Методія патр.
28	Ч	15	Прор. Амоса, муч. Віта, Модеста, преп. Крискентії.
29	П	16	Преп. Тихона Луховського, муч. Тигрія пресвітера.
30	С	17	Муч. Мануїла, Савела й Ізмаїла, преп. Йосифа пуст.

Вознесення: Утр. Єван. Марка 16: 9-20. Літ. Діян. 1: 1-12. Єван. Луки 24: 36-53
Понед. Зел. Свят: Літ. Ап. Ефесян 5: 9-19. Єван. Матея 18: 10-20
Івана Сучавського: УЄ. Ів. 20: 1-10. Літ. 2 Петра 3: 1-18. Єв. Ів. 19: 25-27 і 21: 24-25.

Записки:

Запліднені яйця оживають в температурі 68 степенів або вищій. Яйця з першою появою оживання муситься здеґрадувати. Коли оживання більше розвинене, муситься клясувати як зопсуті. Незапліднені яйця задержують свою якість довше. УБИВАЙТЕ ТИХ СТАРИХ КОГУТІВ ТЕПЕР! Вони не помагають в продукції яєць і коштують вас гроші. Для услуги за кошт доставляйте свої яйця до СВОЄЇ СТАЦІЇ МІСЦЕВОГО ПУЛУ ЯЄЦЬ.

ЛИПЕНЬ -- JULY

1945 — **має 31 днів** — **1945**

Кал. Кал. н.с. Звич.	Дні тижня	Церк.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
			Н. В. Св. Г. 8. УЄ 1. Літ. Жд. 11: 33-40 і 12: 1-2. Єв. Мт. 10: 32-33, 37-38 і 19: 27-30.
1	Н	18	**Червень. Нед. Всіх Святих.** Преп. Леонтія канон. Печ.
2	П	19	†Ап. Юди, брата Господнього, преп. Паісія Велик.
3	В	20	Память угодників землі Волинської, свщмч. Методія.
4	С	21	Муч. Юліяна Тарсійського, преп. Юлія пресвитера
5	Ч	22	Свщм. Евсевія, муч. Галактіона, муч. Юліянії.
6	П	23	Муч. Агрипини діви, муч. Евстахія, Гая, Урвана.
7	С	24	**РІЗДВО ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ.** Муч. Киріяка.
			Нед. 2. Гол. 1. УЄ 2. Літ. Рим. 2: 10-16. Єв. Мат. 4: 18-23.
8	Н	25	**Нед. 2 по Зел. Св.** Преп. Февронії, Леоніди, Лівії
9	П	26	Преп. Давида Солун., Івана еп. Гот., Дионисія Печер.
10	В	27	Преп. Самсона страннопріймця, блаж. Мартина.
11	С	28	Преп. Сергія і Гермогена, преп. Івана Дамаскина
12	Ч	29	**Св. ПЕТРА і ПАВЛА АПОСТОЛІВ.**
13	П	30	† Собор 12-ти Апостолів. Муч. Михаїла, Мелітона.
14	С	1	**Липень.** Косми і Даміяна безсріб., преп. Льва Пуст.
			Нед. 3. Гол. 2. УЄ 3. Літ. Рим. 5: 1-10. Єван. Матея 6: 22-33.
15	Н	2	**Нед. 3 по Зел. Св.** Полож. чесної ризи Преч Діви Марії
16	П	3	Муч. Акинта, Марка, преп. Анатолія затв. Печер.
17	В	4	Андрея арх. Критського, муч. Теодота і Теодотії.
18	С	5	† Преп. Атанасія Атон., преп. Лампада, муч. Анни
19	Ч	6	Преп. Сисоя схим. Печер., муч. Лукії, мч. Ісавра діяк.
20	П	7	Преп. Томи Малеїна й Акакія Синай., муч. Киріякії.
21	С	8	Влкмч. Прокопія, св. Теодосії, муч. Авди, св. Антіоха.
			Нед. 4. Гол. 3. УЄ 4. Літ. Рим. 6: 18-23. Єв. Мат. 8: 5-13.
22	Н	9	**Нед. 4 по Зел. Св.** Свщмч. Панкратія, Теодора еп.
23	П	10	†Преп. Антонія Печерського, муч. Леонтія
24	В	11	Смерть укр. кн. Ольги, муч. Евфимії, преп. Никодима.
25	С	12	Муч. Прокла й Іларія, преп. Михаїла, св. Вероніки
26	Ч	13	Собор арх. Гавриїла, преп. Стефана, Саваїта.
27	П	14	Ап. Акили з 70-ти і друж. його Прискили, муч. Юста.
28	С	15	†**Володимира Великого князя України, рівноапост.**
			Нед. 5. Гол. 4. УЄ 5. Літ. Рим. 10: 1-10. Єв. Мат. 8: 28-34 і 9: 1.
29	Н	16	**Нед. 5 по Зел. Св.** Свщмч. Атиногена, муч. Юлії діви
30	П	17	Влкмуч. Марини, преп. Леоніда, муч. Сперата
31	В	18	Івана і Памви затвор. Печер., муч. Еміліяна, Якинта.

Різд. Івана Хр.: УЄ Лу 1' 18-25. Літ. Рим. 13: 12—14: 4. Єв. Лу 1: 1-25. 57-68, 76-80
Петра і Павла: УЄ Ів. 21: 15-25. Літ. 2 Кор. 11: 21-33 і 12: 1-9. Єв. Мат. 16: 13-19
Володимира Вел. УЄ Іван 10: 9-16. Літ. Гал. 1: 11-19. Єв. Івана 10: 1-9.

Записки:

Не нарікайте на курей ані ґрейдуючого за низькі ґрейди ваших яєць. Кури не можуть нести літом найвищі ґрейди яєць, як не матимуть доброго догляду. Корміть їх сумішкою мелянок. Недозволяйте, щоби кури ходили всюди довільно без накормлювання їх щодня. Збирайте яйця часто і держіть їх холодними поки доставите їх до ґрейдування.

Стація яєць вашого „ПУЛУ" обслужить вас найліпше —

The Manitoba Co-operative Poultry Marketing Association Limited.

СЕРПЕНЬ — AUGUST

1945 — **має 31 днів** — **1945**

1	С	19	**Липень.** Преп. Макрини, сестри Василія Вел. преп. Дія
2	Ч	20	✣ **Ілії пророка.** Зн. мощ. Атанасія ігум. Берестейського.
3	П	21	Преп. Онуфрія Мовчаль й Онисима Печерських.
4	С	22	Рівноап. Марії Магдалини, препмч. Маркели, Корнилія.

Нед. 6. Гол. 5. УЄ 6. Літ. Рим. 12: 6-14. Єв. Матея 9: 1-8.

5	Н	23	**Нед. 6 по Зел. Св.** Муч. Трохима, Теофила і 13 з ним
6	П	24	†Муч. Бориса і Гліба, преп. Полікарпа археп. Печер.
7	В	25	† Успення правед. Анни, св. Олимпіяди диякониси.
8	С	26	Преп. Мойсея чудотв. Печер., священмч. Ермолая
9	Ч	27	Пантелеймона влкмч. преп. Наума, Анфіси ігумені.
10	П	28	Ап. з 70-ти: Прохора, Никанора, Тимона й Пармена.
11	С	29	Муч. Калиника Киликійського, муч. Серафини діви.

Нед. 7. Голос 6. УЄ. 7. Літ. Римлян 15: 1-7. Єван. Матея 9: 27-35

12	Н	30	**Нед. 7 по Зел. Св.** Апостоли з 70-ти: Сили і Силуана
13	П	**31**	Прав. Евдокима Капад., муч. Уліти, прав. Йосифа
14	В	1	**Серпень. Початок Спасівки.** †Зн. Ч. Хр. **Хрещ. України**
15	С	2	Перенес. мощів первом. Стефана, блаж. Василія
16	Ч	3	Преп. Ісаакія, Далмата, Фавста, преп. Косми отшел.
17	П	4	Сім молод. в Єфесі сплячих: Максиміліяна, Івана і др.
18	С	5	Муч. Євсигнія, Кантидія, Кантидіяна, правед. Нонни.

Преображення. (Гол. 7). УЄ. Луки 9: 28-36. Літ. Ап. 2 Петра 1: 10-19. Єв. Мат. 17: 1-9.

19	Н	6	**Нед. 8 по Зел. Св. ПРЕОБРАЖЕННЯ ГОСП.—СПАС.**
20	П	7	Преп. Пімена пост. Печер., муч. Марина воїна, Атерія
21	В	8	Преп. Григорія іконописця Печер., Еміліяна ісповід.
22	С	9	† Ап. Матея, муч. Юліяна, Маркіяна, Івана, Фотія
23	Ч	10	Муч. архид. Лаврентія, Сикста епис., муч. Романа.
24	П	11	Прпмч. Василія і Теодора Печер., муч. Евпла, Неофіта.
25	С	12	Муч. Фотія, Памфила й Капитона, Александра епи.

Нед. 9. Гол. 8. Утр. Єван. 9. Літ. 1 Кор. 3: 9-17. Єван. Матея 14: 22-34.

26	Н	13	**Нед. 9 по Зел. Св.** Тихона еп. Вороніж., муч. Конкордії
27	П	14	Перенес. мощей Теодосія Печ., прор. Михея муч Лукія
28	В	15	**УСПЕННЯ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ.** Преп. Харитона.
29	С	16	† Нерукотв. Образ Ісуса Христа, муч. Діомида
30	Ч	17	Преп. Алипія іконоп. Печер., муч. Мирона, Филипа.
31	П	18	Муч. Флора і Лавра, Серапіона, Івана і Георгія патр.

Ілії: УЄ Луки 11: 47-54. Літ. Ап. Якома 5: 10-20. Єван. Луки 4: 22-30.
Успен. Пр. Бог.: УЄ Лу 1: 39-49, 56. Літ. Фил. 2: 5-11, Єван. Лу 10: 38-42, 11: 27-28

Записки:

Тепер пора на виділення тих курок, що не несуться з поміж свого гурта. Позбудьтеся тепер тих курок живими. Ви не зискаєте нічого держачи їх і кормлячи. Зате продаючи їх тепер ви поможете звільнити навалу осінної продажі дробу, з можливо нищими цінами. Доставляйте свої живі виділені кури до найблищої КООПЕРАТИВНОЇ СТАЦІЇ ЯЄЦЬ для ґрейдування і заплати.

ВЕРЕСЕНЬ - SEPTEMBER

1945 — має 30 днів — 1945

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	19	**Серпень.** Муч. Андрея Стратилата і 2593 з ним.
			Нед. 10. Голос 1. УЄ 10. Літ. Ап. І Коринтян 4: 9-16. Єван. Матея 17'14-23
2	Н	20	**Нед. 10 по Зел. Св.** Прор. Самуїла, муч, Севіра пресв.
3	П	21	Преп. Аврамія, ап. Тадея з 70-ти, муч. Васси
4	В	22	Муч. Агатоника і з ним Зотика, Теопрепія, Акиндина.
5	С	23	Свщмч. Іринея еп. Ліонського, Калиника патр. царг.
6	Ч	24	Перенес. мощів Петра митр. Київ., свщмч. Евтихія.
7	П	25	Ап. Тита з 70-ти, ісповід. Вариса й Евлогія еп. Едеси
8	С	26	Муч. Адріяна і Наталії, преп. Тифоя, муч. Сисанія.
			Нед. 11 Го. 2. УЄ 11. Літ. 1 Кор. 9: 2-12. Єван. Матея 18: 23-35.
9	Н	27	**Нед. 11 по Зел. Св.** Преп. Пімена, пост. Печ., Пімена
10	П	28	†Знайдення мощів Йова Почаївського, преп. Сави
11	В	29	† **Усікнов. Голови Івана Хрестителя,** муч. Анастасія.
12	С	30	Александра, Івана і Павла патр. Царг., преп. Врієна
13	Ч	31	† Пол. Пояса Богород. Івана митр. Київ., Генадія.
14	П	1	**Вересень. Початок Церков. Року.** † Симеона стовп.
15	С	2	Муч. Маманта, Івана пост. патр. Царг., муч. Теодота.
			Нед. 12. Гол. 3. Утр. Єван. 1, Літ. 1 Корин. 15: 1-11. Єван. Матея 19: 16-26.
16	Н	3	**Нед. 12 по Зел. Св.** Свщмч. Антима еп. Никомидського
17	П	4	Муч. Вавили еп. Антіох., прор. Мойсея Боговидця
18	В	5	Правед. Захарія і Єлисавети, мч. Раїси, Атанасія.
19	С	6	Чудо Архистр. Михаїла в Хонах. преп. Архипа, Давида
20	Ч	7	Предпр. Рожд. Богородиці, муч. Макарія Канівського.
21	П	8	**РІЗДВО ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ.** Муч. Руфа і Руфіяна.
22	С	9	Богоот. Якима й Анни, муч. Северіяна, Харитона.
			Нед. 13. Гол. 4. Утр. Єван. 2. Літ. 1 Корин. 16: 13-24. Єван. Матея 21: 33-42.
23	Н	10	**Нед. 13 по Зел. Св.** Муч. Минодори, Митродори
24	П	11	Преп. Теодори Олександ., муч. Серапіона, Кронида
25	В	12	Свщмч. Автонома еп., преп Атанасія, муч. Юліяна.
26	С	13	Предпраз. Воздв. Ч. Хр. Свящм. Корнилія Сотника
27	Ч	14	**ВОЗДВИЖЕННЯ ЧЕСНОГО ХРЕСТА ГОСПОД.**
28	П	15	Велкмч. Никити, преп. Филотея, муч. Порфирія,
29	С	16	Велкмч. Евфимії, Кипріяна митр. Київ., преп. Доротея.
			Нед. 14. Гол. 5. Утр. Єван. 3. Літ. Ап. 2 Корин. 1: 21—2: 4. Єван. Матея 22: 1-14.
30	Н	17	**Нед. 14 до Зел. Св.** Муч. Віри, Надії, і Любови і матері

Різдво Пр. Бог. УЄ Лу 1: 39-49 і 56. Літ. Фил. 2: 5-11. Єв. Лу 10: 38-42 і 11: 27-28.
Воздв.: УЄ Ів. 12: 28-36. Літ. 1 Кор. 1: 18-24. Єв, Івана 19: 6-11, 13-20, 25-28, 30-35.

Записки:

Коли справляєте свої когути на продаж, то це часто значить, що одержуете за свої птиці 75 до 100 процент більше. Для зиску на своїх курках витучуйте їх і справляйте їх на фармі і продавайте через свою аґенцію продавання.

The Manitoba Co-operative Poultry Marketing Association Limited.

ЖОВТЕНЬ -- OCTOBER

1945 — має 31 днів — 1945

1	П	18	**Вересень.** Преп. Евменія еп., муч. Кастора, Арідни
2	В	19	Муч. Трохима, Саватія і Доримедонта, муч. Зосима.
3	С	20	Велкмч. Евстафія Плакиди з ним Теопістії, Агапія
4	Ч	21	Ап. Кондрата з 70, преп. Даниїла, муч. Іпатія еп. Ефес.
5	П	22	Преп. Отців в печерах Антонія в Київі, прор. Йони.
6	С	23	Зачаття св. Івана Хрест., муч. Андрея, Івана, Петра.

Нед. 15. Гол. 6. Утр. Єван. 4. Літ. 2 Корин. 4: 6-15. Єван. Матея 22: 35-46.

7	Н	24	**Нед. 15 по Зел. Св.** Первмч. Теклі, прав. Никандра
8	П	25	Преп. Евфросинії, муч. Пафнутія і 546 з ним, Руфа
9	В	26	†Івана Богослова, муч. Хири, прав. Гедеона судді.
10	С	27	Муч. Калістрата і 49 воїнів з ним, преп. Саватія
11	Ч	28	† Преп. Харитона ісп., мч. Марка, Александра, Алфея.
12	П	29	Преп. Кириіяка одшельника, Теофана Милостивого.
13	С	30	Михаїла І-го митр. Київ., свщмч. Григорія, муч. Марії.

Покров Богор. УЄ Луки 1: 39-49 і 56. Літ. Ап. 2 Кор. 6: 1-10 і Жид. 9: 1-7; Мат. 25: 14-30 і Луки 10: 38-42 і 11: 27-28.

14	Н	1	**Жовтень. Нед. 16 по Зел. Св. ПОКРОВ ПРЕСВ. БОГОР.**
15	П	2	Андрея Христа ради юродивого, свщмч. Кипріяна
16	В	3	Преп. Діонисія затвор. Печерського, свщмч. Діонисія.
17	С	4	Свщмч. Еротея, Володимира Новг., преп. Еладія печ.
18	Ч	5	Муч. Харитини, преп. Даміяна Печер., святит. Петра.
19	П	6	Ап. Томи з 70-ти, муч. Еротиїди діви, муч. Макарія.
20	С	7	Муч. Сергія і Вакха, преп. Сергія слух. Печерського.

Нед. 17. Гол. 8. Утр. Єван. 6. Літ. 2 Корин. 6: 16-18 і 7: 1. Єван. Мат. 15: 21-28.

21	Н	8	**Нед. 17 по Зел. Св.** Преп Пелагії, св. Таїси, Тифона.
22	П	9	†Ап. Якова Алфеєвого з 12-ти, преп. Андроника
23	В	10	Муч. Евлампія й Евлампії, Собор угод. Волинських.
24	С	11	Ап. Филипа з 70-ти, Теофана пост. печ., Теофана еп.
25	Ч	12	Мч. Прова, Тараха й Андроника, преп. Косми Святог.
26	П	13	Муч. Карпа, преп. Веніямина Печер., преп. Никити.
27	С	14	Преп. Параскевії серб., Николи Печ., муч. Назарія.

Нед. 18. Голос 1. УЄ 7. Літ. Ап. 2 Коринтян 9: 6-11. Єван. Луки 5: 1-11

28	Н	15	**Нед. 18 по Зел. Св.** Преп. Евтимія нов., прпмч Лукіяна
29	П	16	Муч. Лонгина сотника, Леонтія, Дометія, Терентія
30	В	17	Память Отців 7-го Всел. Собору. прмч. Андрея Крит.
31	С	18	†Ап. Луки з 70-ти, преп. Юліяна пуст., Йосифа ігум.

Записки:

Ваша КООПЕРАТИВА ДРОБУ означає дуже багато для вас. Її діяльність повинна бути якнайбільшою справою для вас, як члена або продуцента дробу. Приходіть на річний мітинґ вашої філії і засягніть точні інформації про її діяльність, продаж дробу і т. д. Слідіть за проголошеними датами мітінґів —

The Manitoba Co-operative Poultry Marketing Association Limited.

ЛИСТОПАД -- NOVEMBER

1945 — **має 30 днів** — **1945**

Кал. н.с. Звич.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	Ч	19	**Жовтень.** Блаж. Клеопатри і Івана, Евсевія діякона.
2	П	20	Влмч. Артемія, муч. Евора й Евнея, преп. Матрони.
3	С	21	Преп. Іларіона Вел., преп. Іларіона схимн. Печер.
			Нед. 19. Гол. 2. УЄ 8. Літ. 2 Кор. 11: 31-32 і 12: 1-9. Єван. Луки 6: 31-36.
4	Н	22	**Нед. 19 по Зел. Св.** Рівноап. Аверкія еп. Єропол.
5	П	23	Ап. Якова, брата Господ. з 70-ти, Ігнатія патр. Царг.
6	В	24	Преп. Арети, Сисоя і Теофіла Печер., муч. Арети.
7	С	25	Муч. Маркіяна і Мартирія, св. Таїти, муч. Анастасія
8	Ч	26	**ДИМИТРІЯ ВЕЛИКМ.** Преп. Теофіла, муч. Лептини.
9	П	27	Муч. Нестора, преп. Нестора Літописця.
10	С	28	Муч. Терентія й Неоніли і дітей їх, смерть Йова Поч.
			Нед. 20. Гол. 3. УЄ 9. Літ. Галат 1: 11-19. Єв. Луки 7: 11-16.
11	Н	29	**Нед. 20 по Зел. Св.** Препмч. Анастасії Римлянки
12	П	30	Муч. Зиновія і Зиновії, ап. Тертія, Марка, Юста
13	В	31	Преп. Спиридона й Никодима Печер., ап. Стахія.
14	С	1	**Листопад.** Косми і Даміяна чуд. і матері Теодотії
15	Ч	2	Муч. Акиндина, Пигасія, мч. Домни, преп. Маркіяна.
16	П	3	Муч . Акепсима еп., Йосифа пресв., Аїтала діякона.
17	С	4	Преп. Йоаникія Вел., преп. Ахила Печер., св. Івана.
			Нед. 21. Гол. 4. Утр. Єван. 10. Літ. Галат 2: 16-20. Єван. Луки: 8: 5-15
18	Н	5	**Нед. 21 по Зел. Св.** Муч. Галактіона й Епістими
19	П	6	Павла, архіеп. Царгор., дів: Тукеси, Александри
20	В	7	Св. 33 муч. в Мелітині: Єрона, Ісихія, Никандра і др.
21	С	8	**СОБОР АРХИСТ. МИХАЇЛА** і др. **Ангелів.** Преп. Марти
22	Ч	9	Онисифора іспов. печер., Матрони царгор., мч. Маври
23	П	10	Ап. з 70-ти: Ераста еп., Олімпа, Родіона, Сосипатра.
24	С	11	Муч. Мини, преп. Теодора Студита, св. Стефаніди.
			Нед. 22. Гол. 5. УЄ 11. Літ. Галат 6: 11-18. Єван. Луки 16: 19-31.
25	Н	12	**Нед. 22 по Зел. Св.** Івана Милостивого патр. Алексан.
26	П	13	† Івана Золотоустого архіеп. Царгород., муч. Манефи
27	В	14	† Ап. Филипа з 12-ти. Григорія Палами арх. Тесалон.
28	С	15	**Початок Пилипівки.** Муч. Гурія, Самона й Авіва
29	Ч	16	Ап. і єван. Матея (Левія з 12-ти), преп. Сергія схимн.
30	П	17	Григорія еп. і чудотв. Неокесар., преп. Никона чуд.

Димитрія: УЄ Мат. 10: 16-22. Літ. 2 Тим. 2: 1-10. Єван. Івана 15: 17-27 і 16' 1-2
Арх. Михаїла: УЄ Мат. 13: 24-30 і 36-43. Літ. Жид. 2: 2-10, Єван. Луки 10: 16-21

Записки:

Не приймайте предложуваних цін за свої індики. В спільности ви маєте спромогу ставлення цін за свої птиці в парі з найбільшими ринками. Порозумійтеся з секретарем свого місцевого „ПУЛУ" тепер і приготовіть доставу своїх індиків в день висилки до вашого місцевого „ПУЛУ".

ГРУДЕНЬ — DECEMBER

1945 — **має 31 днів** — **1945**

1	С	18	**Листопад.** Муч. Платона, Романа діяк., отр. Варули.

Нед. 23. Гол. 6. УЄ 1. Літ. Єфес. 2: 4—10. Єв. Луки 8: 26-39

2	Н	19	**Нед. 23 по Зел. Св.** Прор. Авдія, преп. Варлаама Печ.
3	П	20	Преп. Григорія Декаполита, Прокла арх. Царгород.
4	В	21	**ВВЕДЕННЯ В ХРАМ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ.**
5	С	22	Ап. Филимона і з ним Архипа та муч. Апфії і Кикилії
6	Ч	23	Амфілоха еп. Іконійського, еп. Теодора, Антіохійсь.
7	П	24	Влкмч. Єкатерини, цар. Августи, Порфирія та 200-воїн.
8	С	25	Климента еп. рим., преп. Мартирія діяк. і Мартирія.

Неділя 24. Голос 7. УЄ 2. Літ. Ап. Єфесян 2: 14-22; Євангелія Луки 8: 41-56

9	Н	26	**Нед. 24 по Зел. Св.** Преп. Якова пуст., Алипія стовп.
10	П	27	Влкмч. Якова перського, преп. Паладія, Романа чуд.
11	В	28	Прпмч. Стефана нового, муч. Іринарха, Василія, Петра.
12	С	29	Муч. Пармона і з ним 370, преп. Нектарія печерського
13	Ч	30	† Андрея Первоз., Фрументія, архиеп. Індійського.
14	П	1	**Грудень.** Прор. Наума, св. Филарета Милостивого.
15	С	2	Прор. Авакума, Атанасія затвор. Печер., муч. Миронії.

Нед. 25. Голос 8. Утр. Єван. 3. Літ. Єфес. 4: 1-6. Єван. Луки 10: 25-37.

16	Н	3	**Нед. 25 по Зел. Св.** Прор. Софонії, преп. Івана мовчал.
17	П	4	Влмч. Варвари і з нею Юліанії, преп. Івана Дамаскина
18	В	5	† Преп. Сави Освященого, Гурія арх., муч. Філотея.
19	С	6	**НИКОЛАЯ МИР-ЛИК. ЧУДОТВОРЦЯ.** Блаж. Максима
20	Ч	7	Амвросія еп. Медіол., Івана Печер., Преп. Павла посл.
21	П	8	Преп. Потапія, ап. 70-ти: Состена, Аполоса, Кифи
22	С	9	† **Зачаття Пресв. Богородиці від св. Анни.**

Нед. 26. Гол. 1 УЄ 4. Літ. Єфес. 5: 9-19. Єв. Луки 12: 16-21.

23	Н	10	**Нед. 26 по Зел. Св.** Муч. Мини, Ермогена й Евграфа
24	П	11	Преп. Даниїла Стовп., Луки муч., Леонтія, Варсави
25	В	12	Спиридона чудотв., свщмч. Александра еп. Єрусалим.
26	С	13	† Муч. Евстратія, Авксентія, Евгенія й Ореста.
27	Ч	14	Муч. Тирса, Левкія, Калиника, муч. Аріяна і Теотиха.
28	П	15	Свщм. Елевтерія і матери його Анфії, Стефана арх.
29	С	16	Прор. Аггея, блаж. Теофанії, муч. Прома й Іларія.

Нед. Праотців. Гол. 2. УЄ 5. Літ. Ап. Колос. 3: 4-11. Єван. Луки 14: 16-24.

30	Н	17	**Нед. Праотців** (Нед. 27). Преп. Даниїла і трох молод.
31	П	18	Муч. Севастіяна і воїнів його, Модеста арх. Єрусал.

Воведення: УЄ Лу 1: 39-40 і 56. Літ. Жид. 9: 1-7. Єв. Лу 10: 38-42 і 11: 27-28.
Зач. Пр. Бог. УЄ Лу 1: 39-49. 56: Літ. Гал. 6: 22-31: Єв. Лу 10: 38-42 і 11: 27-28.
Воведення: УЄ Луки 1: 39-49 і 56. Літ. Жидів 9: 1-7. Єван. Луки 10: 38-42 і 11: 27-28

Записки:

Не продавайте свого дробу. МАНІТОБСЬКЕ КООПЕРАТИВНЕ ТОВАРИСТВО ПРОДАЖІ ДРОБУ, ЛИМИТЕД, продасть ваш дріб для вас в найвисших ринкових цінах. Як член ви є шеровцем в КООПЕРАТИВІ ДРОБУ. Ваша власна аґенція продажі зробить вам найліпшу услугу. Не давайте свого бизнесу вашому компетиторови.

ВИ ЛЮБИТЕ СВОЮ РОДИНУ?

Коли любите, то бажаєте запезпечити її на випадок своєї недуги та смерти. А забезпечення, або асекурацію, можете дістати таки в українськім асекураційнім товаристві, що називається —

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНОЇ ПОМОЧІ

UKRAINIAN FRATERNAL SOCIETY OF CANADA

Блищі подробиці про це товариство, про роди асекурації, які воно дає, і вкладки, які треба платити, довідаєтеся в найблищім відділі товариства, що може є в вашій місцевости, а коли ні, то пишіть до головної канцелярії

Ukrainian Fraternal Society of Canada

BOX 3611 **WINNIPEG, MAN.**

Це товариство також дає позички на моргеджі.

46 відділів по цілій Канаді! **Понад 3,500 членів.**

„УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС"

Виходить від 1910 року кожного тижня.

ПАМЯТАЙТЕ, ЩО „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС" Є:

ПЕРШИМ українським часописом в Канаді незалежним від чужих.

ПЕРШИМ, який вчив русинів, що вони українці.

За ним є 35 літ громадської праці і тим він заслугує на довіря і піддержку.

В кождій УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ повинен бути „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС".

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА: В Канаді 2 доляри; в Зєдинених Державах $2.50. В інших краях 3 доляри.

Адреса:

UKRAINIAN VOICE

BOX 3626 Sta. B. **WINNIPEG, MAN.**

З НОВИМ РОКОМ

ГЕЙ! РІК НОВИЙ! ВЕЛИКИЙ ГІСТЬ
У НАШУ ХАТУ ЙДЕ!
ЯКУЮ Ж ДОЛЮ ВІН
З СОБОЮ ПРИВЕДЕ?
ЧИ РОЖІ ЦЬВІТ ЧИ ОСТРИЙ ТЕРНЬ?
СЛЬОЗУ? ЧИ ЯСНИЙ СМІХ?
ЧИ РАДІСТЬ НАМ, ЧИ БІЛЬ ПЛИВЕ
ДО НАШИХ РІДНИХ СТРІХ?

ПИТАЄ ВІН: „А ВИ ЧОГО,
БАЖАЛИ Б, ЛЮДЕ, МАТИ.
ЯКЕ ДОБРО, ЯКИЙ ТАЛАН
ВАМ КИНУТИ ДО ХАТИ?"
ПОЧУЛОСЬ СЛОВО ВІД МОГИЛ,
ЩО МРІЮТЬ В ДАЛЬ СТЕПОВУ,
ЦЕ НАШИХ ПРАДІДІВ СВЯТЕ,
МОГУТНЕ ВІЩЕ СЛОВО.

ДАЙ СИЛУ ЇМ ЗАБУТИ СТРАХ,
ЗГОЇТИ РАНИ Й БОЛІ,
ЩОБ ЗНОВ З ВЕСНОЮ ПРАЦЮВАТЬ
МОГЛИ НА РІДНІМ ПОЛІ.
ОЧАМ ЇХ ДАЙ СОКОЛИН ЗІР,
ЩОБ СМІЛО В ДАЛЬ ГЛЯДІЛИ,
І ВІДРІЖНЯТИ, ЩО СВОЄ,
А ЩО ЧУЖЕ — УМІЛИ.
ДУШАМ ЗАВЗЯТТЯ ТИ ДОДАЙ,
ЩОБ ГОЛОВИ НЕ ГНУЛИ,
І СВОЇЙ СПРАВІ В ЗЛІ Й ДОБРІ
ЩОБ ЩИРІ Й ВІРНІ БУЛИ.
В ЇХ СЕРЦЯХ ВІРУ ЗАПАЛИ,
ЩО ПРАЦЮ ВСЕ ЗМОЖЕМ
І ЗБУДУВАТИ Й ДОСЯГНУТИ,
І ВРАЖУ СИЛУ ПЕРЕМОЖЕМ.
З ТАКОЮ ВІРОЮ ВОНИ —
ЯК ТОЙ ЛИЦАР ЗАВЗЯТИЙ —
ОГОНЬ І ВОДУ ПЕРЕЙДУТЬ,
ЩОБ СВОГО ДОБУВАТИ.
АЖ ПОКИ ПРИЙДЕ СЛАВНИЙ ДЕНЬ
ДЛЯ НАШОЇ РОДИНИ —
І ЗАЖИВУТЬ НОВИМ ЖИТТЯМ
ВСІ ДІТИ УКРАЇНИ.

К. М.

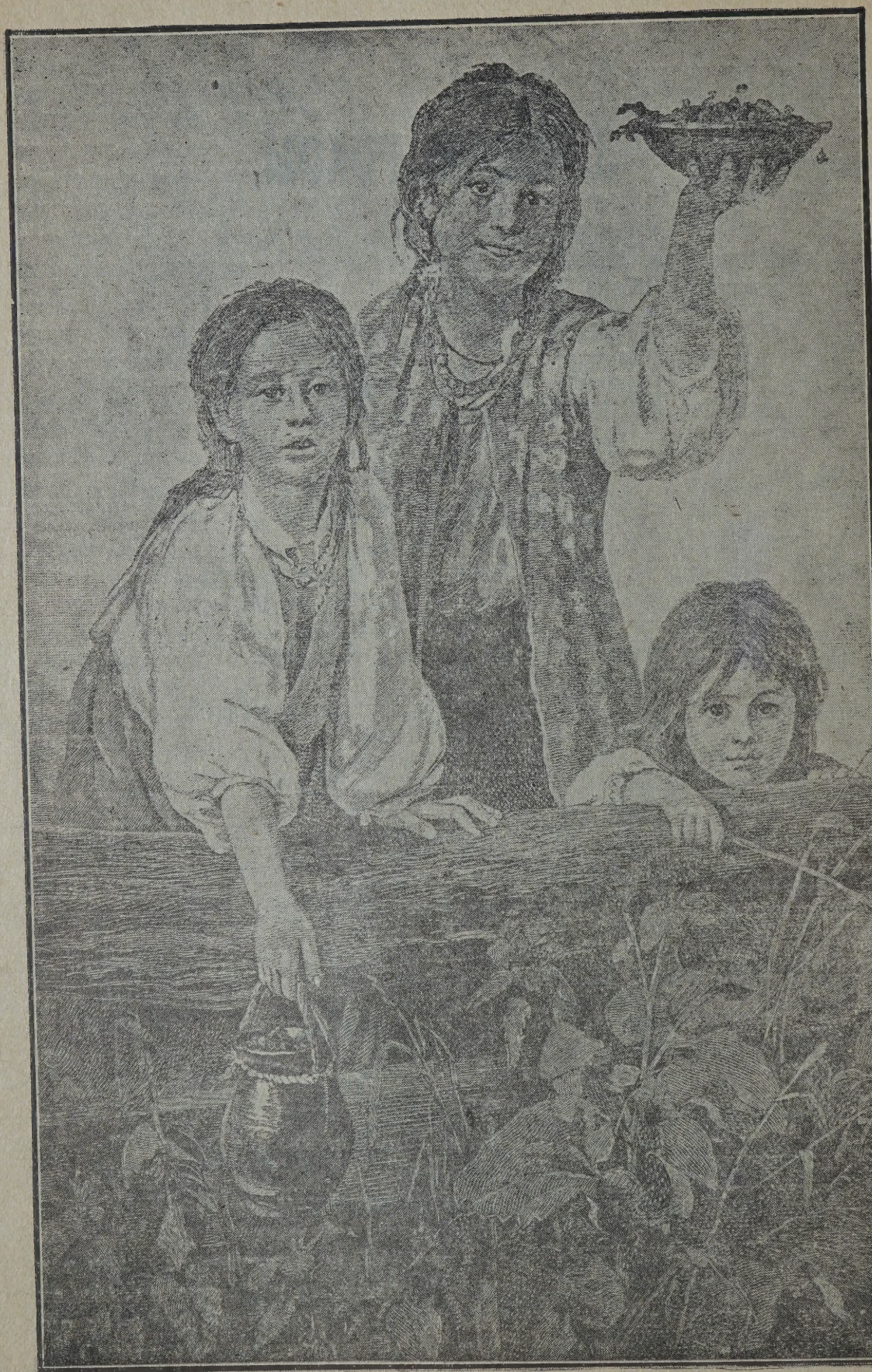

СПОСТЕРЕЖЕННЯ ГАРАСИМА ЧОРНОХЛІБА

(ВЕЛИКОДНИЙ СПОМИН).

Немало води з Дніпра та Дністра потекло до Чорного Моря від того часу, як ви читали мої Спостереження. А склалося — що не писав я їх. Чому?... Багато про те оповідати.

Але не забув я вас — мої ви добрі Сини і Доньки нашого великого Українського Народу.

Не забув я вас! І нагадуючи в памяти минуле, я постановив з нинішним Великоднем відвідати вас, сказати „Христос воскрес", й оповісти дещо з того, що доводилося мені в послідних літах бачити. Отже слухайте!

Кума Павла ви памятаєте.... Поважний, статочний чоловік він був колись, а нині ще більше зповажнів. Старший став, волосся посріблилось вже чимало, але й поваги прибуло. Перше я дивився на нього, як на батька, потім як на пророка, а нині він в мене патріярх. Як ті старозавітні патріярхи, що перевисшали цілий свій нарід і праведністю життя і великим громадським розумом. Разом вони і голосителі Закону Божого і державні мужі — не тілько для свого віку, але й для грядучих по них віків. Вони невмирущі...

Таким нині в моїх очах є відомий читачам і читачкам моїх давних Спостережень кум Павло. І з його особою я звязую нинішне святочне оповідання.

Мабуть оце девяту, або десяту паску будете їсти від того часу, до якого я завертаю вашу думку.

В кума Павла був тоді робітник— Демян. Працював в кума Павла літом, отже і на зиму зостався. Чоловік середнього віку, гарної подоби. Читав багато і вмів здорово думати. А що важне — був дійсним християнином, чоловіком наскрізь релігійним. Як той Апостол, про якого Христос казав, що в нім нема облуди. Отже поважав його кум Павло не як робітника, а як гідного чоловіка.

Саме тоді десь серед зими зайшов до кума Павла перехожий — по вигляді ніби українець-робітник, та:

— А не міг би я в вас перебувати? Буде робота, то й поможу, а схочете щось дати, так подякую. Однакож не вимагаю. А що треба — поможу...

Що думав кум Павло — не знаю, але сказав: „Зоставайся!" І чоловік зостався.

Моя жінка була тоді саме в кума Павла. Приходить вона до дому та аж сплеснула.

— Гарасиме, — каже вона, — лихо буде...

— Яке лихо? — спитав я її, не чекаючи.

— Слухай, в кума Павла є большевик. Буде там перебувати до кінця зими. А-я! Якийсь перехожий робітник. Коби хоч кум Павло скоро до нього приглянувся.

— А звідки ти знаєш, що це большевик? — питаю.

— Як звідки? По очах, по лици, по бесіді... По цілім вигляді. Очи непевні, розбишацькі. Нема тої мягкости, як то в очах добрих людей буває. Гляне — холодно тобі робиться. А лице... Якесь гарбузовате... Ніби

людська подоба, але риси злочинця. І бесіда така ж. Вдає мудрого, поважного, але не чуєш щирости. Віє від нього холодом... Я вже бачила большевиків, то знаю. Тай почуття моє каже, що це большевик... І ще...

Спинив я жінку:

— Ну, — кажу, — кум Павло не такий — знає, що робить. Лиха я не сподіюсь...

Жінка аж сплеснула:

— І що ти, Гарасиме, кажеш! Адже ж хіба ти не знаєш, що большевизм, це чума, яка заражує все кругом. Там кине отруйне слово, там злобний усміх, там зневажливу міну... Старшому скаже таке, молодому інше... А ти знаєш, як легко можна зводити на манівці молодих. Я такого чоловіка прогнала б з околиці, а не то з хати. Кинь зерно вівсюги на поле, а за кілька літ будеш мати його повно...

— Вгамуйся, кажу я жінці, бо хоч воно так, як кажеш, але ж кум Павло таки розумний чоловік. Може і він бачив вже, кого він в своїй хаті має...

Та ще не зараз жінка вспокоїлася.

Показалося, що жінка вгадала. Коли я на загадочного чоловіка глянув, то подумав те саме.

Невдовзі приходить до нас кум Павло і зараз:

— Оказія, Гарасиме! Маємо вдома „товариша!"

— Він лиха готов наробити — каже жінка.

— Не бійся! — відповідає кум Павло. — Я знаю, кого в хату беру. Він має пляни і я маю пляни. Я всім вдома вже пояснив, з ким маємо діло і що маємо робити.

Слухає моя жінка, та, бачу, аж повеселішала.

— Даруйте, — каже вона кумови Павлови, — але я вас була зневажила.

— Чим? — питає кум Павло.

— Тим, що думала, що не знаєте, кого на подвіря приймаєте.

— От молодиця! — сміється кум Павло. — Ні! Я скажу: господиня і громадянка, що має на увазі громадську справу. Обережна! Я дуже рад, що ти мене таким зневажаєш...

Йшли дні за днями. Новий „товариш" (Михайлом він по буржуазному звався) хоч й обережно, а все стежку собі прокладає. Починає з Демяном, що большевицький лад хоч і має хиби, але це ще найкращий лад. То натяк зробить, що релігія, це буржуазна видумка. То покликаєсь на „науку", що як то вона доказала цее і тее...

Поволи зачав підходити до других. А вкінци починає дебатувати і з кумом Павлом. Здаєтья йому, що знайшов податливий ґрунт.

А кум Павло ніби справді подається. Кінчить все неясностями, непевностями та недоговорками.

— Та хто його знає... Воно ніби так, але... Не наша голова до таких справ... — Ще й руками розведе на знак безрадности.

А Михайлови того треба. Він вже і кумови Павлови доказує, що були колись хвостаті люди; що Бога нема, а тільки „природа"; що нині „наука" вже й „природу" опановує і невдовзі цілком опанує...

Вже й мені зачинає свої теорії викладати.

Кінчилися мясниці, прийшов Великий Піст.

В кума Павла, як і в мене, Піст велика справа, але про те розкажу вам колись. Тепер про те, що почав.

Вийшло таке, що коли всі в кума Павла не їдять з мясом, а деколи і з молоком ні, то Михайлови не жалують скоромного.

— Бачиш Михайле, — каже кум Павло, — в нас звичай, привичка, отже тяжко відвикнути. Та щоби ми не ставали одні другим на заваді, так їдж собі на окремім столі в другій кімнаті. Ми тобі не жалуємо, але ми... знаєш... привичка.

І Михайло згодився. Всі по „буржуазному", їдять постні справи в одній кімнаті, а Михайло в другій по „трудящому", чого душа забагне. І всі до Михайла цілком поважно ставляться.

В неділі кум Павло їде з своїми до церкви і Демян з ними, а Михайло ні. Аджеж Церква буржуазна видумка. І ніхто його до церкви не кличе. Воля!

Прийшли „Поклони", в середу пятого тижня посту, вечером. Всі були на Поклонах, крім Михайла. Коли ще туди їхали, каже мені кум Павло:

— Трохи я буду вести перед в співі, а тоді ти, Гарасиме, бий належні поклони, а пізніше ти співай, а я буду поклони бити. Хто його знає, кілько Господь сподобить мене на Поклонах ще бути. А знаєш, що я всі Поклони пригадую, коли ще малим хлопцем був...

В Цьвітну неділю всі були в церкві, всі несли лозу з собою, а Михайло ні.

От настав Страстний Тиждень — але не для Михайла. Люде йшли на Страсти — Михайло ні. Виносили Плащеницю — він не був. Він в усе те не вірить. Він того не признає. Його ніщо не зобовязує. Він на ніщо не оглядається. Він чоловік з іншого світа, з іншого народу.

В Великодну Пятницю всі строго постили до Плащениці, а кум Павло до вечера — в усіх було почуття морального обовязку, тілько не в Михайла. Йому поставили на стіл ковбаси і він зїв, приказуючи: „Для пролєтара нема Великодної Пятниці".

Великдень... З церкви вернулися по 8 годині. Ще біля церкви каже кум Павло моїй жінці:

— Наборзі приготов в себе обід, покушайте всего потрошки і приходіть всі до мене на великий обід. Ми на вас заждемо. Можна би й зараз, та не годиться в своїй хаті не кушати свяченого... А завтра ми в вас обідаємо.

Так і було. Заспівали ми „Христос воскрес", покушали по дрібочці свяченого, — тілько апетит роздразнили і зараз до кума Павла.

Приходимо — нас ждуть. На столі паска — велика, як решето, а жовта-жовта, тілько зверху трошки пригнітилася. Такіж і перепічки. І писанки — гарні.

А кімната... Я колись вам згадував, що в кума Павла є окрема святочна обстанова. Святочні образи, святочні прикраси, святочна посудина на стіл, святочний одяг, святочна люлька для кума Павла, а навіть мітла святочна. Між святами ви тих святочних річий не побачите, вони захована. Їх приносять до хати аж на свята.

По святочному настроєні і лиця усіх — по великодному. Крім Михайла. Йому наче ніяково. Він немовто з насміхом на все дивиться і не знає, де сісти, де стати, де себе притулити. Чужіщий чоловік, ніж був би турок, попавши на Великдень до українця.

Почав кум Павло саджати до стола. Ти, Гарасиме сідай там, ти, Демяне, тут... Послідна черга приходить на Михайла. Отже звертаєсь і до нього кум Павло:

— Ти, Михайле, ще не снідав, — каже він, — отже йди до другої кімнати, сніданок є вже на столі, поснідаєш і йди хіба зтягати на купи всяке ріще ось там за горбком. А то колись треба буде там орати...

Бачимо — Михайло слухає і не вірить.

— Що ви кажете? — допитується він.

— Та кажу, — повторяє кум Павло, — що поснідай і йди ріще збирати та пні. Там, де корчувалося.

Глянув Михайло в сторону стола.

— А Демян піде?

— Ні, не піде — відповідає кум Павло — адже ж свято, Великдень...

Почервонів Михайло та:

— Така у вас правда! Одному свято, другому ні. Хіба для мене нема нині Великодня? Хіба я не такий чоловік, як він?

Похитав кум Павло головою і каже повагом:

— Вспокійся, Михайле, я-ж тобі зла не заподіяв. Я беру тебе такого, яким ти є. Сам же ти нераз говорив, що релігія, це видумка попів і буржуїв, отже й Великдень в тебе до тих поганих попівських видумок належить. В нас була Молитва — в тебе ні. В нас була Неділя — в тебе ні. В нас був Піст — в тебе ні. Отже звідки може в тебе Великдень взятися?! В тебе всі дні однакові...

— А чому Демян між вами? Хіба він не такий пролетар, як я?

— Ні, Михайле, Демян не є пролетарем. Він своєю вдачею, своїм поведенням, своєю душею господар. В тебе є лише жолудкові потреби, а в нього і душевні. В його душі є святі справи, є Бог. А в тебе ні. В тебе божеством є жолудок...

Виходить, що Демян може нині з вами сидіти, а я ні?

— Так! — каже кум Павло — він може. Він повинен. Бо він точно такий, як я. Бачиш же, що я посадив його між своїми добрими гостями, як рівного....

— А хіба я вам заваджав би?

— Так, заваджав би! Бо ти не наш, коли в нас свято. Ти не учасник свята. Подумай лише: Ми будемо молитися, співати „Христос воскрес", а ти будеш в душі з того всего сміятися. Ми будемо бажати собі і Нашому Народові щастя, волі, а ти потихо будеш бажати щастя Сталінові, Ворошилову, чи якимсь там Нахамкесам. Ми пригадаємо колишні Великодні з нашими батьками-матерями, з дідусями і бабусями, а ти коли б і згадав свого батька чи діда, то хіба зі зневагою. Ми бачимо на столі великі святощі, а ти бачиш лише ковбасу, чи печеню. Значить — небо і земля.

— Ну, але чому я нині мав би працювати, коли ви всі не працюєте? — допитується знов Михайло.

— Не про нашу працю тобі, Михайле, ходить, — каже кум Павло — тілько про наше святкування. Про святощі, яких в тебе нема. Та хіба тобі не однаково, коли працювати, як в тебе нема нічого святого? В тебе ж всі дні однакові. Ти викинув з свого життя те, що було святе твоїм батькам, що святе твому народові, отже не нарікай, що в твоїм життю порожнеча. За ню ти собі винен, а не я. В нас свято і зверха і в душі, а в твоїй душі нема свята. Ти не маєш нині святочної одежі, отже як тобі між на-

ми сидіти! Ти чоловік лише для будних днів і буденної роботи... Та вибачай, бо ось в мене гості ждуть...

І звернувшись до святих образів кум Павло почав „:Отче наш", а там заспівали ми тричі „Христос воскрес". Відтак покраяв кум Павло одно свячене яйце на тілько часточок, кілько було осіб, крім Михайла, побажав

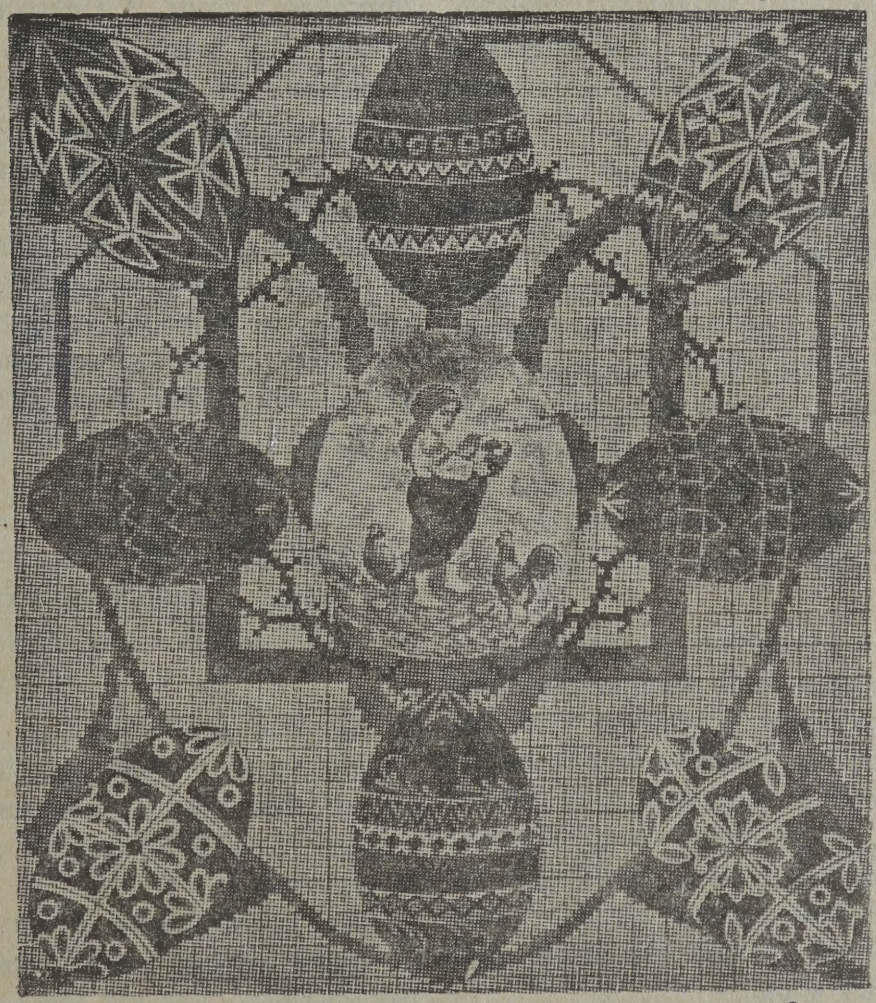

щастя нам усім і цілому Українському Народові; тут вже кождий брав кусочок яйця, бажав здоровля і всякого добра кумови Павлови і споживав цей символ нашої християнської і народної єдности. А там вже їли, що на чергу приходило.

Щож Михайло?... Він стояв, спершися рукою на одвірок. Мабуть не знав, що йому робити. А може хотів бачити, як буде наше українське релігійно-родинне свято починається.

Аж коли кум Павло обділив всіх святим яйцем. Михайло вийшов. Взяв з другої кімнати плащ і пішов на подвіря. Не снідав. На подвірю повів очима на захід, потім на схід (нам від стола видно), наче б шукав, куди кра-ще б йому піти. Однакож не рушався з містя. Знак, що його душа не мала перед собою шляху.

Нараз бачимо — Михайло до хати вертається. Очевидно поснідає, а тоді й піде... Та ні! Отвираються двері і Михайло знов перед нами. Але вже не той бундючий, чванливий Михайло, що всіх розуму вчив, це вже інший

чоловік — пригноблений, горем прибитий. Увійшов та:

— Простіть, що я був до цеї послідної хвилі такий дурний і поганий. Дурний, дурний, дурний!... і як почне товчи себе кулаком по голові, та все: дурний, дурний!...

Встав кум Павло, почав опамятувати.

— Схаменись, Михайле, — каже, що з тобою сталося... Але Михайло мов не чує. А дальше як не розплачеться.

Пройшла довга хвилина, нім Михайло втихомирився. Тоді починає він спокійніше:

— Простіть мені, господарі цего дому, простіть і ви гості і ти, Демяне, прости. Я дурний був, поганий! Сам сидів в болоті і других туди тягнув. Нині простіть, я каюся. Я хочу від нині бути таким чоловіком, яким повинен кождий українець бути...

Обтер кум Павло собі сльозу з ока та:

— Будь спокійний, Михайле, бо я бачу, що нинішний Великдень буде днем воскресення твоєї людської гідности. Колись Христос прийшов до Закхея і той з грішника став гідним чоловіком. Нині воскресший Христос прийшов до нашої хати, щоби тебе перемінити. Отже привитай його щиро, як Закхей і сідай між нами. Для тебе є в нас місце.

Слухає Михайло, сльози ковтає, а там і каже: Христос воскрес! Ми відповіли, а йому знов рясні сльози по лици потекли.

Коли Михайло сидів вже між нами, каже кум Павло:

— Мусимо наново зачинати, бо теперішня хвиля важніша від тої, що минула. Це мертвий брат наш з гробу встав і прийшов з нами святкувати.

І знов ми молилися. І знов співали „Христос воскрес". І знов кум Павло всіх одним яйцем обділював.

А Михайло сидів між нами, як новий чоловік. Спокійний, смирний, зрівноважений і вдоволений.

Другого дня були ми в церкві і Михайло з нами. А з церкви пішли ми обідати до мене і Михайла забрали з собою. Він вже наш.

При кінци обіду каже кум Павло:

— Це тобі, Михайле, наука! Сам ти побачив, що в життю є моральні цінности, душевні цінности. Не має їх хтось — він пролетар. Стратиш гроші, так можеш їх легко відзискати, але стратиш те, що святе для душі, то відзискати його дуже тяжко.

Бачу, а Михайло взяв кума Павла за руку, поцілував і:

— Ще раз прошу — простіть! Я від нині буду старатися бути гідним українцем і гідним християнином. А зло, яке робив, буду направляти.

Ось так треба було аж гіркого досвіду, щоби чоловік прийшов до розуму! Виходить, що декому дуже тяжко бути розумним, а дуже легко бути дурним.

Скажу вам щиро, що з цеї історії і я багато розуму набрався. Не від того Михайла, але від кума Павла. Що то розумний чоловік! Ви були би безрадні на його місци і що найбільше, то сказали б Михайлови: ‚Забирайся від нас!", а кум Павло не те. Він не сперечався, але сказав: „Наставився в болото, так я тобі поможу — лізь дальше, але я на сухім зостануся. Хвалиш болото, так я не є проти болота, коли воно має бути для тебе —

сиди в нім коли хочеш! Я тобі болота не жалую, але близько мене не сідай!"

Думаю, що і всякому з нас оця пригода дасть багато науки — хто поважно прочитає, то розуму набереться. А тоді і сам поставиться до „товаришів" Михайлів так, як треба.

★

БУРЯ НА ОЗЕРІ.

(Матея 11: 24-30).

Ревуть та клекочуть на озері хвилі,
Апостольський човен пливе;
Держатись на хвилях стає непосилі,
А буря все дужче реве.
І вже страх апостолам серце здіймає,
Погасла надія свята;
Далеко ще берег, ратунку немає...
І ропщуть слабії уста.
Коли се назустріч із видом спокійним
На хвилях страшенних онтам,
У божеськім сяйві, тихім і прозорім
Явився Учитель їх сам.
Апостолам дивно: се певно лиш мрія...
Петро же до нього воззвав:
„Се ти, наш Учитель, великий Месія?"
„Не бійтесь, се я!" — він сказав.
„Призви же до себе мене, о Могучий,
Да узрю скорійше твій лик!"
І кротко воззрівши на хвилі ревучі
Месія: „Гряди!" — йому рік.
На хвилю страшную апостол ступає
І сміло іде по воді,
Аж ось маловіря його одоліло
І думки окутали злі.
І чує апостол, що він потопає,
В воді уже чресла його...
„Спаси, о Мессіє!"—голосно взиває—
„Спаси ти раба твойого!"
„Гряди маловіре!— — Спас благости
[повен
Пророк йому. Хвилі лягли...
„Чого усумнився?"... В човен вони оба:
Безсмертний із смертним ввійшли.

І ми так ідемо, слабі діти мира,
Де правда лише замигтить,
Йдемо серед бурі; і поки в нас віра,
Нас буря із ніг не звалить.
Коли ж маловіря замісто надії
І віри зявиться в душі,
Нема нам ратунку! Ми гинем слабії...
Месіє благий, поспіши!

Іван Манджура.

Іван Манджура родився 1851 р. в Харкові. Там вчився в гімназії. 1875 р. був у війні полудневих Словян з Турками. Життя його було бідацьке. Вандруючи від села до села, без хати й родини, вмер 1893 року.

В своїх мандрівках позаписував багато чого з народного життя й культури, що опісля друкувалося в ріжних виданнях.

Написав кілька оповідань та багато гарних поезій, що були видані 1889 р.

Він оден з красших наших поетів після Шевченка.

ПОЯСНЕННЯ СЛІВ — Пишучи про те, як Христос втишив бурю на озері, Манджура вживає деяких церковно-словянських слів, які треба пояснити.

РОПЩУТЬ — нарікають.

ВОЗЗВАВ — закликав, кликнув.

МЕСІЯ — Спаситель.

ДА УЗРЮ СКОРІЙШЕ ТВІЙ ЛИК — нехай побачу скорше твоє лице.

КРОТКО — лагідно, спокійно.

ГРЯДИ — ходи, йди.

МАЛОВІРЯ — зневіра.

ОДОЛІЛО — перемогло.

ЧРЕСЛА — поясниця; де оперізуємось. „В воді чресла його" — вода сягала до пояса.

СПАСИ РАБА — спаси, ратуй слугу твого.

БЛАГОСТИ ПОВЕН — доброти повний, дуже добрий.

ЧОГО УСУМНИВСЯ — чого зневірився.

МИР, або МІР — світ.

ПОСПІШИ — поквапся, йди на ратунок.

ЗЕМНА СЛАВА.

Крез, король Лідії (в 5-ім віку до Христа), в Малій Азії, відомий з того, що вважав богацтво найбільшим щастям і запопадливо нагромаджував його, як лише міг.

Одного разу заходить до нього грецький мудрець, Сольон, і Крез хоче перед ним похвалитися своїм богацтвом. Отже прибрався він якнайкрасше, поклав перед собою всі свої дорогоцінности, і тоді питає Сольона:

— Чи бачив ти дебудь таку красу, як ось тут? А ти багато світа бачив.

На те Сольон:

— Бачив! Кождий бажант, кождий павич, а навіть кождий когут красою тебе переважає.

Несмачно це було Крезови, та він почав ще допитуватись:

— А чи бачив ти кого щасливійшого від мене?

— Бачив — каже Сольон.

— Хто ж це був? — допитується Крез.

— Знав я в Греції шевця, що щасливійший був за тебе. Нині він покійний.

— А ще кого знав?

— Знав! Сусід мій був щасливим чоловіком. Чоловік не богатий, але дуже був щасливим. Вже давно вмер.

Здивувався Крез такою відповідю і каже:

— Так ти не уважаєш мене щасливим?

— Ні! — відповів Сольон — про тебе такого сказати ще не можу. Люде, яких я згадав, мали всего тілько, кілько для невибагливого життя треба, спокійно жили з своєю родиною, спокійно з сусідами і люде їх поважали. І так жили вони щасливо до самої своєї смерти. Щож до тебе, то нині ти щасливий, а завтра не знати як буде.

Мовчав Крез, але не хотіла його думка годитися з словами мудрця.

Та минуло кількось часу, почалась війна і Крез попався в руки свого противника, Кира.

Звичай тоді був, що переможець палив на стосі переможеного, отже Кир, казав спалити Креза.

Вже стіс, на якому був Крез, підпалювали, коли Крез згадав слова Сольона і закликав: „Сольоне, Сольоне! Ти правду казав!"

Заінтересували ті слова Кира, що тамже був і він казав взяти Креза зі стоса та запитав про значіння слів.

Коли Крез оповів свою бесіду з Сольоном, Кир призадумався. В нього зявилася думка: „І з тобою, Кире, може таке статися".

Він взяв тепер Креза за свого дорадника, а вмираючи дав під його опіку свого сина.

★

МАЛЕНЬКА УКРАЇНКА

Ой як вдягнуся в неділю
У вишивану сорочку,
Тай у гарную суконку,
І коралі на шнурочку.
А на голову заложу
Зелененький вінок з рути —
Чи вже може з вас хто небудь
Коло мене красшим бути?
Тай вберуся в черевички
Гарнесенькі — сафянові —
Ось така я Українка!...
Будьте всі мені здорові!

НА ПАМЯТЬ

Зі споминів буковинського учителя.

Тодор Косован, ученик четвертої кляси, був сином бідного зарібника. Батько його служив в посесора і з тої мізерної заслуженини тяжко виживляв свою численну родину. Тодор був учеником середних здібностей і вельми спокійної вдачі. Учитель любив тихого, слухняного хлопця й помимо того, що він часто запізнявся до школи. Це спізнення було по части й оправдане. Хлопець носив що днини обід батькови, якого часами не заставав у стайні, тож мусів підождати. В чім тут винен бідний хлопець? І учитель оправдував його і в душі, та лиш „про людське око" напоминав хлопчину та рівночасно болів над малим Тодором, дивлячися на його червоне, від бігу спочене лице.

Один лиш клопіт мав учитель з тим учеником: він рідко коли вивчився завданий стих на память. Діти вчилися. Рідко коли, крім Тодора Косована, найшлася ще й друга дитина, щоб не вивчила того, що було завдане. Не те вже бідний Тодор! Кождий понеділок був для него страшним, фатальним днем.

От і тепер: сидить сумовитий, очи спустив на лавку і не гляне навіть на учителя.

— Ти знов не знаєш на память? — заговорив до него учитель.

— Лиш трохи знаю, — відповів потихо хлопець.

— Чому ж ти добре не навчився?

— Я не мав часу.

— А в неділю?

— В неділю я заступав неня в дворі, бо вони ходили в село.

Таку відповідь чув учитель кождого понеділка.

— Цим разом вже тобі не дарую! — сказав учитель. — Лишишся сьогодні по школі і будеш вчитися.

Тодор не відповів ні слова. Прияв засуд спокійно, майже байдужно, подібно, як це роблять уперті пустії, або лінюхи, в яких це частенько трапляється. Ця обставина звернула увагу учителя і він почав пильно обсервувати хлопця. Вже по короткім часі переконався учитель, що голова хлопця занята якимись важними думками, які цілком не вяжуться з наукою. Він сидить тихо, здається слухає і уважає, а поспитай його, не повторить навіть реченя, висказаного найблизшим сусідом. Очи хлопця прибрали мелянхолійний вигляд і уперто гляділи на шкільну грубу. Учитель потайно слідив за кождим рухом, за кождим малим виразом лиця малого Тодора і був того переконання, що в душі його ученика кристалізується якийсь плян, якась певна непоборима рішучість.

На коритари задзвонив дзвінок, наука скінчилася. По молитві почали діти збиратися домів. Учитель випровадив дітей за шкільну браму, а відтак завернув до шкільної кімнати, бо страх бажалось йому поговорити з хлопцем, пізнати його душу і ті тяжкі думи, які він снував сьогодні.

Яке ж здивування огорнуло учителя, коли він, увійшовши до кляси, не застав там свого ученика. Хлопець відчинив вікно і втік, не встигши навіть примкнути його за собою. Цей випадок вразив немило учителя. До-

си ще таке йому не траплялося. Навіть Андрусяк, найбільший збиточник і пустій, не важив би ся щось подібного зробити.

Коли перейшло перше обурення, почав учитель холодно застановлятися над цим каригідним вчинком і дійшов до того висновку, що хлопець мусів це вчинити.

На другий день застав учитель Тодора Косована як звичайно над книжкою. Сидів тихенько в лавці і читав цю поезію, за яку вчера мав бути замкнений.

Почалася наука. Учитель знова обсервував хлопця, часто питав його, а він за кождим разом давав вдоволяючу відповідь. Через цілий час науки учитель і словом не згадував хлопцеви про його провину, що осмілило Тодора до того степеня, що він, як і давніше, почав відтак знова глядіти в очи учителя своїм цікавим, проникаючим зором.

По науці всі діти вийшли з лавок і станули парами.

Несміло вийшов і Тодор і став коло свого товариша.

Учитель приступив до Тодора і взяв його за руку.

— Ви, діти, йдіть до дому, а ти Косован лишися зі мною: я маю з тобою про щось говорити.

Хлопець спаленів по вуха. Учитель запер шкільні двері.

— Чого ти, хлопче, вчера втік зі школи?

— Прошу пана я вже вмію на память.

— Про це я тебе не питаю. Скажи мені, чому ти втік через вікно?

— Я від дванадцятої години мав йти панську пшеницю полоти. Я кождої днини заробляю в пана десять крейцарів і даю неневі. А вчера був бим заробив лиш пять крейцарів, а неньо були би били.

— Чому лиш пять?

— Бо як котрий хлопець прийде трохи пізніше, то окоман дає вечером лиш пять крейцарів.

— А це гарно зі школи вікном втікати?

— Ні негарно.

— А нащо ти це робиш, коли видиш самий, що то не гарно.

Хлопець розплакався.

— Прошу пана, я цего більше не зроблю. Най неньо і вбють на смерть, я більше втікати не буду.

Учителеви закрутилися в очах сльози.

— А ти вмієш на память?

— Вмію.

— Ану, говори!

Хлопець віддеклямував як найкраще.

— Коли ти навчився?

— Вчера в ночи. Я мав свій крейцар і купив собі свічку. Як мама заснули, я пішов до хорім, засвітив собі свічку і навчився.

Ці слова зворушили учителя до глибини душі. Несвідомо, цілком інстинктовно сягнув він рукою до кишені, вибрав дві короні і дав їх хлопцеви.

— На, хлопче, це дарунок від мене, — промовив мов опянілий учитель.

Незвичайна радість блиснула на лици хлопця. Вхопив дві короні і вихром полетів до двора, до свого неня.

ЛЮДСЬКЕ МИЛОСЕРДЯ

(З приморського рибацького життя)

Темна бурхлива ніч. У вбогій рибальській хатчині сидить біля вогню Іванна й латає старе вітрило з грубого полотна. Вона чує, як свистить та виє вітер, як тарабанить у шибки дощ, як гудуть, хлюпаючи й розбиваючись об беріг, хвилі... На дворі шумить негода — темно, холодно. В убогій рибальській хатчині тепло й захисно. Земляна долівка чисто виметена; в печі лущить хмиз і палає вогонь; на полиці полискує чисто вимитий посуд. У глибині кімнати старе ліжко із спущеною білою запоною, а на великому ліжку, простеленому долі, солодко сплять пятеро маленьких діток, приспаних гурготом океану.

Чоловік Іванни тепер на морі; він виїхав ловити рибу. Страшно виїзджати на море в таку темну, холодну, бурхливу ніч, але що маєш робити? Не пускати ж рідні в старці.

Чує Іванна гуркіт океану й стогін вітру; коли-не-коли долітає проникливе кигикання чайки. А дощ усе йде та йде. Моторошно Іванні. Їй ввижаються страшні картини корабельної катастрофи: розбитий об скелі корабель, потопаючі моряки!... Жах! ..

Старий деревляний годинник з хрипливим боєм мірно цокає: цок-цок, цок-цок... Діти сплять.

Іванна замислюється. Так, не легко їм живеться! Чоловік не жалує себе, в холод і в бурю пускається на море, наражає себе що-хвилі на тисячу небезпек. Вона сидить зраня й до вечора за працею. І що ж? Чи великий їхній заробіток? Маленькі дітки її бігають босі і влітку й зимою; про пшеничний хліб і мріяти нема чого — добре, коли вистарчає на житній. Правда, трапляється іноді й риба. Богові дяка ще, що діти здорові. О, Господи, як реве океан, як завиває вітер! Де-то він тепер? Захисти його, Господи, спаси й помилуй!

Спати ще рано. Іванна встає, запинається грубою хусткою, запалює ліхтарь і виходить на вулицю поглянути, чи не вертається чоловік, чи не стихає море, чи не розвидняється, чи горить світло в маякові.

Темно. Йде дрібний, рясний дощ. На прикінці села, при самому березі океану, стоїть стара напівзруйнована хата з похиленими чорними стінами, із старими дверима. Вітер особливо люто нападає на цю злиденну хатку, ніби хоче змести її, та двері риплять і стогнуть, і гнила солома на покрівлі шамотить, ніби благає помилування. Іванна спинилася на порозі хати й зазирнула в косе віконце. В хаті темно.

— Треба поглянути на бідну хору — подумала Іванна — я зовсім занедбала її. Чоловік казав, що вчора їй було гірше. Вона цілком сама. Нікому доглянути її!

Й Іванна постукала в двері; послухала... В хаті тиша. Ніхто не озивається.

— Бідолаха! — подумала Іванна, стоячи на порозі — як його слабувати, коли самій треба годувати семю! Правда, що в неї тільки двоє діток; але ж вона вдова і вся праця, всі

турботи складаються лише на неї саму. А тут ще хвороба! Ох, лихо!

Вона постукала ще й ще. Все не було відповіди.

— А гов, сусідко! — гукнула Іванна й подумала: — от заснула й не добудишся!

Вітер завивав так само. Іванна починає вже здрігатися від холоду й вогкости. Вона хоче вже йти додому; аж раптом дужий порив вітру, який ледви не зірвав з неї хустки, труснув старими дверима, й вони самі відчинилися.

Іванна переступила поріг і ввійшла. Її ліхтарь освітлив середину понурої мовчазної хати. Тут було так вогко й холодне, як і на вулиці; давно, видно, вже в хаті не палено; в багатьох місцях крізь стріху дощ лле, як крізь сито. Біля стіни, просто проти дверей, на купі брудної соломи, лежить труп померлої вдови. Голова запала назад, на холодному синьому обличчі з нестуленим ротом застиг вираз жаху й розпуки. Бліда мертва рука, ніби простяглася за чимсь, упала й звисла з соломи.

На два кроки від тіла матері, в нужденній колисці двоє маленьких діток, бліденьких, але кучерявих і повновидих; вони скорчились і притулилися одно до одного білявими головками, сплять міцно й безжурно, не зважаючи на близькість мерця й ревіння бурі. Конаючи, мати встигла загорнути їм ніжки великою старою хустиною й накрити їх своєю одежиною. Один хлопчик підклав під щічку пухляве рученя; другий — втиснувся личеньком у шию братові. Подих їх рівний і спокійний, здавалося, вони сплять так солодко й міцно, що ніхто не розбудить їх.

А буря все не стихає, виє, реве... Ось крапля дощу крізь стріху впала на чоло покійниці й скотилася на холодну щоку — ніби сльоза на її журливо перекривленому обличчі.

Іванна біжить до дому бігцем. Вона несе щось під плащем. Серце її дуже колотиться; вона не зважається озирнутись назад, ніби хтось гонить за нею. Чи не вкрала вона чого у покійниці?

Дома вона кладе оберемок на ліжко й похапцем засмикує запону. Потім вона бере стільчик, ставить його біля ліжка й сідає, схиляючись головою до подушок. Вона бліда й схвильована. Ніби мучить її сумління, дорікає в чімсь. Иноді вириваються в неї уривчасті виклики:

— Що то він скаже?... Що я накоїла? Це не жарт, — пятеро своїх дітей — мало він мав з ними клопоту. Це він? Ні, ні ще!... І навіщо було брати!... Коли він мене побє за це — по заслузі, так мені й треба... Ось він!... Ну, те й краще!

Двері рипнули, ніби хтось увійшов. Іванна здіргнулася й підвелася з стільця:

— Ні; знову нікого! Господи, навіщо я це зробила? Як я йому тепер у вічі гляну?...

Й Іванна замислюється й довго сидить мовчки біля ліжка, поглиблена в думку.

Дощ утих; розвиднялося, але вітер гуде й океан реве по-давньому. Раптом двері розчинилися, в хату вдерся струмок свіжого морського повітря, й високий смуглявий рибалка, волочучи за собою мокрі порвані сіти, вступає в хату із словами:

— Ось і я, Іванно!

— Ах, це ти! — каже Іванна й зупиняється, не наважуючись підвести на нього очей.

— Ну й нічка! Страхіття!

— Так, так, погода була жахлива. Ну, а як з рибою?

— Зле, цілком зле! Нічого не вловив. Тільки сіти порвав. Погано, погано!... Та я тобі скажу й негода ж була! Здається, такої ночі я не пригадую. Вітер ревів, як сатана, жбурляв моїм човном, як мячем. Я вже думав, що линва порвалася, й човен сідає на дно. Яка там риба! Богові дякувати, що живий до дому вернувся... Ну, а що ти тут без мене робила?

Рибалка вволік сіти до хати й сів біля печи.

— Я?... заговорила Іванна, полотніючи. — Та що ж, я сиділа, шила... Вітер так вив, що страшно робилося. Боялася за тебе.

— Так, так, — промимрив чоловік, — погода пекельно мерзенна! Але що зробиш?

Обоє мовчали.

Потім Іванна, нерішучо, тремтючи й боязко, як винувата, сказала:

— А знаєш: сусідка Сімонова померла. Не знаю, коли вона сконала: певно, ще вчора, після того, як ти відвідав її. Тяжко їй було вмирати. Та й за діток, певно, серце боліло! Адже ж у неї лишилося двойко малюсеньких... Один ще не балакає, а другий ледви починає совatись...

Іванна замовкла. Рибалка похмурився, добре, отверте обличчя його зробилося поважне і заклопотане.

— Ось так штука! — сказав він врешті, чухаючи потилицю. — Ну, так що ж робити! Доводиться їх взяти, а то прокинуться, як воно їм з покійницею? Хто їх догляне? Ну, та що вже, якось перебідуємо! Рушай же швиденько!

Але Іванна ані з місця.

— Чого ж ти? Не подобається? Боїшся, не хочеш взяти їх? Що з тобою, Іванно?

Іванна встала, мовчки підвела чоловіка до ліжка й смикнула запону...

Там лежали діти покійної сусідки й спали так само міцно й безжурно.

Віктор Гюго.

★

ПРИПОВІДКИ.

Від слова „гадати".

Гадаєте, що я з тих, що ніщо з них? (Не якесь ледащо).

Він гадає, що нема понад нього і попову свиню (дуже бундючиться).

Гадав, тай розгадав. (Думав щось зробити, та передумав инакше).

Гадає, що Бога за ноги вхопив. (Думає, що його щастя не вміниться).

Гадає, що всі розуми поїв. (Показує себе душе мудрим).

Гадай си, що хочеш, а не говори, що не треба. (Міру знай).

Гадай, що хочеш, роби, що можеш, а дай, що повинен. (Знай правила життя).

Кождий своє гадає. (Собою клопочесь; кілько голов, тілько думок).

Не гадано прийшов. (Несподівано).

Перше гадай, потім повідай (Обдумуй).

Хто гадає, той вигадає. (Вперто візьмись до чогось, а досягнеш).

Я й не гадала, що біда така нездала. (Жінка про чоловіка нездару).

Як гадав, так гадав, коби що дав. (Коли хто має на увазі нерозбірчиву користь).

Гадка гадку здоганяє. (Думає хтось багато, на всі лади, щоби додуматись, як і що).

МОСКОВСЬКІ ЗАБОРОНИ 1863 і 1876 РОКУ.

ІСТОРИЧНА ЗГАДКА.

Після невдачі повстання Мазепи 1709 р. Москва була дуже придавила українське життя, однакож воно за час починає підноситися. Український розум починає думати — зявляєсь Котляревський, що пише Енеїду вже народною мовою, зявляються інші, а вкінци Шевченко. І це знов почало Москву тревожити.

Коли ж Морачевський переклав Євангелію на українську мову і хотів надрукувати, то проти виступив св. Синод, а ґенерал-ґубернатор Аннєнков заявив, що Українська Євангелія причиниться до відорвання України від Росії.

Отже міністер внутрішних справ Валуєв видає закон 1863 р., яким забороняє друкування реліґійних і наукових українських книжок. А до міністра просвіти, Головіна, пише Валуєв, що України і всего українського **„нє било, нет і бить нє может"** (не було, нема і бути не може).

Це був удар для Українців, але за час українське життя знов набирає сили. Отже приходить нова заборона 1876 р., в якій говорилося:

1. Строго забороняєсь ввозити з закордону українські книжки.

2. Забороняєсь українські книжки друкувати.

3. Забороняєсь українські театральні вистави й українські пісні під нотами.

Це знов зупинило на час українську культурну працю, але не знищило її. Бо минуло трохи часу й сама Російська Академія Наук, отже найвисша наукова інституція, видала рішення, **що є українська мова і що вона є мовою самостійною, окремою від московської.**

Сила московської руки починає знов слабнути і після революції 1904 р. друкуються на Україні українські часописи і книжки, підноситься українська свідомість і поширюєсь українська культурна праця.

Коли ж прийшов 1917-ий рік, то Українці виявили таку силу, якої ніхто на світі не сподівався — вони створили свою Українську Державу.

Та не могла вона ще встоятись, бо налягла на ню така ворожа сила, якої годі було відперти.

Але як всі лиха, які переживала Україна, не були вічні, так не вічне і це лихо. Воно минеться а українське життя знов набере сили, як завсігди набирало.

І коли може закрастися в душу зневіра і скаже: „Все пропало і не вернеться", то треба пригадати слова Шевченка:

Не вернеться.. А я, брате,
Таки буду сподіватись,
Таки буду виглядати —
Серцю жалю завдавати.

Як поважали Шевченка.

Як високо ставили Шевченка ті, що його зблизка знали, бачимо в листах Куліша до Бодянського, де Куліш пише:

„Шевченко прислав чотири гідні подиву вірші. Він робить чуда з українською мовою.., Завдання в тім, щоб українську мову піднести на степень літературної. Шевченко переклав 136 і 149 псальми з блискучим успіхом. Про Шевченка оповідають чуда. Він, кажуть, написав поему Іван Гус і багато віршів, що їх Українці знають уже на память."

Так тоді розуміли й оцінювали Шевченкову працю і її значіння для українського життя!

СПОСТЕРЕЖЕННЯ ГАРАСИМА ЧОРНОХЛІБА

ЯК СКУПАРІ В СЕБЕ ПРАЗНИКУВАЛИ.

І. Історія скупарів.

Як знаєте, то всі люде на світі походять від Адама та Еви, а скупарі походять зараз від їх сина — Каїна. Він, як знаєте, навіть на жертву Богу жалував доброго збіжжа. А з скупарської зависти вбив навіть брата.

Еге! Для Каїна важніший був сніп доброго жита, чи пшениці, ніж Божа ласка. Байдужий був йому рідний брат. Байдужий Божий, та людський прокляття. Байдуже, що в 20-ім століттю ми з вами згадаємо його в Канаді, як сякого такого.

А візьміть ви Авеля — це, сказати б, мій, тай ваш рід з нього виводиться. Наш предок, наш пращур. Жертва його була щира, то і Бог її приняв, тай цілий світ імя його згадує і поважає. Від його смерти до тепер буде може 7000 літ, однакож ми згадуємо його врочисто навіть в отсім календарі. „В память вічную буде праведник і злого поговору не буде боятися" — як в церкві співається. Це і до Авеля відноситься.

А скупарі, це Каїнова порода.

Чували ви про жебраків, що жебрали ціле життя—це був їх фах. Обдерті, нерозчесані, невмиті. Ніколи навіть не випростувалися перед людьми по козацьки, як от ми з вами.

Та одного дня приходить „Український Голос", чи „Вістник" і ви читаєте, що такий то жебрак вмер від невигоди і недоїдання. І жаль вам стає чоловіка, що в 20-ім віку... Гай, гай!... Але читаєте дальше, що в лахах того жебрака знайшли банкові книжки на 9,000 долярів; в старім куфрі 3000; в старезній валізці добра пригорща; в полатанім кашкеті кілька соток; в полі плаща кількось; в сіннику 500; в ковдрі 200; в черевику під великою латкою зашитих кількось червінців (золотих грошей).

Отже вам образ! Цілий чоловік обложений грішми від голови до ніг — в одежі гроші, в кашкеті гроші, в черевиках гроші, на грошах спав, грішми накривався — але в лахах ходив, в бруднім, невигіднім куті мешкав і з недоїдання вмер.

Правда, що цікаве? Тай правдиве. З того наука, що бідацтво починається не від порожної кишені, але від порожної душі. В кого душа жебрача (хорони нас Господи від такого!), тому дайте мільйони, а він завсігди буде жебраком. Бо жебрак, то скупар.

Є жебраки, що лишають по собі тисячі, але чи чув хто, щоби жебрак дав на якусь добру справу одного доляра? Ні!

Таксамо не чули ви, щоби скупарі взагалі своїм майном створили яке поважне діло — щоби дали людям поміч в великім нещастю; щоби позасновували якісь культурні інституції; щоби причинились до поліпшення громадського ладу; щоби виповіли боротьбу насильству і неправді... Або щоби скупарям по смерти памятники ставили, або їх іменами інституції називали. Про таке ви також не чули.

Але чували ви, як „для лакомства нещасного" — для брудного зиску йшов скупар на хрунівську роботу,

йшов дорогою Каїна і рідних братів вбивав, або віддавав в неволю.

Коли є що добре на світі, то його збудували добрі і щирі люде, як от ми з вами. Ті, що давали свою працю, свої гроші, свої щирі думки, а нераз і своє здоровля і своє життя.

І такі мають завсігди що дати. Мають гроші, то дають гроші; нема грошей, то дають працю, дають щиру пораду, дають заохоту, дають науку, дають журбу своєї щирої душі.

Коли я отсе пишу, надходить кум Павло і радить згадати ощадних людей, а то дехто готов ощадних до скупарів зачислити.

— Ще допиши Гарасиме — каже він мені — допиши, що ощадні люде, це ті, що стоять високо-високо понад скупарами, жебраками і марнотратниками. Це якраз ощадні є солею землі! Скупар і жебрак марнує майно, не вживаючи його на ніщо добре; марнотратник розкидає де не треба. А ощадний на непотрібне не дасть, щоби на потрібне мав що дати. Він щадить, де треба і дає де треба.

Таке пояснення дав мені кум Павло, а я оце вам його переказую. А дальше вже оповім, як скупарі празник собі справляли .

II. Скупарський празник.

Ну, жили собі Марко з Оришкою. Дуже богаті і дуже скупі.

Всі люде празники в себе справляють і до других на празники ходять, як от ми з вами. Сходяться, наговоряться, забавляться, родинні звязки відновлюють, буденні клопоти забудуть, в церкві співу чужих дяків послухають, що також на празник поприходили.

Це я ніби про чоловіків. Бо жінкам треба би півтора тижня празнику, щоби наговорилися. Хто вже знає, де то в тих жінок тільки важних справ для бесіди набирається!

А яким важним є празник для дітей, пригадуєте собі. І дядьки з дядинами посходилися, чи вуйки з вуйнами, і діди, і тітки... І старі вже, сиві, бувалі люде, і молодші, а то й молоді... Оден басом говорить, а сам високий, другий невеликий, скромний. Діти це дуже завважують і думають:

— От яка наша родина! Бо то все наші! — І радісно дітям, що їх родина така велика.

Ну, кажу ж я, що всі люде празники справляють, крім Марка з Оришкою. Ні до них люде, ані вони до людей.

Та хоч Скупі вони, але десь на самім дні душі зосталося і в них трошки людських почувань.

Обминають вони празник, але він їх не обминає. Бо хоч не хоч, а думка в них є, що нині празник в їх сусідів. Виглянуть в вікно, а тут їм як на гріх гості до їх сусідів повагом пішли. Вийдуть на двір, а тут кругом празниковий гамір. Тай з коминів заносить празником.

Отже не диво, що вкінци Марко з Оришкою почали тужити за празником. Почали думати почали говорити. Бо і як це? Хіба вони гірші від людей? Хіба їм не можна зійтися, забавитися, наговоритися?

Рада в раду — і рішили, що і в них також празник має бути.

Якраз перед самим празником каже Оришка:

— Ти Марку підеш завтра до церкви, а я буду готовити, що потрібне. З церкви приходиш так, ніби ти десь з другого села прийшов, витаєшся, розпитуєш, я тебе гощу, тай балакаємо цілком так, як на празнику балакають.

Порадились і добре. Вже і в них празник буде, як в людей.

Пішов Марко до церкви. Оришка варить курку, крає локшини (краяне тісто). А кварту горівки ще позавчора купила.

Ще „Благословення Господне" священик не докінчив, як Марко з церкви і вандрує на празник. Прийшов, отвирає двері та повагом:

— Слава Ісусу Христу!

— А слава, слава на віки! — відповідає Оришка радіючи. — Тай щастя, що вас наші собаки не бачили, а то такі люті.

— Е, мене собаки люблять. Я до них заговорю, тай вже, як свої.

— Ая, ая! — потакує Оришка — добрих людей всі люблять. Та ви роздягайтесь та сідайте, бо певно втомилися.

Ставить Марко палицю в куті, роздягається, сідає, розглядається по хаті. А Оришка дальше:

— Щож в вас чувати, любенькі? Як вам живеться? Живі, здорові? Сильні?

— Та, слава Богу, потрохи ще тримаюся. А як тут в вас? — питає Марко Оришки.

— Дякую за питання, ще собі нічого. Гріх було би нарікати... Але що я отсе заговорилася... Ви певно втомилися, нім до нас прийшли, бо ми на краю села живемо...

— Е, якось дійшов — каже повагом Марко — коли до добрих людей йдеш, то і ноги не болять.

— Еге, так, так... Але всеж.... Поки обід поставлю, так може б чарочку. випили.

— Та не зашкодить, коли чарка в вас є, тай добра ваша воля.

— А чому ж би не була? Який же празник без чарки?... Ану покушайте...

І ставить горівку на столі та наливає гостеви.

— Ні, випийте ви перше, а тоді і я — каже Марко — перше собі, а потім гостеви...

— Ні, ні прошу, не церемоньтесь — говорить Оришка — це не йде до рахунку. Це тільки, так, щоби поки обід буде...

Випив Марко без церемонії, і без рахунку, а тут вже Оришка ставить страву на стіл і просить Марка на найповажніше місце.

— Треба помолитись разом з вами — говорить Марко — а тоді вже і сідаймо. — Отже врочисто помолились і почалася гостина.

Марко і їсть і не їсть, як то на празниках буває, а Оришка припрошує:

— Та беріть, та не гордіть! А може недобре... А може б знов чарку на смак, тай щоби і в слідуючім році Господь дозволив оттак нам здибатися...

Таким ладом відбувалася ціла та празникова гостина. Їли, пили, розпитували себе, оповідали собі, а підпивши і заспівали:

Зароди Господи пшениці-жита!
Сотвори Господи многая літа!
Від кінця до кінця
Пиймо братя до денця!
Сотвори Господи многая літа!

Сонце було вже над заходом, як почав Марко до дому збиратися.

— Вибачайте — каже — празник славна річ, але і празник мусить мати міру. Час вже таки до дому йти.

Тут Оришка поставила ще перекуску, чи вечеру, щоби гостя голодного з хати не випустити; ще випили по одній та другій і Марко на відхіднім закінчив піснею:

Як би не ми, тай не ви,
То ми б тутка не були,
То ми б тутка не були
І горівки не пили.
Зійдемося родино,
Щоб нам жито родило,
І пшениця і овес,
Щоб зійшовся рід увесь.

Вийшов Марко за поріг, а Оришка ще й тут підносить чарку та:

— Ану ще отсю... Веселійше буде вам йти. Яка я рада, що ви моєї хати не минули...

Випив Марко, дякує та:

— Як Господь дасть дочекати, то на другий рік конче хочу вас в себе на празнику бачити. Не забудьте прийти! За кожду чарку по дві вам віддам...

Вийшов Марко за ворота і вертається вже не гостем, а господарем дому.

— Бачиш, Оришко — каже він — і в нас був празник, як в людей. І забавилися і наговорилися, і поспівали. А вже на другий рік коли до празнику дочекаємо, ти підеш до церкви, а я все прилагоджу і вже ти до мене прийдеш в гостину.

Минув рік від того славного празнику і новий празник приходить.

Рано, в самий день празнику, пішла Оришка до церкви, а Марко почав приготовляти обід. І надумав він ще красше поставитись, ніж Оришка, думає:

— Вона курку була зварила, а я гуску. Раз в році і гуска не буде великою стратою. Не зїмо на празнику, то по празнику докінчимо.

Позакочував рукави, порозкладався з роботою. Побіг різати гуску, та ножа не взяв острого. Шарнув по шиї, а гуска вирвалась з рук і в страху піднялась на крила та опинилась аж на третім городі. Побіг Марко за гускою і добра хвиля минула, нім він її зловив.

Якже зарізав і почав скубти, то бачить, а воно не така легка робота, як здавалося. Атам вже і в печі погасло і треба знов розпалювати.

Ще ніколи час так скоро не летів, як тоді. Поклав він гуску на дворі, пішов за чимсь до хати, а тут й Оришка на поріг.

— Слава Ісусу Христу! Витаю вас з святим празником! — каже.

— Слава на віки! — відповів Марко і не знає, що дальше казати, бо обід ще і на половину не готовий. Дивиться Оришка та:

— А чию то гуску собака поніс з під хати, чи не вашу?

— Де, яку? — крикнув Марко.

— Та от якусь гуску. Так попри мене з нею побіг на дорогу. Мені виглядало, що то ваша гуска була.

Забув Марко, що це празник і як не визвіриться на жінку:

— А сяка ти така!... Така з тебе господиня, що собака гуску бере, а тобі байдуже! Хіба ж то не така твоя гуска, як і моя!...

Що там дальше було, можете собі уявити. Був празник, але вже не такий, як минулого року. Марко сварився, Оришка плакала та відсварювалась. Коли був в кого дійсний празник, то хіба в собаки, що взяв гуску.

Ось так, люде добрі, скупарі празники собі справляють. Тай не диво. Які будні дні, такий і празник. Як вони життю, так життя їм. Та ще — пригляньтеся — може в вашій околиці дехто на подібний лад празник собі справляє.

Це все, що я оповів вам, нехай буде нам, люде добрі, на науку.

З УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ОПОВІДАНЬ

Український нарід має багато оповідань — і загального життєвого змізмісту і таких, де ріжні окремі питання, що стають перед життям, розвязують і всякі явища толкуються. Дуже часто ті толкування виходять в веселій, жартобливій, інтересній формі. Ось деякі з них:

Чому нераз в маю зимно.

Запросив Марець (Березень) Квітня на баль і Квітень радиться Травня (Мая), як до Березня дістатися. А Травень каже:

— Візьми сани, на сани віз, а на віз човен.

І вже Квітень їде. Поки був сніг, то їхав саньми; коли настало болото — їхав возом; а як прийшло багато води — їхав човном. І таки доїхав. Тоді питає його Березень:

— Хто тебе так порадив?

А Квітень:

— Мене порадив Май — нібито Травень.

Тоді Березень:

— Чекай Маю, я ще й тобі тримаю того зимна.

Тому тепер в Маю буває зимно!

Що діється в небі.

Були два латинські ксьондзи, що як зійдуться, то зараз говорять, як там в небі буває. І каже оден:

— Коли я скорше вмру, то дам тобі знати, а як ти скорше, то дай мені знати, як там є.

Ну, прийшло, що вмер оден з них і приходить до свого приятеля.

— Ну, ти прийшов — говорить живий — отже кажи, як там — по твому, чи по мому? — А той:

— Так брате, що ні по твому, ні по мому! — сказав і зник.

Чому каня кличе дощу.

Бог викопав був керницю і треба було вичистити. То всі птахи чистили, а каня ні; вона казала:

— В мене жовті черевички то заталапаю.

Тоді каже Бог:

— Від тепер не будеш пити води з керниці, ані з землі, а лише з дощу.

Тому тепер коли нема довго дощу, каня кричить, в Бога дощу просить.

(Каня, або шуліка, з роду яструбів).

Звідки взялася горівка.

Як задумав чорт робити горівку, то вкрав хліб в пастуха і з него горівку зробив. Через те і тепер де горівка, там і крадіж. Краде господар в себе, від своїх дітей і горівку купує.

Де горівка, там всяка крадіж і всяке зло.

Блохи і воші.

Була баба, що лінувалася йти в неділю і свято до церкви, але їй вкучалося, тому просила Бога, щоби дав їй роботу. Отже Бог дав їй жменю пороху. Принесла вона до дому і з того стали блохи.

І почала баба ловити, але не легко блоху зловиш.

Почала баба скаржитися і говорить:

— Таке швидке! Так скаче, що де мені за ним бігати.

Тоді Бог посипав їй голову попелом і з того стали воші. Їх вже легко ловити, як хто не лінується.

Соломон фірманом.

Соломон возив матір до церкви, але церква була далеко. То як везе по грудках і вибоях, то поганяє коні що сили, а по гладкій дорозі їде нога за ногою. І раз питає мати:

— Соломоне, чому по вибоях так гониш, а по гладкім так поволи?

А він:

— То мамо так: на злій дорозі кваплюся, щоби скоро переїхати, а на добрій їду поволи, щоби наїхатися.

І тепер як хто на злій дорозі скоро їде, то Соломона нагадують.

Соломон і смерть.

Соломон був такий мудрий, що смерть шукала його сто років, нім знайшла. А то він мав чоботи назад пообертані. Отже йде він на полудне, сліди робить до півночи, а йде на схід, то виглядає, що він на захід пішов.

Так дурив він смерть дуже довго. Шукає смерть за ним і завсігди йде в противну сторону.

Але раз обернув чоботи, куди треба і смерть його подибала та каже:

— Шукала я тебе сто літ, а коли вкінци знайшла, то мусиш йти зі мною.

— Добре — каже Соломон — але хочу сам собі зробити домовину, а тоді вже.

— Роби — каже смерть.

Соломон зробив таку, що аж сама смерть здивувалася. І каже їй Соломон:

— Хотів би я бачити, як в ній лежиться; ану лягай на хвильку, а я подивлюся .

Смерть лягла, а він віком накрив тай уже. Накрив, прикрутив і в землю закопав.

Так лежала там смерть — подумайте собі! — сімсот років. Аж самому Соломонови вкучилося. Тоді він її відкопав і каже:

— Досить я вже нажився і час спочити, отже можеш мене брати.

І смерть його взяла.

Всі за одного.

Раз прийшов Христос з Петром там, де затоплена Содома і Гомора. І каже Петро:

— Господи як це так, що через кількох винних Бог цілі міста понищив?

Але Христос не відповів нічого.

Йдуть вони, прийшли до моря і йдуть по воді. Нараз надлетів рій пчіл і сів Петрови на руку. Несе Петро той рій, та нараз одна пчола вкусила Петра в руку. Петро бацнув рукою в море тай всі пчоли затопив. Тоді каже Христос:

— Чому ти затопив всі пчоли?

— Господи, як вкусила, то так заболіло, що я не міг стерпіти.

Тоді говорить Христос:

— Це тобі Петре наука! Ти за одну пчолу всі затопив, а таксамо зробив Господь з людьми. Отже не забудь, що оден злий чоловік не тільки собі самому зло робить, — він може наробити лиха цілим селам, містам, краям і народам.

ВЕЛИКОДНА СПОВІДЬ УКРАЇНЦЯ

(За Г. Чіпкою)

Стара деревляна церква тонула в сумерку весняного вечера. Кругом неї грубезні липи причинялися ще більше до того сумерку — поважного і святочного.

В церкві блимала лямпа перед Царськими Дверми, горіло по одній свічці перед Намістними образами, та одна свічка на тетраподі і це було ціле освітлення церкви.

Та це якраз надавало церкві тої небуденности і святочности. В такім сумерку ще красшими і живійшими виглядали святі ікони, коли уважно в них вдивишся. Вони тоді видавались цілком живими.

Тиша була в храмі, тільки з напів темних кутків церкви чути було щирі молитви сповідників.

Та ось почулися кроки. Старенький священик виглянув і побачив чоловіка — ніби знакомого, а ніби незнакомого.

— Чи ви прийшли до сповіди? — запитав він чоловіка?

— Так отче! Хотів би...

— То прошу...

Незнакомий став на коліна перед священиком.

— Коли ти сину послідний раз сповідався?

— О, може й десятки років тому.

— Досить давно! А треба було... Коли ж ти родився?

— Не знаю.

— А коли хрестився?

— За князя Володимира, 988-го року.

— А яке твоє імя?

— Українець.

— А ти жонатий?

— Жонатий. Бог поблагословив мене великою родиною. Є сини, є дочки, є вже внуки...

— Які ж гріхи маєш ти на совісти?

— Великі, всечесний панотче. От приміром легковірність.

— Що, що?

— Легковірність. Бог дав мені розум, а я не дуже то сам дошукувався, що добре, а що зле, що своє, а що чуже, що можливе, а що ні, але вірив в усе, що хто з чужих мені наговорив. Так панотче! А часто не вірив тому, що говорив здоровий розум, що говорив досвід, не вірив тому, чого домагається моя українська справа. В усякі чутки вірив, чужим балачкам вірив і на тім, що від чужих чув, старався будувати свою політику.

— Тяжкий гріх, сину, дуже тяжкий. А коли ти почав так грішити.

— Досить давно, ще в молодих літах.

— Не добре, сину. Виходить, що ти був непоправний грішник. Ти не оглядався на історію, ні на досвід. Та не застановлявся, чому чужі люде так тобі говорять, як говорять.

— Не застановлявся. Нераз було, що я слухав того, хто голосніше кричав, хто більше обіцював і хто більше плаксиво мене жалував. Я історії не студіював. Я нічого не хотів студіювати.

— Чому ж ні?

— Мені здавалося, що не треба. Я стояв на тім, що мені треба лише

грошей, а коли будуть гроші, то і розум буде. Все буде.

— Ти так дуже грошам вірив?

— Так. Дуже вірив. Мені здавалося, що гроші, то розум. То все.

— А тепер як думаєш?

— Починаю тепер думати, що гроші — одно, а розум — друге. Розум може бути і без грошей, а гроші без розуму.

— А чи мав ти грошей багато.

— Не мав, панотче! Не мав, хоч їх на перше місце ставив і про них найбільше думав і говорив. Вони мені і снилися.

— Чому ж ти їх не мав?

— А тому, панотче, як нині починаю добачувати, що не дбав найперше про розум.

Похитав священик головою.

— Ти сину на добрій дорозі, коли ти це добачуєш. Того і треба, отже і я тобі поможу. Багато і я дечого на своїм віку бачив. Гроші, сину, це овоч, а розум, це дерево. Більше викохаєш дерево, красшого роду, то й овочів більше вродить. А ти не думав про дерево, а тілько про овочі. От як!

— Так, панотче! Я думав лише про те, що з грішми були би вигоди, не треба би працювати...

— Еге, еге! Це була грішна думка, що ворог людського спасення тобі її нашіптував. Бо не гроші є творчою силою, але розум, а з ним розумна праця. Де розум, там буде і розумна праця, а нею, сину, все здобудеш — і добро на землі і щастя в небі. А ти того не знав.

— Не знав панотче!

— А ще які гріхи?

— Такі, панотче, що не збудував свого сильного українського дому на своїм твердім українськім ґрунті.

— Як це ти розумієш, сину?

— А так, панотче, що з кождої сторони нераз прилатував чужі латки до своєї цілком доброї, а то й новіської одежі. Що чужі на смітник викидали, те я тягнув до себе як ніби дорогі кармазини і чіпляв, де їм цілком не місце.

— Чому ж ти так робив?

— Бо мені здавалося, що я гірший від других і що все чуже красше від мого. Я себе легковажив, свою культуру легковажив. Аж коли я випадково підслухав, як чужі з мене сміються за таке, я зачав опамятуватися.

— А ще які гріхи?

— Мову свою нераз легковажив і хапався за чужу. І дітей своїх скорше приучував до чижих мов, ніж до своєї.

— Це страшний гріх, сину, смертельний. Лише подумай, як всі розумні народи на світі свої мови шанують, а ти... Гріх перед Богом і своїми таки дітьми найперше. І перед цілим своїм народом.

— Так, отче, дуже я грішний!

— А ще які гріхи памятаєш?

— Такі панотче, що одного свого сина охрестив Ванькою, бо думав, що московське Ванька красше, ніж наш Іван. Другого Немтудом, на мадярський лад. Третого Джиґсом... Тай дочки... одну охрестив по московськи Шурою, одна Меґі... Тай другі подібно. Нині мені аж ніяково. Скажіть панотче, чи не можна би їх якось назад повідхрещувати? Нехай би було по нашому.

— Повідхрещувати? Декотрих можна, але мабуть не всіх... А ще які гріхи?

— Церкву і реліґію деколи легковажив, Бога не признавав. Казав, що

все те непотрібне. І не думав, що вороги нищили Украïньску Церкву лише тому, що вона є великим добром, силою і спасенням мого Народу.

— Так, так! — потакнув священик і похитав головою. Багато зла ти, сину, наробив. А що ти ще памятаєш?

— Таке ще було, що до чужих відносився дуже чемно, низько їм кланявся, вважав їх для себе авторітетами, а своїх легковажив — вічно критикував, підозрівав.

— Розумію! Це і мені відоме.

— В своїх я вишукував кожду чорну плямку, а то і цілий свій нарід вважав некультурним та безвартним.

Похитав священик головою.

— Це велике беззаконня — каже — за таке Бог Содому і Гомору огнем покарав. Ти знаєш про те... Та хоч тепер запамятай, що в життю всюди є темні місця і ясні. І ти вишукуй найперше те, що ясне і гарне, бо в нім творча сила — в них правда, в них добрий примір, в них ідеал і в них осуд злого. А ще?

— Деколи був зарозумілий, а вже головно, коли мав в чім трохи успіху. Тоді я думав, що в усім здобув ключ розуміння і що ніхто не такий розумний, як я. Хоч може воно трохи і слушність за мною... Я багато б вам, панотченьку оповів про тих, як вони... погані люде, ая! Я їх добре знаю...

Знов похитав священик голово.

— Бачу, що ти ще не став обома ногами на путь покаяння, в твоїм серці ще горить огонь гордости. І бачиш зло і позбутись його боїшся. Забуваєш, що коли вибирали в нас на Січи гетьмана, то помазували його болотом, щоби памятав, що і гетьман такий же лише козак, як усі, отже щоби не був гордим і зарозумілим.

— Еге, чув я про це, панотче.

— Отже бачиш! Чув, та забув і тому не можу дати тобі тепер розрішення, а дам тобі лише пораду: щоби стати праведним чоловіком, ти шукай гріхів найперше в себе. Коли знайдеш — позбувайся їх, а це дасть тобі силу, дасть гідність, дасть розум. А тоді і Господь тобі допоможе. Отже чи обіцяєш, що будеш старатися так робити?

— Обіцяю, всечесний отче!

— Добре! А коли прийде другий Великдень, прийди знов до сповіди і тоді дістанеш розрішення.

Відійшов сповідник в темний куток і за хвилю почулося: Боже, милостив будь мені грішному!

Як буде дальше, покаже другий Великдень.

Г. Ч.

НА МОГИЛІ БРАТА.

Весною пташки щебечуть,
Квіти зацвили довкола —
Пійду на цвинтар, полечу
До мого брата сокола.
І пісеньку йому зложу
О дівчатах і о маю,
На цвинтарнім йому ложу
В струни шовкові заграю.
Добрий вечер мій небоже!
Як тобі ся тутка діє?
Ти сумуєш? І чого же?
Що тобі сонце не гріє?
Не сумуй! Я тя кохаю,
Мені вільно тя любити —
Прийду що весни, що маю,
Буду з тобою тужити.

Юрій Федькович.

ЮРІЙ ГОРДИНСЬКИЙ-ФЕДЬКОВИЧ — родився в Сторонці-Путилові, в Вижницькім повіті на Буковині, 1834 року. Він належить до передових українських письменників — написав багато гарних віршів й оповідань. Вмер в Чернівцях 1888 року.

З МАГОМЕТАНСЬКОГО СВІТА.

Молитва в Магометан.

В Магометан молитва така важна справа, що моляться пять разів денно: перед сходом сонця, зараз по полудні, пізніше по полудні, 4 мінуті по заході сонця і коли надходить ніч.

Молитва там є громадською справою і всіх однаково зобовязує. Магометане виробили окремий лад для загальної молитви.

Отже побіч дорогих церков (мошей), мають вони ще високі вежі, звані „мінеретами", також дорогої будови — і ті мінарети нагадують наші дзвініці. Магометани дзвонів не вживають — але „муедзін", себто церковний послугач, вилізає на мінарет і голосно кличе:

„Аллах великий! Приходіть до молитви! Приходіть до місця забезпеки! Аллах висший всего! Нема Бога поза Аллахом! Молитва лучша, ніж спання!"

Почувши такий заклик („азан") всі магометани стають до молитви — робітники, купці, люде на вулиці, вдома, на полі, на кораблі. Не зважаючи на окруження, кождий кладе малий килимок, сідає, підгорнувши навхрест ноги, і звернений лицем в сторону святого міста, Мекки, молиться.

Для дуже побожних є ще два окремі заклики з мінаретів серед ночі.

Муедзін може бути вченим, або і неписьменним, однакож його заклик важний і для найвченіших.

До молитви є окремі приготовання, коли молитва в мошеї (в церкві). Є означено, як треба мити руки перед молитвою. Старанно миють палці ніг, змочують уха і чистять зуби. Вважають, що брудна пляма уневажнює молитву. Скидають черевики. Кождий має перед собою табличку з святої землі.

Точно є означено, коли треба підносити руки вгору, коли низко кланятися, коли підносити очи і др.

Ось під таку строгу карність підходить в Магометан молитва.

★

ЧОМУ — КОЗАЧЕ.

ПИТАННЯ:

Чому вяне, чому плаче
Серденько твоє козаче?
Чому тяжко так зітхаєш,
В Дніпро сумно заглядаєш?
Тугу в нім втопити хочеш?
Може сам у воду скочиш?

Чом не злетиш аж над море,
Щоб забути своє горе —
До Київа, до Чигирина,
Де дзвеніла раз долина
Під Богданом-отаманом,
Козаччини славним паном;
До Жовтих Вод, до Корсуня,
Де пир мали ворон й чума;
До Синопу, Трапезонту,
До берегів Гелєспонту;
До Буджаку, Перекопу,
До Хотинського окопу?...

Щоб у снах бодай вернуло
В твоє серце все, що було
І лягло в гроби-кургани,
Щоб віджили Наддніпряни.

ВІДПОВІДЬ:

Гірше, гірше, милий брате,
Важко серцю споминати
Славу й волю, що бували
І в руїни ся розпали.
Гадка сумом наповняє,
Груди в мене розпирає,
Будить з сну посеред ночи,
Все те разом мої очи
Закриває ніби тьмою
І кривавою сльозою.

При Дніпрі у кожду днину
Знайдеш брате сиротину
Безталанну, як зітхає
И ревне плаче, бо не знає,
Як ся лиха їй позбути,
Як наново привернути
Бувальщини славу й долю
І козацьку вільну волю.

Ізидор Воробкевич.

З НАРОДНИХ ОПОВІДАНЬ.

Матір Божа і пастушка.

Була в однім селі дуже добра і побожна дівчина — пастушка, корови пасла.

Раз побачила вона, що з церкви викинули старий невеличкий образець Матері Божої. Не подумали люде, що вони повинні були його спалити, коли вже не хотіли його в церкві мати.

Взяла пастушка той образок і всюди з собою носить. А на полі поставить, вбере його в квітки і так шанує, як тілько може.

Так вона той образець ціле життя в себе мала. Як стала господинею, то і тоді той образець був в неї на першім місци. Квітками обтикає, а неділями і святами завсігди лямпу світила перед тим образом.

А вже як була стара і мала вмерти, то побачили люде, що йде якась незнакома поважна жінка і несе великий вінок. Всі дивувалися і питають:

— А куди ви з тим вінком йдете?

— Йду я до тої старенької жінки, що слаба — каже незнакома — вона ціле життя мені служила, а тепер я її послужу і візьму її там, де сама перебуваю.

Як та стара жінка вмерла, то зараз люде побачили коло неї прегарний вінок, хоч ніхто не бачив, хто його положив. Але ті, що бачили незнакому жінку з вінком, пізнали той вінок.

Так тая пастушка вже тут на землі небесний вінок собі заслужила.

Сусідка святого Петра.

Сусідка св. Петра була дуже скупа жінка. Нікому не помогла, нікого не поратувала. Все, що могла дістати, для себе одної складала.

Аж прийшла смерть і жінку забрала. А все, що було наскладане, на земли лишилося.

На другім світі з пекла вже побачила вона св. Петра і просить:

— Сусідо, може б ви мені помогли. Я нікого тут крім вас не знаю.

Як зачала просити, то Петрови таки жаль стало. Йде він до Ісуса Христа просити ласки для тої жінки.

І каже Христос:

— Щож вона доброго на світі зробила?

— Дала раз одну цибулю жебракови — говорить Петро — в мене воно записано. І та цибуля там між добрими людськими ділами лежить.

— Коли так — говорить Спаситель — то нехай вона вчепиться за гичку тої цибулі, а ти тягни. Як витягнеш, то нехай вона тут буде.

Пішов Петро і зараз подав ту цибулю сусіді. Злапалась вона обома руками і за цибулею підноситься. А тут до неї начіплялося багато других душ, щоби й собі з пекла видістатися.

Тягне Петро а тут вже до неба так близенько. Оглянулася сусіда на ті душі, що начіплялися тай починає:

— А ви грішники сякі-такі, чого ви тут поначіплялися?! Хочете дармо до неба дістатися, га?! Було так робити, як я робила, то не треба би нині мене чіплятися... Геть собі!...

Ще вона не докінчила, як гичка в цибулі увірвалася і жінка знов полетіла до пекла.

Тоді каже Христос Петрови:

— Видиш, що я помилував ту жінку, але вона сама знищила моє милосердя. Не помагала воні нікому там, не хотіла і тут помогти, отже тепер має те, що заслужила.

ПРАЦЯ І НЕРОБСТВО.

Є люде, що найвисшим ідеалом вважають неробство. Вони мріють про світ, в якім не треба би цілком працювати, ні клопотатися. Чого забажаєш, все є — і ти проводиш життя на спанню, лежаню, сидженню, ідженню, питтю і витріщках.

Але це було би безвартне, порожне, нікчемне і нерозумне життя. Це не було би життя, а нищення життя. Бо життя, це творча сила, будуюча сила.

Неробство, витріщки, забави, не є творчою силою — це ненаситна потвора, що все пожирає, а добра не приносить нікому. Що хто неробством вартного зробив?

Люде в світі неробства були би найдурнішими сотвореннями. Вони не вчились би нічого — бо це праця. Не пробували б нічого; не набирали би досвіду; не розуміли би нічого.

На світі все, що жиє, працює. Птах шукає поживи, будує гніздо, годує молодих. Черв'як гризе дерево для поживи. Муравлі будують великі муравлиска. Пчоли ліплять вощину і зносять мід. Звірі працюють для свого прожитку.

А чоловік, що обдарований найбільшими творчими прикметами і талантами, мав би свою силу промарновувати.

Лише праця робить життя вартним і сильним. Працею здобуває чоловік знання. Працею набирає досвіду. Працею виробляєсь сила фізична і сила духова. Працею витворюєсь все, що гарне, добре, розумне, потрібне, славне.

Люде, яких звемо великими мислителями, вченими, винахідниками, це були люде великої праці. Вони одної вільної хвилини дармо не пропускали.

Надмірна праця є тягарем. Але праця вміру, дотого ж праця ведена ясним, здоровим розумом, є благословенням для життя.

К. П.

★

ЦИГАНСЬКА ФІЛЬОЗОФІЯ.

Ночував циган в господаря. Рано всі повставали і їдять — до роботи збираються. Лежить циган та каже сам до себе:

— От що це за сотворіння ті господарі! Ти ще в голоді лежиш, а він вже зірвався тай їсть — і як завзято! Тай ще других будить, щоби вставали та їли. Тілько й думає, щоби їсти! І чи дивс, що бідний циган мусить голодувати?!

Косить чоловік ручною косою збіжжа на полі, а горячо таке, як в печі. Ані хмарка холоду не зробить, ані вітер не дихне. А сонце так пече, так пече!...

Аж надходить циган.

— А чому ти цигане і „Дай Боже Щастя" не кажеш? — питає чоловік цигана.

— Щастя? Нащо тобі від мене щастя, коли ти щастя вже маєш?

— Як маю? Візьми косу, та перейди хоч оден покіс, то побачиш, яке тут щастя.

Засміявся циган і каже:

— Чи ти ще більшого щастя хочеш? Коса робить тобі дорогу, а ти тілько йдеш собі за нею, як пан. А спробуй йти некошеними пашнями, як я ходжу, тоді скажеш, як тобі йдеться!

Я вже старший.

— Нам треба старшого хлопця, ніж ти, говорить крамар хлопцеви, що хоче роботи.

За тиждень приходить хлопець знов.

— Я ж говорив тобі, що мені треба старшого.

— Еге, казали, але то було тиждень назад. А тепер я вже старший.

СЛОВО—ПРИВІТ З 1861 РОКУ

ПРО УКРАЇНСЬКУ МОВУ.

Час, коли жив Шевченко, був часом відродженя життя Українського Народу. І якраз Шевченко був тим Пророком, що збудив приспаний Український Нарід до життя.

Першою великою справою, яку поставили перед собою тодішні приятелі й однодумці Шевченка була українська мова. Вони власними очима бачили, що коли мова гине то і нарід гине; бачили, що хто свою мову занехав, той відійшов від свого народу.

Так думали вони і не помилились. Бо нині всім видно, що великі думки можна висловлювати лише рідною мовою; що лише рідна мова народу промовляє до серця народу так глибоко, як не промовить ніяка чужа мова; що лише рідна мова є тою великою силою, яка може будувати розум народу, його гідність, його здорове життя.

Як тоді передові українці думали про свою українську мову, покаже нам стаття, яку беремо з „Основи", за цьвітень, 1861 р. Стаття має заголовок „Од Редакції" і звернена до тодішних співробітників і прихильників „Основи". І говориться там:

Од Редакції.

Як квіту по землі, так люду і слова різного по світу — і для кожного народу нема скарбу дорозшого над його рідне слово... Отже (хоч воно й чудно) — ще недавно здавалося, що наше Українське слово або зовсім зникне, або переробиться в иншу річ, виступить в чужій одежі — бо вже забували рідню мову люде письменні, що брали ключ розуміння і звались отцями і руководниками народу.

Та як у давні роки простий люд наш судьбу України на своїх плечах виносив, так і по сей час він зберіг своє рідно слово, і — дяка (подяка) нашому народови — пережило воно віки, пережило і тих письменних, в котрих заснула народна душа; котрі своїм невеличким розумом давно вже материну мову в могилу положили і каменем привалили.

Так сталося з нашою рідною мовою. Чого вона не перебула, яких мудрощей не переслухала від своїх і чужих людей — що бачать аж за лісом, а в себе перед очима не бачать. Отже не загубила її (мови) ні холодна розсудливість, ні лиха година: „не загинула вона в неволі — не загине й з нами на волі"...

„Зрадня (зрадлива) ваша рада", віказували ми тим письмакам, що нас на свій, та позичений лад навертали (до чужої мови): „У нас єсть рада вірна батькова:

„Не цурайтесь того слова,
Що мати співала,
Як малого сповивала,
З малим розмовляла"...
„...Бо хто матір забуває,
Того Бог карає,
Того люде цураються,
В хату не пускають —
Свої люде, як чужії —
І не має злому
На всій земли безконечній
Веселого дому!"...

Прозріли тепер всі ми, домислились, що своя свита міцніше за плечі взялася (до плечей пристала); що з свого двору ніхто дороги не покаже — на виступці не попросить (не скаже: виступай, забирайся!). „Лучше своє латане, ніж чужеє хватане" — думав наш справедливий і мудрий народ... Так і ми письменні тепер думаємо.

На оповістку про „Основу", і тутешні і дальні (дальші) вемляки стали слать нам — з усіх кінців України, з над Дністра і Дунаю, з Одеси, Криму, Чорноморії і Кавказу, із Москви, Казані, Астрахані і з инших сторін — хто на що змігся. Проте ж (тому ж) посилаючи вам привіт і дяку від щирого серця, одповідаєм вам з такою щиростю і правдою, як ви до нас озвалися. Може тихе та тепле слово наше, наша дружня рада на добро вам здасться...

Наша Українська мова, як і самі вдорові знаєте, має в собі велику вагу і силу; все, що перейшло через серце і розум незлічимої семйі (родини, народу), котра з давних давен жила і живе на нашій Україні широкій, все одзначилось в нашій рідній мові: і море в хвилю (бурю) і в тишу; і зорі, що в глибині його світяться — з ясним місяцем і палючим сонцем, з горами, степами й лісами; радість і туга невсипуща; кохання щире і прокляття; воля широка і темниця глибока — голос неустанний великої душі народної, що все життя своє довговічне і дивне в слові оповідала...

Великий наш покійник, Шевченко, зразу зрозумів усю красу, всю тонину і глибину Української мови, і полились із струн міцної ліри його не слова, здалося нам, а чисті сльози чистої душі народньої. Бажається і нам іти слідом народнього великого чоловіка...

Не для кожного (письменника) відразу піднесеться камінь, що крив цілі віки скарб слова. Мовчало воно, як дитина сирітка, що сидить собі дебудь під тином (під плотом), та поглядає на людей, ледве важучись до них обізватися. Чужі діти гуляють (бавляться), красуються, а нашу сирітку тільки сонечко гріє та дощик обмиває і нема до нього діла нікому. А приголуб його, обізвись до його, як матінка, воно так на тебе гляне, що аж на душі в тебе вияснится і вгледиш ти рай у тім погляді.

Оттак то і мова наша затуркана— не гляне вона на тебе доладу, поки не покохаєш її, поки вона тобі віри не пойме...

Кожна мова у світі любить, щоб її по свойому одягнути, чи московська — в сарафан, чи німецька — в плаття...

Наш Марко Вовчок (оповідання Марка Вовчка), як бжола Божа, випив найкрасшу росу із квіток нашої мови, бо покохав її, покохав той люд, котрий вилив всі свої думки та гадки, все своє серденько тією мовою...

Читаєш — і не відорвешся від його речі як в жнива від кринички: чується, віриться, що так, а не инакше помислив, чи тужив, чи радувався чоловік, як розказано...

Намісник Шевченка, Марко Вовчок, зріс далеко від батька в чужій науці, а перелетів чужі гори і спав на чесну і просту дорогу — дійшов до самої душі народної. Спасибіг незлічене нашому Маркови молодому... Марко Вовчок — наша надія — все зможе...

Горе, як хто з гордою думкою приступає до рідного слова, тай почне його калічити. А як напустимо калік до чистої нашої мови, то не довго треба, щоби вона змарніла. Як городина молоденька пропаде між буряном.

Ось так виглядала стаття в „Основі", присвячена Українській мові, написана перед 84 роками, отже того ж року і малощо не того місяця, коли вмер Шевченко. З наведеної (тут вкороченої) статті бачимо, як люде цілою душею прилягли були до своєї рідної мови. Буде мова наша, так все буде — думали вони, а загине мова, так і нарід загине.

А памятаймо, що не в Київі, але в далекім московськім Петербурзі видавалась „Основа", отже там посеред московського широкого життя палав такий щирий український вогонь, що нині стає від нього і тепло і ясно. На цій події справджується вислів,

що „Україна там, де щирі і дійсні Українці". Добрі Українці, де б вони не були, це дійсна вічна Україна!

„Основа" присвятила тоді свою статтю своїм співробітникам й однодумцям — в Кишеневі, в Таганрозі, в Гродні, в Москві, в Станиці Надежній, в Ананєві і других місцях України і поза Україною. До всіх, що дорожили своєю рідною мовою.

Коли ж так, то і нам вона присвячена — нам добрим Українцями і нам добрим Українкам — в Канаді, в Стейтах, в Полудневій Америці, на Зеленому Клині... Всюди!

І до нас ті поетичні і щирі золоті слова наших братів сказані — як просьба, як порада, як обовязок любити те, що вони тоді так полюбили і працювати так щиро, як вони тоді щиро для своєї справи працювали.

К. П.

★

ЄГИПЕТСЬКІ МУМІЇ.

В людській душі є вроджене бажання бути безсмертним. Люде продовжують своє життя, доки можуть, а ще й по смерти будують на гробах померших памятники, щоби так продовжити память померших.

Всі люде на світі, які б не були, вірять в безсмертність.

Єгиптяне, що жили перед Христом вважали смерть лише переходовою формою життя. Вірили, що душа колись вернесь до тіла, тому дуже дбали, щоби тіло затримати незіпсутим.

Похорон був в них важним святом, що тревало 72 дні.

Щоби тіло не зіпсувалося, Єгиптяне тіла померших бальсамували. Насамперед випускали з жил кров і на її місце напускали в жили іншого плину. Дальше обвивали ціле тіло вузкими стяжками з полотна, напоєними чимсь, від чого тіло не буде псуватися. А на верху було тверде покриття, де було понаписувано і понамальовувано те, що характеризувало особу помершого.

Таке забальсамоване тіло звуть „мумія" і таких мумій багато віднайдено. Багатьом з них може бути 3 а то і 4000 літ.

Нім тіло починали бальсамувати, то найперше мочили його в плині, який звали „натрон".

Готову мумію вкладали в деревляну домовину; а коли померший був богатим, то домовину вкладали в камінний „саркофаг" — в камінну домовину.

Тоді домовину ставили на сани, запряжені волами і перевозили на місце, де тіло мало спочивати.

Коли тіло зложили до гробу, то молились і приносили жертви в церкві, або каплици, що була над гробом.

Окремо цілий рік приносили жертви Озірісови, який вважався добрим богом, ворогом зла і покровителем померших. Його самого зображали в виді мумії.

Богів давні Єгиптяне числили на сотні. Найперший звався Ра, що був богом сонця, однакож більше поважали Озіріса. Жінка Озіріса звалася Ізіс, або Ізида. Інші боги були Амен-Ра, Нум-Ра, Себек, Тот, Анубіс і другі.

Крім уявлених божеств Єгиптяни обожали багато звірів і то таких, як крокодиль, гіпопотам, кіт, а також птахів, як ібіса, яструба і других. Їх держали в святинях і дуже про них дбали. Та їх уважали не так богами як представниками богів. Розумієсь, що з ними вязалися ріжні інтересні оповідання, що захоплювали увагу народу.

ГУМОР.

Військова проповідь.

Записано в книгах, що десьто вмер артилєрист. Коли священик скінчив похорон, хотів і комендант батерії повеличатися похоронною промовою і почав:

„Вояки! Кого Бог любить, того карає, отже і мене покарав, бо вмер мені найлучший вояк. Він ніколи не спізнявся до касарні, як то вчера двох вас, сякі такі! Він мундур і зброю завсігди мав чистими і не був такою офермою, як той онтам! — той прийшов сюди на похорон з відорваним ґузиком і нечищеними чобітьми. — Фельдфебель! Занотуйте: Онтому три дні арешту! Нехай з того буде всім вам наука. Амінь.

Не його підпис.

В суді на допиті:

— Так це твій підпис.

— Ні, не мій!

— Але він подібний до твого.

— Ні, не подібний.

— А чим можеш доказати, що він до твого підпису неподібний?

— Тим, що я неписьменний, отже ніколи не пишу.

Знає ліпше.

— Чи знаєте, що може бути ліпше, як по обіді годинку задрімати?

— О, я знаю ліпше.

— Та що?

— Подрімати дві годинки.

Не знає як.

Пияк, що пив довго, питає себе:

— Чи я ще пяний, чи я вже пяний?

Себто — чи він від давнійшого ще не витверезився, чи теперішним вже впився.

В військовім шпитали.

Лікар: Що нового?

Підофіцер: Вмер той вояк, який вдавав слабого, щоби від війська викрутитися.

На науці релігії.

На науці релігії показує священик дітям на мапі міста в Палестині: тут Назарет, тут Вифлеєм, тут Єрусалим... І почав оповідати, якто кождого року на великі свята сходяться до Єрусалиму прочани (відпустовці, богомольці) з далеких сторін.

Слухає пильно одна дівчина і уважно на мапу дивиться, а там каже:

— Дивіться, отче, навіть якась комаха йде також до Єрусалиму.

Всі глянули — справді комаха лазить по мапі.

Аджеж до землі.

Дитина: Тату, а то гарний пес.

Батько: Коли в нього ноги за короткі.

Дитина: Як за короткі? Аджеж вони якраз до самої землі.

При компанії смерть добра.

Кажуть, що десь колись, за панщини, був дуже лихий пан. Раз він розлютився на ціле село, отже назганяв багато людей і вішає їх. Дивиться на те циган, а там:

— Коли так, то й мене повісте.

Не хотів бачите, від компанії лишитися. З того повстала приповідка: „При компанії і смерть добра". Себто — що гуртом навіть лихо лекше переноситься.

Половина неправди.

Жінка: І чого ті люде так нашого сина вчепилися? Брешуть і брешуть.

Чоловік: Еге ж, бачиш! Хоч половина з усіх тих брехонь не є і наполовину правдою.

Буде ворогом.

— Чим ти, Петрусю, будеш, коли виростеш? — питає мати.

— Вояком буду — каже Петрусь.

— Але ж ворог може тебе вбити.

Подумав Петрусь та:

— То я буду ворогом.

ПРО ЗЛОДІЯ В СЕЛІ ГАКІВНИЦІ

ОПОВІДАННЯ.

Згоріла в нас в селі, недалечко від мого хутора, церква. Селяне й прийшли до мене на пасіку.

— Добродію — кажуть — потурбуйтесь на послугу громаді, обїдьте з нашим титарем села, чи не знайдете людей побожних, щоб допомогли церкву збудувати. Ви ж бо таки всюди бували, всяких людей знаєте, то за вашим приводом і титар наш красше справиться.

— — — — — — — —

Ото зібрались ми з титарем — сіли на візок і поторкотіли. Час був такий, що люде на весні пообробляювалися, а косовиця ще не починалася; хоч мені в пасіці треба бжолів доглядати, та в мене є такий старий дідок (старий чоловік) до того, а на косовицю ще до господи встигну.

Весну дав Господь на той рік рясну: аж нахиляємось, йдучи попід садами; біле віття (галузя) по твари займає, запашною росою кропить.

Титар — чоловік побожний, каже:

— Це нас, добродію, ангели білими крилами обвівають; це вони на землю поспускалися і садовину всю мов лебеді вкрили.

— Так, так Петре — кажу (а його звали Петром). Любе було мені те серце тихе та соняшне в того дідуся старенького. Це — кажу — ангели людей в рай заманюють. — Тут додав йому з свого розуму: — Не живе — кажу — чоловік без високої думки про якийсь світ красший від нашого

Кивне мені Петро сивою чуприною, а сам аж голову хилить, прислухуючись до соловейка . . .

Щиро ми громаді прислужилися і нам весело було — мов де в гостях в якогось ласкавого пана побували. Трави всюди вже филюють; річки, стави, озера повні води, а ясне небо з весняними хмарками в них приглядається; дітвора весело гомонить — а ти все те бачучи, літа свої молоденькі згадаєш, і на серці тобі і тихо і наче смутно, що знявсь би та полетів співаючи над землею.

Та вже як вертались ми до дому, то почали тревожитись, щоби щасливо довести до дому те, що добрі люде на будову церкви жертвували. А то в городах (в містах) порозводилось багато таких людей, що наче ті вовки, до хижаків належать.

Заночувати в полі страшно. А як з дому їхали, то і в полі ночували. Робили так, що коли ночліжане коні пасуть, то ми свої між чужі пускали — а там варта чергується — злодії не вкрадуть.

В нас, бачите, по селах між хлопцями ночліжанами (ночліжниками) давній козацький звичай. Ватага спить на обротях та на шапках, головами докупи, а оден сторожить.

Якже який гурт байдужий і весь покладеться спати, то і мають — Єрусалим.

Воно коли хочете знати, страшна забавка той Єрусалим, та все ж батьки нічого не кажуть. Коли сонного синка поволоче хтось до Єрусалиму, то кажуть: „Нехай козацький звичай знає!"

Це буває так: оден гурт весь собі спить, коней не стереже, а з другого гурта хтось скрутить петельку, під-

крадеться, на ногу сплячому заложить, привяже коневи до хвоста, а тоді скочить на коня і гайда по полю, — їде, а той сонний волочиться.

Це в нас зветься — до Єрусалиму їздити. Це була кара тим, що не сторожили своїх коней.

Отже ми своїх коней до тих гуртів тулили, де знали, що там злодій не підкрадеться, бо стережуть.

А тепер ми вже по чужих господах ночуємо — добрі люде всюди на ніч пускали.

Отсе ж раз вїхали ми в село Гаківницю. Гарне село, козаче! Став такий широкий, що тільки чути, як по тім боці ґеґають гуси, а дітей добре не видно. Верби далеко, наче синьою мракою окутані, ніби в Великому Лузі за Порогами.

Церква там старосвіцька — її ще ті будували, що в піддашах та ґанках кохалися. А нині... збудує тобі церкву, або дзвіницю, стоїть, як шпиль; мов швайкою в хмару коле. А що старосвіцькі, наші церкви, то любо було поглянути. Віконця обмережані, як квітка, або писанка; під віконцями ґонтовий дах, а навкруги мережані, вирізувані піддаша.

Задивишся на ту церкву, загадаєшся: де-то ті люде на спочинок повкладалися, що разом під тими піддашами збиралися...

Оттака була церква в тій Гаківници — в тому селі великому, козачому. Гарне село! Розвинулось широко — є де дітям погуляти, є де дівчатам у хрещика побігати, є де парубкам проти місяця на любій розмові постояти.

Вибрали ми дворик веселий, просимо, щоби нас переночували. Молодичка проти череди вийшла.

— Не можна, люде добрі! — каже.

— Чому не можна?

— Так — каже — у нас не можна ночувати.

— Деж нам, голубко, з кіньми подітися?

— Їдьте — каже— люде добрі до злодія.

— До кого?

— До злодія. В злодія вас пустять на ніч.

Сказала, тай кинулась своїх овечок займати.

Зглянулись ми з дідусем — що за вдивовижа? Кілько світу проїхали, всюди була нам від людей пошана, а тут глянь — до злодія нас на ніч відсилають.

Проїхали ще дворів зо два; знов такий двір вибрали, що й до водопою недалеко. Витаємось з дідом — сидить він в старому кожушку, дитинку на руках голубить. Просимось на ніч.

— Їдьте — каже — люде добрі до злодія, а тут вас нігде не впустять.

Що за повітря! — думаю собі.

— Чому не пустять? — питаю.

— Не пустять — каже в нас нікого не пускають.

Щож це з нами, Господи, діється? — думаємо. Від злодіїв цілу дорогу стереглися, а тепер би до злодія ночувати заїхати?

Їдемо по селу. Вже й коненята ржуть, спочинку бажають. Питаємо знов в молодиці, а вона:

— До злодія — каже заїзджайте, там вам буде гаразд.

— Та побійся Бога, душе спасенна, як доброму чоловікови в злодія ночувати?

—Там — каже всі ночують — і пішла.

— Діду Петре — кажу до титаря — чи нема в тебе якого великого гріха на душі і за те нас Господь карає...

Шуткую, а на душі сумно. Між

яких людей ми заїхали, що до злодія на ніч справляють.

Стали ми серед майдану. Аж тут косар з косою наближаєсь. Почали ми йому казати, а він:

— Чого ви боїтесь? Вам там буде добре. Нігде на всьому селі красше не буде.

—Де ж той ваш злодій живе? — питаємо.

— А онде його двір, бачите? Там верба через всю дорогу з двора перегнулась і з другою вербою напроти зійшлася. Там живе злодій!

Здвигнули ми плечима, зглянулися.

Нема що діяти — і ми вже їдемо до злодія. Що буде, те буде.

Бачимо, двір гарний, хата чепурна, висока, білим причілком на вулицю дивиться. Комори, повітки . . Тут і колодязь під вербою коло воріт і ворота відчинені. Коні самі туди повернули.

Роздивляємось, аж до нас з комори чоловік виходить, чепурний такий.

— Здорові люде добрі! — каже, та шапку проти нас підіймає. — Ночувати заїхали? Добре! Ночуйте з Богом! У нас місця є доволі.

Так любо до нас говорить. Тай молодиця, що коло корови, весело на нас дивиться. Діти з сіней повибігали — кучеряві, повновиді. А все ж нам не доладу, що куди це ми заїхали? Ще зроду в злодія не ночували, а тепер . . .

Злажу я з воза, а чоловік вже й коней розпрягає.

— Не турбуйтесь дядку — каже — я випряжу і напою. Прошу заходьте до господи.

— Та ми — кажемо — і тут переночуємо. Ми харч маємо з собою.

— Та що це ви, Господь з вами! Унас відколи двір стоїть, свого хліба ніхто не їв. Не погордуйте! — просить, та аж кланяється.

А чоловік статочний, моторний. А все ж страшно все на возі покидати.

— Я — каже — все за вами до хати внесу, хоч воно і на дворі не пропалоби. В нас ніхто чужого не зачепить.

Бачимо, стоїть на порозі старий чоловік, дивиться на нас та:

— Не бійтеся, люде добрі, тут ваша порошина не пропаде. Вступіть до господи, а син мій коней догляне.

Поздіймали ми шапки, витаємо господаря. Він двері перед нами в світлицю відчиняє.

Увійшли. Світлиця простора і кімната по старосвітському зроблена: не збоку відгороджена, а проти дверей, як по старих будовах позіставалося. Образи гарні, все київської роботи; тих Суздальців (московських з Суздаля) нема й одного. Вишиваними рушниками повкривані, квітками позатикувані, голубки з паперу висять, писанки перед образами. Все так, як у добрих людей

А тут і скринку з нашим скарбом син його вніс і на лаві гарненько поставив.

Зараз виніс господар з кімнати тарілку меду гарного, хліба покраяв перед нами, рушник закинув нам поза столом, дістає з полиці чарку і кувбушечку поливану, по чарці нам поналивав і сам до нас випив — такий чоловік ввічливий, що хоч куди.

Та нам все якось ніяково. Поглядаємо по собі тай годі. А дідусь тільки сивенькі свої кучері пригладжує.

Випили, закусили і наче трохи повеселішало, а все таки не йде з думки, що деж отсе нас Господь привів ночувати?

Господар по другій просить, сам

випиває. Треба й нам випити по другій.

— А по третій — каже — за вечерою. Ось моя невістка впорається, вечеряти нам дасть.

То про це, то про те з нами говорить, і такий він чоловік приязний і розумний, що ми тілько плечима здвигаємо. Далі я кажу:

— Пане господарю! вибачте — кажу — що я вас поспитаю.

— А що таке вашій ласці завгодно?

— Та тут — кажу — в вас люде якісь чудні; чи вони на вас ворогують, чи Бог їх знає; я вже й не придумаю, як вам сказати.

А він сміється тай каже:

— Знаю, знаю, що в вас на язиці. Ніхто не пустив вас до себе на ніч.

— Еге ж добродію!

— Їдьте — кажуть до злодія, так?

— Та вжеж нехай буде й так, бо й справді так говорено.

— Ге — каже — отож вони знають, що говорять. Я й справді злодій.

Ми аж стрепенулися.

— Що це ви! Господь з вами!

— Не турбуйтесь, люде добрі, споживайте на здоровля, а я вам розкажу, що воно і як. Ось слухайте.

Тай почав розказувати:

„Зоставсь я — каже — після батька-матері сиротою, служив в наймах. Вже й парубок з мене, та чужі воли пасучи і чужі вози мажучи, не багато я придбав. Нема з мене чоловіка — бурлака я в світі безрідний.

„Чи так же мені й вік звікувати? — думаю собі. — Коли б в мене хоч пара воликів, то я б хоч сяк так розвів своє господарство. Так годі. Хоч гріш заробиш, то треба одежу на свято справити, бо господар дає одежу тілько на буддень. Треба ж і до церкви і на майдан до дівчат вийти. А про женитьбу і не думай. Вже й так дівчата приспівують:

Ой гультую, гультаю,
Чогось тебе спитаю:
Нащо мене сватаєш,
Коли хати не маєш?
Збудуй свою з лободи,
А в чужую не веди.

„Боже мій! — думаю — що мені робити? Хочби мені або вкрасти, або що, чи не розжив ся б я трохи. І почав я думати і думати, що таки треба красти.

„Надумавши приходжу до свого господаря та: „Спасибіг вам за хліб, за сіль і за добру науку. Не хочу я більше в вас бути". А він: Що ти Дмитре, чому не хочеш?

„А я знаєте був парубок трудящий і тверезий, то господар мене вподобав. Він і питає: Куди ж ти підеш?, а я: Це моє діло.

„Розщитались ми і гроші, які мені належались, я в нього зоставив. Кажу: Нехай в вас будуть, а я візьму їх опісля.

„Позбирав я дещо, звязав і пішов.

„Коли увійшов я верст з десяток, як вже стемніло. Бачу — хлопці огонь в полі кладуть, з кіньми ночують.

„Пождав я, поки покладуться спати, а тоді поробив уздечки з тих старих віжок, що взяв в свого господаря.

„Став тоді на коліна, звів очи до неба. Хотів молитись, та молитви не дібрав, тілько заплакав. Місяць почав виходити, рогом в землю вперся, піднявсь в гору. До мене кінська тінь досягає. Так мені здалось, наче Бог надомною змилувався, а на серці така відвага, що і в пекло поліз би.

„Обійшов я коней, вибрав найкрасші. Пара гарних коней разом па-

сеться. Ні — думаю — це одного господаря коні, не треба його дуже обіжати. Розпутав одного, а другого взяв з другої пари. Понадівав я уздечки і до дня не знати де опинився. А там забрався в гущавину, коні попутав, сам зїв, що було в мене і добре виспався, а там дальше поїхав, до місточка, де був тоді ярмарок.

„Приїхав я і воджу коней по ярмарку. А тут жидки побачили, що добрі коні і скоро я їх продав за шістьдесять карбованців."

Оттаку наш господар оповідає нам історію, а нам і дивно, бо такий він поважний, розумний і ласкавий чоловік.

„Вийшов я з ярмарку — оповідає дальше господар — наче на світ народився. Став серед поля, дякую Богу, а сонце заходить.

„Куди я пішов, це багато оповідати, але грішми я так орудував, що осенію вернувся до дому, а в мене пара волів і сіль на возі.

„А тут і дівчата мене побачили. Вже я не той, що був колись. Так я й одружився, тай віна таки взяв. А дальше— вже й діти в нас і люде нас поважають.

„Тілько ж все мене кортить, щоби нову пару волів придбати. Думаю, та кажу: Боже, ти вже раз закрив мене від людського ока, закрий мене ще раз, щоби я став господарем, як усі люде! І знов в мене тільки відваги, що й годі. Отже вкрав я знов пару коней, продав і добре.

„Та щож би ви думали! З того часу так і кортить мене красти. Аж трясуся, як побачу коней попутаних.

„Минув рік і я знов Бога прошу, і знов пішов на здобич. Удалось мені і цей раз Почав я розживатися. Та зауважив я, що почали на мене люде погано дивитися, тай на душі в мене було іноді дуже погано. І тоді я молюся: Не карай мене Боже за мої гріхи, ані дітей моїх.

„Вже працюю на господарстві і так мені все ведеться, чи пчола, чи худоба. А старший мій хлопець вже підпарубочим. Все добре, та всеж, що крадене, то мені наймилійше. У-богому не жалую дати доброї сорочки, а чужую латану потягну.

„Крадені коні часто в мене перестоюють, поки продам їх на ярмарку."

Тут почала молодиця ставити вечерю. Увійшов оден син знадвору, за ним другий, ще молодик. Та бачу, що батько не соромиться при них всего того розказувати. І дивно мені. А там кажу:

„Що ж на те ваша господиня, що діти?" — А він:

„Господиня моя, царство їй небесне, все знала, діти знали. Бувало плачучи каже: Чоловіче голубчику, покинь це, пожалуй нас, людей посоромися. Вже я і в церкві стаю на самому заді, ніяково і свічки поставити, сором, і людям в очи глянути боюся.

„Так щож би ви думали! Заприсягну перед нею, образ святий поцілую, а піду в дорогу, так щобудь приведу, або плахту принесу. А жінка знає і плахту тую в огонь кидає.

„Вже й син за мною назирцем ходить, не пускає без себе з двору. Та так Бог мені дав, що й розум в мене відняло — і я вже задумав церкву обікрасти"

Тут вже й самий злодій перехрестився, тай всі ми перехрестилися. Зробилась тиша, тілько каганчик блимає.

„Вчащав я до церкви — почав він дальше — щоби роздивитись, як туди дістатися. Вже й Бога не прошу, щоби мені поміг.

„Вибрав я таку ніч, коли не було сина вдома. Крикнули другі півні і я вже на цвинтару коло церкви.

„Якось мені й ніяково по гробах ступати: батьки, дядьки, діди мої тут лежать і вже мені привиджується, що вони попід піддашами коло церкви ходять, і волос дубом на голові стає. Та на лихо сторожі під дзвіницею твердо позасипляли.

„Але знов набрав я відваги, підважив церковні двері і виставив, та зараз до церковної скарбовні (скарбоні), до церковної скринки. Там ще стара Терещиха кубки (посудинки для питя, чарки) на схованку віддала — все те я знав, і де лежить. Багато було.

„Набрав я повну торбу. Місяць до церкви кріз ґрати зазирає, і здалось, що наче щось шевелить і поза престолом ступає, і почав мене страх нападати. На образи не дивлюсь і так вийшов я з церкви. Думка була двері до одвірків притулити, але страшно назад оглянутись. Холодна роса з дерева мене обсипала і мов щось держить мене за плечі, ніби хтось за ноги хапає. Почав я бігти наосліп.

„Вже відбіг далеко, та не знаю, де я. Це перший раз в життю я з дороги збився. Став, озирнувся, та це ж я між гробами на цвинтарі коло церкви. Кинувсь я з цвинтаря, аж хвірткою брязнув і просто до Бунякового гайка, до байраку, за село поспішаю. Там я наготовив яму, де свій скарб закопати. Так біжу, так біжу!

„Ось я вже за селом, та чомусь незнакома дорога. А дальше і нема дороги. Почав розглядатися, а я знов коло церкви. А сторожі хропуть. Нащо їм стерегти, коли сам Бог стереже? І знов почав я з того місця тікати і знов вертався і так до самого білого дня.

„Сонечко вже по дахах червоним світлом грає, череда озивається. Прокинулись сторожі, церква відчинена, а тут і я з мішком на плечах.

„Взяли вене, а я й руки опустив. Зійшлися люде, панотця покликали. Я й признався, що оттак і так, панове громадо. Панотець зараз крикнув на отамана, щоби подав залізне путо, але старі громадські люде порадились і кажуть:

— Щож нам панотче за користь, як ми запроторимо його там, де козам роги правлять? Хіба то нам слава? А лучше ми от що вчинімо — щоби з лиха добро вийшло: нехай хлопці відчеплять від дзвонів віжки (шнури), дамо йому зараз прочухана, а дальше накинемо на нього братську покуту — нехай три роки паламарює в церкві та нехай три роки приймає до себе всякого подорожного, странного; нехай даремно всякого прочанина, захожого й проїзджаючого погодує; і щоб ніхто, поки він живе на світі, не звав його ні по імени, ні по призвищу, але завсігди лише — злодій!"

„Отож мене вибили серед громади тими віжками від дзвонів і пустили.

„Як минуло три роки моєї покути, я й кажу громаді: „Щож панове громадо! Уже нехай буде ваша ласка — зоставте мене поки снаги (сили) моєї, паламарювати, тай проїзджаючих нехай селяне до мене відсилають, щоб я оден за все село ними турбувався".

„Громада, спасибіг їй!, на те зізволила. Отже я вже власною волею паламарюю в церкві, странних приймаю, і звуть мене люде на все село злодієм."

Сказавши це низько нам обом

вклонився, а ми йому вклонилися низько.

Ось вам люде добрі оповідання, як я своїми ухами чув і чоловіка того бачив. І тепер поїдьте в село Гаківницю, то знайдете той двір на ріжку коло царини з величезною вербою, а проти неї друга нахилилась.

Вже вмер старий Дмитро Гарбуз, бо його то звали злодієм, а він Гарбуз з діда прадіда. Та сина його не звуть злодієнком — крий Боже! Усі його поважають, бо чоловік гарний і странних (подорожних) по батьківськи залюбки приймає.

Ну, а в вас в місті, що з такого чоловіка зробили би?

З „Основи" 1861.

Хуторянин.

Пояснення до оповідання.

ХУТІР — господарство на поли поза селом, або кілька господарств, кілька хатів недалеко себе.

ТИТАР — старший брат церковний.

ГОСПОДА — хата, дім.

ВІТТЯ — галузя, гілля.

НОЧЛІЖАНЕ — парубки, що ночею пасуть коні в поли. Їх звичайно збирається гурток, щоби веселіше було. Говориться „на нічліг їздять", себто виводять коні на ніч пасти.

ВАТАГА — гурток людей.

ОБРОТКА — уздечка.

В ПІДДАШАХ КОХАЛИСЯ — Давні українські церкви мали кругом себе низом піддаше, що деколи відходило від стіни понад два тутешніх ярди. Туди перед дощем могло чимало людей схоронитися. І це була гарна прикраса.

ЧЕРЕДА — гурт овець, а то й коров. Село нанимало пастуха і той пас громадську чередю, себто вівці чи й корови цілого села. Проти череди, виходили, щоби свої вівці, чи корови відлучити. Чередю овець звуть також „отарою".

ПОВІТКА — шопа з дахом, але без стін, де можна ставити віз, чи що, щоби не мокли. Була і „підшопа", що мала три стіні для таких же потреб.

КОШАРА — огорода для коров, чи овець.

КОЛОДЯЗЬ — керниця.

ДЯДЬКО — те саме, що вуйко, чи стрий. Дядьком кличуть і чужих старших чоловіків. Жінку дядька кличуть дядиною (вуйною).

ХАРЧ — їжа, пожива.

СВІТЛИЦЯ — красша кімната.

КУВБУЩЕЧКА — банька, рід збаночка.

МАЙДАН — широка площа.

РОЗЩИТАЛИСЬ — розрахувались.

ВЕРСТВА — те що тут миля.

ОБІЖАТИ — кривдити, в біду вводити.

КАРБОВАНЕЦЬ — як тут доляр.

СІЛЬ НА ВОЗІ — Були Українці, що торгували солею і їздили за нею в Крим, їх звали чумаками. Привізши сіль вони продавали її людям.

ВІНО — майно, яке має дівчина від батька.

БАЙРАК — долина заросла деревиною.

СТРАННИЙ — чужий, чужосторонний.

ПРОЧАНИН — хто йде на відпуст, на прощу.

ЦАРИНА — вигін коло села, поле за селом.

★

ПІСНЯ ХЛІБОРОБА.

Надійшла весна, всім людям красна,
Час в полі працювати;
Боже помагай! Боже помагай!
Орати й засівати!
Боже помагай! Зароди, як гай
Пшеницю золотую,
Щоби шуміла, гарно доспіла,
А я руки готую.

Боже помагай, щоб був урожай,
Відвертай слоти злії,
Щоб поживились і звеселились
Великі і малії.
Щоби вбогому і прохожому
Було з чого подати,
Щоб росло, цвіло, як в вінку село
У Божій благодати.

ХОТІВ ПООСТРИТИ СОКИРУ.

Визначний стейтський державний муж і фільозоф, Веніямин Франклин (1706—1790), оповідає про таку пригоду з свого життя:

Я був ще малим хлопцем. Одного зимового холодного ранку мене стрінув чоловік з сокирою на плечу і каже:

—Гарний хлопчику, чи в твого тата є точило? — Я відповів, що є.

— Ти гарний хлопчик — каже він дальше — чи дав би ти мені поострити на нім сокиру?

Мені була до душі його бесіда і я сказав, куди має він йти.

Він погладив мене по голові і каже:

— А чи не приніс би ти мені води до точила.

За хвилину я стояв вже з водою коло чоловіка.

— Ти такий гарний хлопчик, то може ти поміг би мені сокиру поострити.

І я взявся до роботи. Я обертав точило, аж упрів, аж міхурі були на руках. Вже час було йти до школи, та я не хотів доброго чоловіка лишити, поки робота не скінчена.

Коли ж сокира була вже остра, каже чоловік:

— А ти малий шибенику — ти крутив точило, щоби не йти до школи, га? От дрантя! Скачи до школи, а ні, то побачиш!

І я подумав, що хоч як тяжко було крутити точило, то ще тяжше слухати тепер, що я шибеник. Це лишилося глибоко в моїй памяти і я часто про те думав.

Нераз коли бачу купця, як він надміру солодко говорить до покупця, я думаю: „Він хоче сокиру поострити".

Коли чую, як хтось дуже підлещується загалови, як йому підхліб-ляє; як заявляє врочисто, що він великий поклонник свободи, мені хочеться крикнути:

— Люде, уважайте! Той чоловік хоче, щоби ви точило для нього крутили.

★

НІЧ.

Тихая ніченька — ніч чарівниченька
Землю вкриває,
Князь наш ясненький — місяць повненький
Лагідно сяє.
Там усміхаються, в хмари ховаються
Зорі злотисті,
В тінях заховані, сплять зачаровані
Квіти барвисті.
Тінями темними, сумно-таємними
Верби схилились,
Спить, хто засмучений, горем замучений,
Всі потомились.
Радість невинную й працю невпинную
Нічка приспала,
З ними й жахливую долю зрадливую . . .
Бодай не встала!

Спиридон Черкасенко.

СПИРИДОН ЧЕРКАСЕНКО — родився 1876 р. в Новому Бугу в Херсонщині. Учителював, потім служив на залізниці та на шахтах (копальнях). Писав гарні поезії та драми.

ЯК ТРАТИЛИ ҐОНТУ

Хто читав Шевченкового „Кобзаря", той добре памятає одного з провідників „гайдамаччини" — Івана Ґонту (на Придніпрянщині кажуть Гонта, а не Ґонта). Шевченко малює його, як великого героя і народного местника, що обороняючи свій нарід, порізав навіть своїх синів, які були виховані матірю полькою в ворожім Українцям дусі.

Ґонта був родом з села Росошок, Уманського повіту на Київщині і був на службі в уманського маґната Потоцького — був сотником (офіцером, командантом сотні).

Коли Український Нарід піднявся на польських панів, що жорстоко його кривдили, Ґонті дали приказ йти проти провідника повстанців (гайдамаків), Максима Залізняка.

Якже 18 червня 1768 р. Залізняк підійшов під місто Умань, Ґонті стало ясно, що не з чужими панами йому йти але з своїм народом. І він лучиться з Залізняком та разом з ним здобуває Умань.

Ґонта був чоловіком освіченим, піддержував, де міг нарід, збудував церкву в Росошках.

Ляхи взяли Ґонту зрадою і люто замучили — замучили того, що обороняв свій нарід перед їх катівським панованням.

Як замучили, про те є кілька ріжних оповідань — ріжних, але дуже собі подібних. Зрештою в тих часах польський уряд взагалі подібним ладом мстився на тих, яких вважав повстанцями.

Загально говориться, що ляхи привезли Ґонту в свій табор недалеко Балти, з відрізаним язиком і правою рукою. Польський ґенерал Браніцький казав так зробити, щоби він чого на нього не виказав. Тут голого Ґонту посадили на горячі залізні штаби, потім вирізали 12 пасів шкіри з його плечей. Коли так замучили, то тіло порубали і розвезли по Україні на пострах Українцям.

Проф. Антонович, що писав про життя Ґонти, оповідає, що трачення мало тягнутися 14 днів — мали вирізувати з хребта пасма шкіри, 11-го дня мали відрубати йому обі ноги, 12-го дня відтяти обі руки, 13-го вирвати серце, а 14-го відтяти голову від тіла. Потім кусні його тіла мали бути вивішені на шибеницях в 14 містах України.

Такий був приказ, але мабуть час скоротили так, що вже третого дня мук кат відтяв Ґонті голову. Всі муки Ґонта витерпів дуже спокійно.

Є також опис Поляка, Адама Конюковського, який оповідає так:

„Перенятий страхом страшної різні на Україні, вибрався я з моєю жінкою і немовлятем, а також з одним слугою, котрому я також недовіряв, і тікав з України, хотячи дістатися до Львова. Аж тут нараз розійшлася звітка, що вступили російські війська та що Ґонта зловлений.

„На другий день я зїхався з російським військом, а що мені захорувала жінка, то я мусів учепитися чесного капітана й машерувати з військом. Випереджував нас відділ російської їзди, який вів із собою розбійників. Я не знав, куди вони їдуть, але не хотів попускатися оружних опікунів і так разом з ними став у Сербах, ніби на нічліг.

„Другого дня рано капітан заявив мені, що буде страчення Ґонти і його спільників, і я зараз пішов оглядати, що то буде. Багато людий збіглося на те видовище. Розбійники (себто Українці, що боронили свій нарід) стояли — одні повязані, другі заковані, розібрані до гола. Військо окружало їх з набитим оружжам, а священик слухав сповіди.

„Приготовання до страшної смерти не тревало довго і капітан зараз прочитав їм засуд, що за убийства, підпали й бунти будуть усі четвертовані.

„Я бачив, як тих розбійників одного по другім привязували до дерева. Одного Ґонту обнаженого і звязаного лишили на кінець видовища, а всіх інших по одному рубали сокирами і шаблями вздовж від голови до ніг, члени вплітали в колеса, або вбивали на паль.

„Неборак Ґонта жалібним поглядом прощав конаючих спільників.

„Один з катів найперше виняв йому око, застромив на спис і показав народови, щоби пізнавали, чи то є страшне око гайдамаки Ґонти. Потім відтяв йому руку і показував народови, питаючи, чи та рука вимордувала мешканців України, дітий, жінок, старців і духовних в Умані, а коли відповіли, що так, кат застромив її на паль, а тимчасом кпив собі з Ґонти, питаючи його по руськи, де родився, чи має жінку, батька, матір, діти? Ґонта проклинав немилосердного ката, а коли йому відтято другу руку й обі ноги, дістав страшні конвульсії, почав скреготати зубами, плювати кровю, страшно стогнати. Кат розпоров йому черево і висотував кишки, а вкінці вирвав серце. Бухнула кров. Ґонта вже не жив.

„Тепер відтяли йому голову, витягли язик і за язик прибили до паля довгим гвоздем тай так підняли до гори. Серце також застромили на паль, кадовб поклали на колесі і на кожнім палі прибили напис: Ґонта! Ґонта!, кільканадцять разів. Капітан зараз вислав штафету до Варшави і казав оголошувати по всіх містах, що Ґонта вже страчений."

Чи оден опис більше правдивий, чи другий, це неважне, бо все зводиться до того, що Ґонту страшно мучили. А за що? Мучили вороги за те, що він мав відвагу стати в обороні свого поневоленого народу і виганяв з Української Землі тих, що його братів і сестер цілі століття жорстоко мучили.

Це показує, яка тоді була релігійність в польській державі, в польського уряду; яка була взагалі культурність в тих, що видумують найбільше жорстокі муки на того, хто ставав в обороні покривджених.

Правда — гайдамаки не церемонились з своїми катами, але ж їх серце було вже сотні літ кровю обкипіло. Було таке, як каже Шевченко:

Росли в наймах, тай виросли
Замучені руки,
Розвязались.... і кров за кров,
І муки за муки...

Українці лише віддавали ляхам те, що від ляхів сотні літ діставали — віддавали кров за кров і муки за муки. Що ж інше могли Українці робити? Як їм було від своїх гнобителів освободжуватися? Їм лишалось одно — силою виганяти з своєї землі тих чужих, що прийшли непрошені, перемінили нарід в невільників (панщизняків) і страшно над ним знущалися.

І тому Ґонта завсігди буде для Українців великим українським героєм і приміром для дальших українських поколінь. А ті, що Ґонту замучили, будуть завсігди вважатись ворогами Українського Народу.

★

ҐОНТА В УМАНІ.

Минають дні, минає літо,
А Україна знай горить,
По селах плачуть малі діти,
Батьків немає...
Не спинила хуртовина
Пекольної кари,
Ляхи мерзли, а козаки
Грілись на пожарі...
Гайдамаки
Гуляють, карають,
Де проїдуть — земля горить,
Кровю підпливає.

Аж ось ведуть гайдамаки
Ксьондза-езуїта
І двох хлопців.
— Ґонто! Ґонто!
Отсе твої діти!
Ти нас ріжеш, заріж і їх,
Вони католики!
Чогож ти став? Чом не ріжеш,
Поки невеликі?
Заріж і їх, бо виростуть,
То тебе заріжуть!...

— Убийте пса! А собачать
Своєю заріжу.
Клич громаду! Признавайтесь!
Що ви — католики?

— Католики, бо нас мати...
— Боже мій великий!
Мовчіть, мовчіть, знаю, знаю!

Зібралась громада.

— Мої діти католики...
Щоб не було зради,
Щоб не було поговору,
Панове громадо...
Я присягав, брав свячений
Різать католика...
Сини мої, сини мої!
Чом ви не великі?
Чом ви ляха не ріжете?
— Будем різать, тату...

— Не будете, не будете!
Будь проклята мати,
Та проклята католичка,
Що вас породила!
Чом вона вас до схід сонця
Була не втопила?
Менше б гріха: ви умерли б
Не католиками!
А сьогодні, сини мої,
Горе мені з вами!
Поцілуйте мене діти,
Бо не я вбиваю,
А присяга...

Махнув ножем
І дітей не має —
Попадали зарізані.
— Тату! — белькотали,
— Тату, тату, ми не Ляхи,
Ми... тай замовчали.

— Поховать хиба?
— Не треба!
Вони католики...
Сини мої, сини мої!
Чом ви не великі?
Чом ворога не різали?
Чом матір не вбили,
Ту прокляту католичку,
Що вас породила?

(Коли товариство забавляється, побивши ляхів, Ґонта відшукує тіла своїх синів і бере на плечі...)

Ґонта горем битий,
Несе дітей поховати,
Землею накрити.
Щоб козацьке мале тіло
Собаки не їли...

І темними улицями,
Де менше горіло,
Поніс Ґонта дітей своїх,
Щоб ніхто не бачив,
Де він синів поховає,
І як Ґонта плаче.

Виніс в поле, геть од шляху;
Свячений виймає,
І свяченим копа яму...
А Умань палає...

Чого Ґонта ніби краде,
Або скарб ховає?
Аж труситься...
Бере синів,
Кладе в темну хату,
Й не дивиться, ніби чує:
— Ми не Ляхи, тату!
Поклав обох. Із кишені
Китайку виймає,
Поцілував мертвих в очи,
Хрестить, накриває
Червоною китайкою
Голови козачі.
Розкрив, ще раз подивився,
Тяжко важко плаче:
— Сини мої, сини мої!
На ту Україну
Подивіться! Ви за неї
Й я за неї гину...
Спочивайте сини мої
В глибокій оселі!
Сука мати не придбала
Нової постелі.
Без васильків і без рути
Спочивайте діти...

Пійшов Ґонта похилившись,
Іде, спотикнеться,
Пожар світить, Ґонта гляне,
Гляне й усміхнеться.
Страшно, страшно усміхався,
На степ оглядався,
Утер очи... Тільки мріє
В диму заховався.

Тарас Шевченко.

(З „Гайдамаків").

УВАГА ДО ВІРША — Український Нарід бачив, що його довголітні кривдителі звали себе „католиками", отже виробив собі погляд, що кождий католик такий, як їх кривдителі. Та назва „католик" мусіло в українців значити те саме, що — лютий ворог, безбожник, кривдитель.

ВСЕ Ж ХОЧЕШ ЖИТИ.

На сім красним Божім світі
Горе і печаль,
Твоїм другом невідступним
Лихо біль і жаль.
В гірких сльозах хоч минають
Твої дні і ночи:
Ох, хоч тяжко в світі жити,
А все жити хочеш!

Нині щастя на сорочку
Лен дрібний пряде,
Завтра твоя радість марно
Мов цвіточка всхне;
Від пекучих сліз кривавих
Мокрі твої очи,
Ох, хоч тяжко в світі жити,
А все жити хочеш!

Нині радо підлітаєш
Пташкою до хмар,
Завтра вже недолі злої
Звалить тя удар...
І весь вік гіркеє лихо
Хоч тебе клопоче,
І хоть тяжко в світі жити,
А все жити хочеш!

Нині раєм світ здається,
Повен співу, зіль...
Завтра ниву твою любу
Покрива кукіль.
Хоч сльозами своїх болів
З серця не сполочиш,
І хоч світ цей повен смутку,
А все жити хочеш!

Ізидор Воробкевич.

ІЗИДОР ВОРОБКЕВИЧ — православний священик на Буковині, родився 5 травня 1836 року в Чернівцях. Вмер 19 вересня 1903, проживши 67 літ.

Був він письменником і композитором (музиком), писав вірші й оповідання; поскладав багато релігійних і світських композицій.

Як письменник підписувався: Данило Млака, Демко Маковійчук, Морозенко, С. Волох, Семен Хрін. Дід Ізидора змінив своє призвище з Оробка на Воробкевича.

ЯК МИ ЇЗДИЛИ НА ПОСВЯЧЕННЯ ДОМУ

Коли я колисьто при дощи готовив до Календара матеріял, каже мені жінка:

Згадай Гарасиме, як ми їздили на посвячення нової хати. Це інтересна річ. Тай наука людям буде.

Подумав я — добре жінка каже. Це була інтересна подія — хоч бути може, що ви самі такі події бачили. Та хто бачив, то бачив, а хто ні, тому розкажу, як воно було.

Це було літом перед кількома роками.

Дістає тоді кум Павло лист від незнакомого, який між іншим пише:

„Чув я, що коли вас просить хто на празник, або на яку оказію, то ви зараз приїздите, отже і я вас прошу. В мене буде також велика оказія, бо я побудував велику нову хату і хочу почати в ній мешкати так, як належиться. Хочу справити таке, як то в нашім стані повинно бути.

„Хоч я вас не знаю, але я про вас чув, всі кажуть, що ви інтересний чоловік, а я таких люблю. І візьміть там з собою і пана Чорнохліба, бо я про нього також чув. І ще там візьміть, кого знаєте.

„Добре було би коли б ви приїхали рано, а коли б не могли, то конче приїдьте по полудни, бо тоді наше свято буде починатися"...

Тут чоловік ще написав, котрою дорогою їхати, а котрою ні, бо там новий насип, і закінчив:

„Тай жінок заберіть з собою, не забудьте!"

Ну, що ви подумали б, коли б такий лист дістали? Певно сказали б: „Це якийсь поважний газда, який знає що робить. До такого варт поїхати".

І я певний, що хоч би це в саму найгіршу слоту, і хоч би волами, а ви їхали би. Щож. Позавивалися в хустки та коци, цератами понакривалися, або ще й одною паросолею на цілий віз і їдете.

Таке і ми думали.

Кум Павло дуже втішився такими запросинами, каже:

— Це Гарасиме мабуть воно так: рано буде Богослуження в церкві, певно з Парастасом за предків тої родини, а вже пополудни Посвячення Нового Дому. Тут вже буде Посвячення Води і все решта, що при такім торжестві буває. А вже по всім буде святочна гостина. В мене також Посвячення Дому було пополудни. Еге!

Кілька днів кум Павло пригадував ті запросини та до них готовився. Що то він там скаже, що я мав би сказати А вже окремо готовили ми що там будемо співати. І нове „На многі літа" приготовили. Аджеж не за тим їдемо, щоби їсти-пити, але щоби зробити таке торжество ще величавійшим.

Збиралися ми виїздити рано, та не склалося. То це, то те на перешкоді. Таке, як то і вам буває.

Отже стали ми на тім, що виїдемо так, щоби бути там коло першої години пополудні, або недалеко по першій. Це буде самий добрий час. Назбиралося нас два автомобілі — гарна громадка наших поважних громадян і громадянок. Нехай люде бачать, що ми не якесь ледащо.

Ну, вкінци зібралися і їдемо.

Та ось вже недалеко — ще миля

дороги, так вже нам інтересно. Каже кум Павло:

— Я знаю, там священика взяли з церкви до хати і певне, що тепер полуднують. (В кума Павла обід рано, як то завсігди було в Українців, в полудне полуденок, а вечером вечера; перед вечерою підвечірок, а так колинебудь перекуска).

По дорозі питаємо хлопця де живе такий-то чоловік, і хлопець показав рукою та:

— Його хата за онтим там ліском. Як минете лісок, то буде видно.

І справді так було. Кінчиться лісок і перед нами заможне господарство — стайня з тих найбільших, нова велика хата, дальше інші будинки. Тай автомобілів на подвірю хто вже знає кілько.

— Отсе мусить бути гарний чоловік! — каже кум Павло. — Такого і люде поважають. Бачиш Гарасиме кілько там народу зібралося! Може всі вже є, лише нас нема.

Ще хвилина і ми заїздимо на подвіря. Але що це? Слухаємо — музики грають. Бачимо — по подвірю ходять мабуть підпиті парубки, ходять дівчата, цілком не в святочнім настрою...

Коли ми так приглядаємося, з хати почулося через вікна:

— Грай, грай, або гроші віддай! Грай! Грай!

Тут музики як почнуть з усеї сили, а вслід за тим:

Заграй мені музиченьку
Як сам розумієш,
Чи ти руки покрутило,
Чи більше не вмієш!
Гі!... Гі!... Гі!... Гі!....

Глянули ми одні на других і каже Демко:

— Це ми не туди заїхали, куди треба. Бачите — тут весілля.

Та бачимо, стоїть коло плота молодий чоловік, видко на когось чекає.

— Чи тут живе такий то?

— Еге, тут!

— А що це в нього — весілля, чи що?

— Ні, це він хату нову побудував, отже справляє входини, чи переносини з старої хати до нової.

— А ви здалека приїхали?

— Сімдесять і шість миль — каже він.

— Певно він вам рідня.

— Ні! Ми чули, що тут буде забава і приїхали. Нас приїхало три гарі хлопців і дівчат.

Тут хтось покликав мого співбесідника і він скоро забрався.

Каже тоді кум Павло:

— Ми, панове братя, заїхали в інший світ, ніж ми думали. Та ніщо! Заїхали, то не будемо з перед порога тікати. І чому б нам не приглянутися, як такий світ виглядає? Хоч воно нам не новина, а всеж вернемося до дому мудрійшими.

Ще кум Павло говорив, як зявляється перед нами господар дому.

— Чи це ви такі-то? — питає.

— Якраз ми — кажемо.

— Ну, коли так, то дай Боже здоровля, що ви заїхали!...

Тут скочив він до дверей і крикнув: „Скажіть жінці, що вже є!" і знов до нас.

— Не стійте ж тут — каже — бо час не стоїть. Прошу, прошу до хати!...

Коли він нас так просить, а тут танцюристи як загримотять в хаті ногами, аж ніби цілий будинок затряс-

ся. Глянув туди вдоволено чоловік, потім на нас глянув і каже:

— Чуєте?! Вони думають, що підлогу мені заломлять, але де-де! Не такий господар її будував! Він знав, що робить! Босі до дому підуть, а підлога буде ціла.

Нараз зявляється перед нами жінка, себто господиня дому, з фляшкою горівки, в руці та:

— А дай же вам Боже здоровля тай щастя, люде добрі, що нас відвідали. Ану по чарці, поки ввійдете до нашої нової хати! — І хоче наливати. Тай чарка ж як дві не дуже великі.

Зупинив її кум Павло, каже:

— Заждіть! Ми ще в хаті не були.

— Чому ж так? — каже здивована жінка — за нашу нову хату випийте!

— Ми думали, що вспіємо ще до церкви приїхати — почав знов кум Павло, але жінка перебила:

— Не журіться тим — каже — бо ми самі в церкві не були. Як в такий час до церкви йти? Адже ж треба щось приготовити. Тай молодь почала збиратись ще перед полуднем, ая! Ще не було дванайцятої, як почали танцювати.

— Та вже лиши — перебив її чоловк — і нехай люде добрі заходять до хати. Ану гукніть на музик!

За хвильку зявляються музики, щоби з маршем ввести нас в хату.

Повели нас не туди, де були танці, а до другої кімнати. Тут зібрані старші ґазди і ґаздині. На столах фляшки з горівкою, з пивом і вином. Чого душа забажає — все є! Тай люде в такім гарнім вже настрою, що за всі лиха забули.

— Ну, ви ще не обідали — почала господиня — отже сідайте, а зараз все буде. А ти чоловіче — звернулась вона до чоловіка — дбай про те, що до тебе належить.

Посадили нас, а ми справді вже проголоднілися, отже і раді.

Але в мене думка: Як воно дальше пійде? Як ми звідси заберемося — зі славою, чи з неславою? Хоч це вже кум Павло буде справу вести, але не можу вгадати, як він поведе.

Зрештою самі подумайте — що ви тут зробили би? Та ще й так, щоби було добре.

За хвилинку, як вже все було на столі, стає перед нами господар хати, та:

— А тепер, дорогі мої знакомі, покушайте до апетиту. Це свого виробу, робота моєї господині, але коли хочете, то в мене є і купна...

Тут встає кум Павло і починає:

— Велика подяка вам за честь, що ви нам робите, але як бачу, то одна справа вам невідома... Ви не знаєте, що сталося в нашій громаді два тижні тому...

— А що? — запитали в оден голос майже всі ґазди.

— А таке — починає дальше кум Павло — що ціла наша громада присягнула, що до кінця війни ніхто не покушає ані горівки, ані вина, ані пива.

Настала довша мовчанка. Дехто з гостей, аж на ноги піднявся. А оден — бачу — вхопив себе рукою за груди, видно, що недобре йому зробилося. Аж по довшій хвилі питає господар:

— А то нащо ви таке зробили?

— Ну, бачите, яке тепер лихо на світі... Тай може і ваші сини або внуки там... Отже порадив священик, тай ми подумали...

Перебив господар та:

— Не вірте, не вірте, це війні не

поможе. Або ви думаєте, що священик сам не пє?! Вони всі пють, а тілько вам кажуть не пити, щоби їм більше було. Ая! Ми то знаємо! Ви його не слухайте!

Помахав кум Павло головою і:

— А все ж не можна! Це ж присяга! А війна може і незадовго скінчиться. Знаєте, я коли прийшов з церкви по тій присязі, то зирнув в кобицю, а там ще було може так доброї півкварти, то зараз на двір вилив. Ая!

— А то нащо? — питає оден з гостей. — Можна було лишити на по війні. Або комусь такому дати . . .

— Воно так, так! — каже дальше кум Павло — але пощо вона має мені душу різати. Самі знаєте, що коли є, то на думку приходить, кортить, а нема — так і не нагадуєте.

Глянули гості по собі, а там котрийсь:

— Воно що так, то так! А присяга ж присяга! Воно не жарт! Хоч може і не всі її дотримають. Та все ж шкода, бо нині були би тут з нами забавилися, а так що? І тілький світ дармо теліпалися...

Тут кум Павло ще додав, що він і з того рад, що тут з людьми познакомиться, а там вже почали ми полуднувати.

Та хоч ми не пили, але всі на перегони пили за наше здоровля, значить — що ми мали випити, те не пропало.

Пополуднувавши посиділи ми ще трошки, побалакали про таке, як всі балакали, а там каже кум Павло господареві:

— Коли ми до вас заїхали, то вже покажіть нам ціле ваше господарство, щоби було про що нашій громаді оповісти.

Чоловікові припало це до душі.

— От що господар, то господар! каже — тепер бачу, кого в себе маю. Так ходіть всі, а я все покажу.

І повів нас найперше до другої хати, де молодь танцювала. Переступив поріг та:

— Ану хлопці вдарте з цілої сили!

Тут музики почали, а танцюристи як вдарять ногами!... Аж наче хата хитається, аж земля застогнала!

Глянув на нас господар і:

— От вам підлога! Не хтобудь її будував. Тут в цілій околиці ніхто такої підлоги не має. Спитайте, то скажуть вам, що в нашій околиці вже кілька підлог заломали, але моєї не заломлять!... Я знав, як будувати!

Похитали ми головами на знак згоди і господар почав нас по дворі обводити. Заглянув кум Павло до керниці; покрутив точилом, чи легко ходить; оглянув два вози та сани. А дальше пішли ми до стайні, до курника. Ще дальше і на свині подивилися.

— А раді б ми і ваші коні та худобу побачити — каже кум Павло.

Було видно, що це окремо сподобалось господареві і він повів нас на недалечке пасовиско. І там ми все оглянули.

Коли ж вернулися знов коло хати, каже моя жінка:

— Ми виділи вже чоловіче господарство, а тепер хочемо ще на город подивитись.

Тут покликав чоловік свою жінку і вже вона на город нас повела.

Осьтак то сим, то тим і проминуло трохи часу, значить — набулися. І го-

сподарів вдоволили і самі нічого не стратили.

Якже почали ми до дому збиратися, каже кум Павло господарям та гостям:

— Ви тутешні, то вам що інше, а нам пора до дому. Нам і не близько, тай дорога в трох місцях така, що треба дуже вважно. Ая! Отже дай Боже господарям всякого гаразду, тай всім вам, гостям, а нам час їхати. Отже бувайте здорові!

Тут господар подякував нам, дуже жаліючи, що ми нічого не пили, та покликав музик, щоби нас врочисто аж за ворота випровадили.

Ще хвиля і ми вже були в іншім широкім світі — в тім, що його Бог сотворив. А той, що люде його собі зробили, поза нами лишився.

Як вже ми відїхали може дві милі, то зупинились, щоби поділитись тим, що в кого на душі було. Аджеж не вести до дому того, що тут хотілось би сказати.

Демко був на другім автомобіли, отже як спинились і зібралися в гурт, підходить він до кума Павла та:

— Ну і справді ти дуже розумно повів цілу справу! (Вони оба на „ти" собі говорять). А я вже боявся, що перед нами клопіт.

— Щож — каже кум Павло — і я журився, та наче щось шепнуло мені: „Ану скажи, що ви зареклися пити". І бачите, що добре вийшло. Ну, так добре, як добре може бути.

— А я думала — говорить моя жінка — що ви почнете їх научати та соромити за таке.

Глянув кум Павло на неї.

— Воно так можна би — каже — але чи була би з того користь? Хіба пяні сором знають? Та ще тоді, коли перед ними горівка та музики грають. Це ж люде слабі, запоморочені і їх найперше треба до тверезого стану привести, а вже тоді можна до їх розуму добиратися. Тай то дуже обережно. Але я знаю, що зробимо...

— А що? — питає жінка.

— Зробимо таке: справимо колись якесь гарне свято і запросимо тих господарів з кількома другими, нехай вони на наше свято подивляться. Вони показали нам свій розум, а ми їм свій покажемо — і це буде для них найкрасшою наукою. Нам ніщо, але їм в нас буде більше науки.

А вже як ми мали всідати, щоби дальше їхати, каже кум Павло:

— Що не кажіть, а болючий образ. І ніби християне, і заможні господарі, а що з того? Культурні люде молитвою свої хати посвячують, а тут чоловік нову свою хату посвячує коршмою. Подумайте! Де їм Бог, де їм церква — їм коршми давай!

— Але господар заможний! — зауважив хтось. На те кум Павло:

— Так, заможний! Або красше б сказати: господарство заможне, а він самий нещасний бідак. Що він сам собою варта? Що варта його розум? Чи є йому місце між розумними людьми? Ні! Я дивився на його коні — дуже гарні! Еге! Як на коней, то гідні, примірні, поважні і розумні. Якими їх Бог сотворив такими вони є — свого образа вони не знівечили. І коли б він був ті коні привів до хати замість танцюристів, і пияків, то було би поважнійше. Тоді виглядало би: „Ану, мої помічники, подивіться, в якій хаті ваш господар живе!" А так що?... Тай корови в нього поважні — одна дуже розумно на нас дивилася. Варта б її від нього купити!

Вже кум Павло хотів сідати, та ще додав:

— Але не жалуймо. І таке треба зблизька бачити і розуміти. Подумайте, хвалиться чоловік сильною підлогою, немов чимсь дуже важним, а це знак, що нема в його свідомости нічого важнійшого. Порожнеча! Велика хата, сильна підлога, велика стайня, а в голові порожнеча, в душі порожнеча, в життю порожнеча. Коли він хату коршмою посвячує, то можна наперед знати, як такий дітей виховує, як життя в тій хаті виглядає. Але і таке треба нам бачити.

Дорогою ще про теж говорили, тай дома опісля ще нераз до тої гостини бесіду завертали.

★

ГУМОР.

Він бачить, то знає.

Був десь колись великий знахор-ворожбит, що міг сказати чоловікови будуччину не бачивши його.

І приходить до нього жінка, щоби довідатись, чи її чоловік вернеться. Покинув її і не дає про себе чутки.

Ворожбит був тоді дуже занятий, а жінка спішилася, отже ворожбитів наймит повідомляє ворожбита:

— Тут є жінка і хоче знати, чи її чоловік вернеться.

— Скажи їй, що вернеться — каже той.

Вийшов наймит і говорить:

— Казав ворожбит, що ваш чоловік вернеться, але я від себе скажу, що тяжко, щоби він вернувся.

— А хіба ти також ворожбить? — питає жінка.

— Ні — каже той — але ворожбит вас не бачив, а я бачу. Ви виглядаєте на таку лиху жінку, що я сам до вас би не вернувся.

Лікарська порада.

До лікаря, що був дуже строгим в бесіді з слабими, приходить слабий. Розказав, що бракує і тоді лікар:

— Лікарства не даю, а тілько пораду: їджте так, щоби бути голодним і викуруйте денно пять циґаретів, але не більше. Це все! Більше не куріть!

— Але ж пане докторе...

— Досить! Я знаю, що кажу і на балачки нема в мене часу. А до мене прийдіть за тиждень.

Приходить слабий по тижневи.

— А як вам тепер?

— Багато гірше. Здаєсь, що те курення мені дуже шкодить, бо я до того часу ніколи не курив...

Походить частями.

Судя: — Звідки ти походиш?

Суджений: — Трохи з Ню Йорку, трохи з Філаделфії, а трохи з Детройту.

— Як то трохи?

— А так — каже чоловік — що в Ню Йорку я важив 120 фунтів, отже з Ню Йорку є мене 120 фунтів. В Філаделфії я вже важив 150 фунтів, отже 30 фунтів належить до Філаделфії. А в Детройт я вже важив 185 фунтів, отже на Детройт припадає на мене 35 фунтів.

Забере довгий час.

Хотів батько, щоби син навчився церковного співу, отже посилає його до дяка на науку. Але хлопець і не рад був вчитися і не мав співацького талану.

Чого там дяк його вчив, а дальше почав вчити похоронних пісень. Довідався про те батько і каже дякови:

— Ви вчіть його найперше чого іншого. Я ще досить молодий, а ви так його вчите, ніби він невдовзі буде на моїм похороні співати.

На те дяк:

— Не бійтеся! Поки він вивчиться, то ви постарієтесь.

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКІ ВІДНОСИНИ В СВІТЛІ ІСТОРІЇ

Де взялися „латинники" на Україні.

Пересічний українець латинник думає, що „латинники", а також дійсні поляки жили на українській земли споконвічно, або що зайшли більшим числом в якімсь часі й осіли між українцями. Тимчасом справа мається зовсім не так.

Зачнімо від латинників (римо-католиків, яких рідною мовою є українська). Де вони взялися на українській земли?

Їх, з дуже малесенькими виїмками, переведено з православія, чи грекокатолицизму на римо-католицизм. Їх предки зовсім не були поляками, але польське панування і польський гнет примусив їх до римо-католицького обряду. Їм накинено костел і польські молитви.

В давних часах, коли панщина була і в Польщі і в Галичині і на інших українських землях, люде не робили великих вандрівок, бо не було як і пощо. А коли польський пан осідав на українській земли, то беручи землю, він брав людий, що на ній жили, отже українців. Він міг привезти з собою дещо слуг з Польщі, а не більше. Ми знаємо, що польські пани на українській земли мали в своїх замках рід війська „козаків", і посіпак, але ті були в більшости з місцевої української людности.

Щож до панів, то їх прийшло з Польщі не так дуже багато. Треба мати на увазі, що більша часть багатих українських бояр, української шляхти спольщилася, отже ті зовсім не приходили з Польщі. А тих є цілий ряд: Шептицькі, Острожські, Сапіги, Баворовські, Дідушицькі, Санґушки і других десятки, їх предки були колись українськими патріотами, а потомки спольщилися.

Коли поляки справді приходили на Україну (по давному Русь), то хіба до більших міст, а то купці, ксьондзи, та польські урядники. Але це були фаховці, отже тих ніколи не було дуже багато, а звичайний польський загал сюди не приходив, бо немав пощо і не мав як. Отже всіх дійсних поляків на Україні було не надто велика сила і та гуртувалася головно по містах.

—ські і —цкі.

Нім підемо дальше, треба ще звернути уваги на одно. Щоби запевнити латинника, що він поляк, поляки кажуть: „Чиє назвиско кінчиться на „ські", або „цкі", (ский, цкий, ський, цький), той вже поляк, бо це польські закінчення". Тимчасом це неправда.

Закінчення „ські" і „цкі", або „ський, цький", не є виключно польські. Такі закінчення мають поляки, мають москалі, мають чехи і другі славяни, отже як можна казати, що вони польська власність.

Назви на „ський" і „цький", (в поляків „ські, цкі") творилися найчастіше від місця походження, чи переживання. І тому імена з подібними закінченнями маємо загально в славянських народів. І так в українців:

Острожський (князь, з Острога); Вишенський (монах православний і письменник; походив з Вишні); Тернопільський (поет і письменник, походить з Тернополя); Залозецький (професор, певно з Залозець); Кримський (професор, певно його предки походили з Криму); Жовківський (з Жовкви); Хмельницький, Левицький, Шептицький, Лотоцький, Грушевський, Коцюбинський, Чернявський, Грабовський, Кропивницький, Рудансъкий, Виговський, Кальнишевський, і багато інших, це імена українських письменників, патріотів і взагалі визначних українців. Коли ж їх імена виговорювати по польськи, то вимовляється „ські, цкі", однакож ті люди з Поляками не мають нічого спільного.

І Москалі мають імена з такими закінченнями. Ось приміром: Достоєвський (визначний російський письменник); Елеонський (професор); Ключевський (історик); Скабичевський (критик); Білінський (критик) і т. д.

Що зрештою й говорити, коли всі наші прикметники, якими означуємо місце походження (тай других Славян) кінчаться на „ський", „цький". Кажемо: льв**івський,** прим. купець), к**иївський** (прим. мешканець), черн**овецький,** европ**ейський** і т. д.

Треба також памятати, що не кождий поляк має назвиско закінчене на „ські", чи „цкі", прим.: Міцкевич (в дійсности білорусин), Сінкевич, Ходзько, Гедройць, Кондратович і др.

Так отже бачимо, що закінчення назви ще нам не каже, до якої народности чоловік належить.

Коло Кракова були українці.

Хтось може спитати: „А чи можливо, щоби польські пани могли українців поробити римо-католиками, або й поляками?"

Так! Де була в поляків сила, там цілі села й околиці мусіли польщитися. Послухаймо, що говорив в польськім соймі 1620 р. депутат Лаврентій Древинський:

— Зачну від Кракова — казав він. Ото вже по більших містах церкви позапечатувані, фонди розграблені, в монастирах замість монахів худобу замикають, в Пінську Ліщинський монастир обернено в коршму . . . монахів неприхильних до унії топлять . . .

Отже найперше бачимо, що колись людність коло Кракова була українська, а нині там і сліду з українців нема. Деж вони поділися? Спольщилися! А чому? Тому, що поляки силою змушували до того, як видно з бесіди цього депутата.

Подібне було всюда. Польські пани силувалися переробити українців на поляків і уживали до того всяких насильних способів. Коли ж годі було переробити на поляка, то переробляли бодай на „латинника". Вони знали, що звідси вже близше до цілковитого спольщення.

Було таке, що з одної сторони змушували насильствами до латинщення і польщення, а з другої тим, що вже златинщилися, чи спольщилися, давали на якийсь час полекші, увільняли на час від деяких повинностей, щоби других тим лекше принадити.

Звичайного селянина не могли спольщити, а тілько зробили з него латинника (римо-католика), однакож тих, що брали до свого двора на службу, на льокаїв, льокайчуків, всяких посіпак і др., зовсім польщили. Тесаме діялося по містах; те діялося сотки літ і аж до нинішнього часу. Костели і польські ксьондзи звичай-

ні, а може ще більше польські єзуїти польщили українців. Так створено латинників і більшу часть поляків на українській земли.

Що каже історія.

Як поляки з українцями обходилися, про те говорить не тілько українська Історія, але також польська. Про те говорять ріжні старі польські урядові акти, та записки, отже тут з них дещо наводимо. Ось що записав поляк Морачевський:

Lachowie łaciińnicy szarpali od dawna kościół ruski, kraj burzyli, a kniaziów, bojarów i lud prześladowali. — (Moraczewski, C. II. s. 168).

Kazał (Jagiełło) w Przemyślu wypędzić duchowieństwo ruskie z katedry, trupy i popioły umarłych powyrzucać, kościół na nowo poświęcić i wśród płaczu, krzyku i przekleństw miejscowego ludu osadził duchowieństwo łacińskie— Moraczewski, ks. 8. st. 80.

По українськи:

„Ляхи латинники віддавна шкодили руській церкві, край нищили, а князів, бояр і нарід переслідували."

„Казав (Ягелло) в Перемишли вигнати руське духівництво з катедри, трупи і попіл з померших повикидати, церкву наново посвятити і посеред плачу, крику і проклонів місцевого народу умістив духівництво латинське."

Вже з наведеного факту всякому здорово думаючому „латинникови" українцеви стане ясно, до чого стреміло, та як виглядало польське панування на українських землях. І хто це розуміє, той певно не буде уважати собі честию причисляти себе до тих, від яких терпіли його предки.

Та йдім дальше.

По 26 літах війни король Казимир в 1366 прилучує галицькі землі до Польщі. В 1551 р. Волиняни і Підляшани внесли петицію до польського сойму, де просять, щоби зробити конець „тим насильствам, наїздам, забійствам, забиранню земель і грабежам, які від панів поляків діються". — З польських жерел в Історії України-Руси, Грушевського т. IV, стор. 380).

От як зараз по заняттю виглядала польська господарка на українській земли:

„Ягайло і його син Володислав відбирали під ріжними позорами добра від руських бояр і роздаровували польській шляхті". — Кромер, т. XX., стор. 380, року 1426. Длуґош т. XI.

„Захланність польської шляхти піднялась до тої степени, що коли одержали від королів даровизни на міста і села на Руси, виганяли давних властителів і дідичів, а ті з недостатків попадали в розпуку"... — Длуґош, т. XII. стор. 773.

„Забивали отверто і скрито (в 17 століттю), по домах, по дорогах і ринках міських, на сеймиках і зїздах, а навіть в судах, забивали за щобудь, а забивали безкарно". — В. Лозінський „Правем і Лівем", т. I.

Перемиські землі заняла польська шляхта ось в який спосіб: спросила руських бояр до Перемишля на нараду, запрошених вимордувала, а маєтности їх обняла в посідання. Таксамо хотіла вона зробити і з литовською шляхтою на соймі в Парчеві в році 1449, що однак не вдалося, бо підступ зраджено. — Литовська Літопись видана Нарбутом в Вільні, 1846, стор. 47.

Коли ж польська шляхта не церемонилася з боярами, то щож вона виробляла з простим народом?!

Польський поет Карпінський в своїй життєписи наводить між іншим таке:

„Микола Потоцький, воєвода Ка-

ньовський (той, про якого в нас оповідають), котрий до 40 людий своєю рукою позабивав... горожан, яких не любив, нападав і буками майже до смерти забивав. — В Польщі староста Кшичинський... тих, котрих не любив... саджав до бочки набитої бритналями і такі бочки для своєї розривки казав перед собою котити."

„Коли Русини (у Львові) підчас ярмарку 1575 р. свої товари хотіли продавати, казали бурмістри їх крами порозвалювати, а купця Дмитра Красовського увязнити і грошево вкарати". — Зубжицький, Кроніка мяста Львова, стор. 198.

„Ученики латинської школи напали в 1694 р. на школу руську, побили убогих студентів, книжки їх забрали і подерли." — Тамже, стор. 448.

„Днесь ще стоїть в Мінську при вулиці Немігській жидівська божниця, колишня церков Петра і Павла. Продала цю церкву з кінцем 17-го віку польська рада міста жидам на божницю за 500 золотих польських". — Войнаровський, Вплив Польщі на економічний розвій України-Руси, ст. 17.

Цих кілька виривків з давних записок малюють не тілько відношення польської шляхти до українців, але і саму ту шляхту, якою вона була — її некультурність і жорстокість, її безрелігійність. Отже та шляхта, маючи силу в руках, всякими насильствами переводила українців на римо-католиків. Каже історія, що деякі польські дідичі примушували цілі села до переходу до костела.

Це треба знати всім українцям, це треба окремо знати, „римо-католикам". Коли вони себе до поляків числять, то тимсамим єднаються з тими, що їх предків так жорстоко переслідували. І так вони беруть на себе відвічальність за все те, що поляки з українцями виробляли — бо хто притулить себе до поляків, той відповідає за те, що поляки робили і роблять.

Є ще одна справа, яку треба мати на увазі.

В українців вироблено погляд, що хто римо-католик, той вже поляк. Такий погляд виробили поляки, однакож це погляд найбільше невірний.

От італійці римо-католики, але вони не є поляками. Еспанці, португальці, французи — римо-католики, але вони не поляки. Часть білорусів є римо-католиками, але вони звуть себе білорусами, а не поляками.

Коли ж так, то й українець римо-католик є дальше українцем.

І так свідомі римо-католики це розуміють. Досить згадати, що при переписи перед минувшою війною в Галичині коло 60,000 римо-католиків записали себе за українців. Вони по польськи молилися, бо так їх навчено, мали римо-католицький обряд, але говорили по українськи, всі їх звичаї, вся культура була українська — отже вони розуміли, що вони українці.

Це треба і тут памятати.

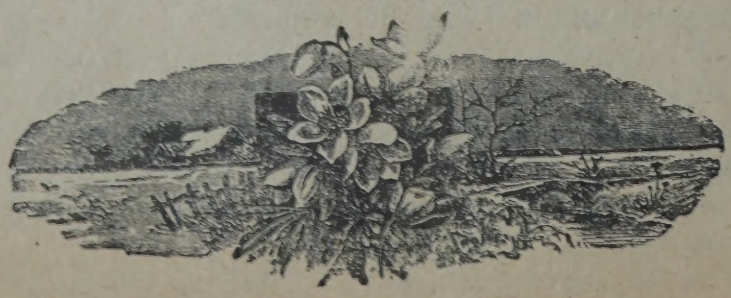

УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО

Треба нам знати не тільки те, що близько нас, але і що від нас далеко. Коли ми про нього знаємо, то воно нам дуже близьке.

От вчаться люде про те, що робили перед Христом Вавилонці, Фінікійці, Перси, Греки, Єгиптяне, Римляне — як жили, як їх життя виглядало. А вони від нас далеко і простором і часом. Тисячі літ минуло від того часу, як ті народи жили. А з Канади до Єгипту, Фінікії чи Вавилону багато дальше, ніж до Галичини, Буковини, Закарпаття, чи других частей Української Землі.

А вже Українець й Українка повинні якнайкрасше знати, як наш нарід жив, що робив, як і чим орудував, як ціле життя його виглядало.

Не кажімо: „Це було там, а ми тут, а тут нам не треба знати, як там було". Для розумних людей нема того, що їм не треба знати — бо вони хочуть знати всего якнайбільше. Для розумних людей нема далекого — вони одно бачать своїми очима, а друге своїм розумом, отже далекого для них нема. А дійсно далеким для людей є те, чого вони не знають.

Український Нарід був хліборобський, рільничий нарід, отже ціла українська земля була вкрита найбільше селами. Звичайно села будувались понад ріки, бо вода людям потрібна.

Хто не бачив села, той нехай уявить собі, що село, це те саме, що і місто — по обох боках вулиць хати та другі господарські будинки, а коло хатів городи та сади.

Від міста село ріжнилося тим, що тут жили самі господарі (фамері). Тай хати їх були звичайні, стіни глиняні, а вже рідше деревляні. Дахи покриті сніпками з житної соломи. Вже в недавних часах почали були покривати дахи бляхою, або черепицею (по англ. „тайл").

В селі була церква, що підносилася понад другі будинки; був коваль, або більше; були кравці, шевці, ткачі — все з селян; міг бути боднар, що робив бочки, коновки, цебрики, нецки (ночви, корита)) виточував веретена, маснички і др.; міг бути гончар (рідше), що робив з глини горшки, миски, збанки, покришки, близнята, баньки, гладущики, макітри; був столяр, були теслі (будівничі); міг бути олійник, що „бив" олій з конопляного насіння, з диньок (зерен дині, чи гарбуза), з сонічника; міг бути гарбар, що виправляв шкіри; міг бути колодій (стельмах), що робив колеса і вози та сани... Міг бути, се значить, що не в кождім селі він був; де ж такий ремісник був, то з других сіл до нього за потребою приїздили.

Була в селі школа; була крамниця (склеп), або дві; звичайно був млин, а при деяких млинах була „фолюшня", де „били" (робили) своєї роботи сукно.

Що до млинів, то при ріках були водяні млини, там вода текла й обертала велике колесо, а воно обертало камінь, чи камені, якими мололи муку.

Знов же в степових сторонах, де рік не було, будували вітрові млини — вітраки. Вітраки нераз так будували, що можна було цілий будинок обернути крилами до вітру. Тут український вітрак бачимо на образку.

Це мабуть все, що в селі було поза господарським життям.

Мурованих високих домів (камениць) тут не було, фабрик не було, трамваїв (стріткар) не було, банків не було, театрів не було. Коли була Читальня, то самі члени читальні приготовляли „представлення".

Бували по селах ще і коршми, де шинкарі продавали горівку, та пиво. Коршми в давнійших часах, це були „заїздні доми", де ночували подорожні — чи самі, чи з кіньми і возами.

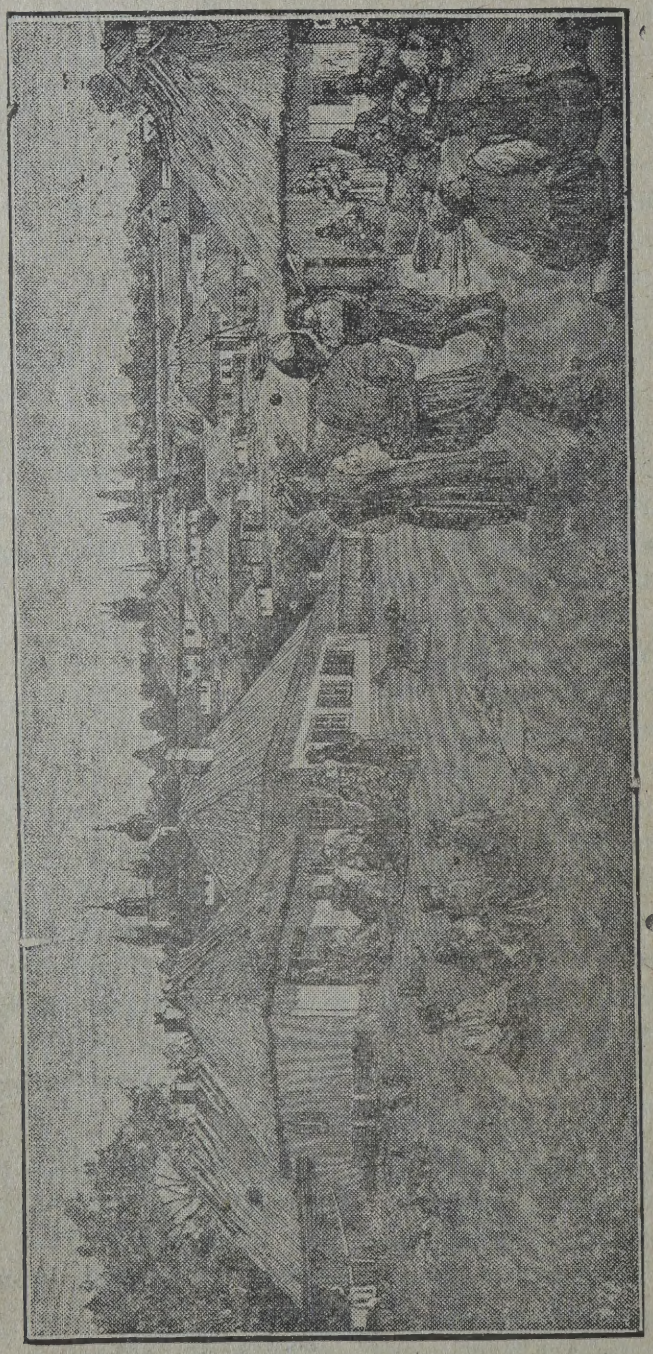

Вид села на Україні.

Згадати б ще, що були по селах і панські двори, де мешкали ті багаті пани, що селяне їх дідам робили панщину. Такий пан мав багато землі, деколи тілько, або більше, як всі

люде в селі. Він мешкав край села в пишних великих будинках, чи палатах. Звичайно такі пани були або Поляками, або Москалями і були селянам чужими.

В селі могло бути 80 до 100 хатів і це було мале село, сельце; звичайно села мали по 200, 300, 400, 500, 600 хатів, а були і такі (рідше), що мали понад 1000.

Кілька хатів на поли звались „хутір". З хуторів повставали села.

Це був би загальний опис села для тих молодших, що українського села не бачили.

Коли ж побачать село на образку, а ще дальше прочитають в описах, а тоді зможуть сказати, що українське село вони знають.

СЕЛО В ОПИСАХ ШЕВЧЕНКА.

I.

Село! І серце одпочине...
Село на нашій Україні
Неначе писанка! Село —
Зеленим гаєм поросло;
Цвитуть сади, біліють хати,
А на горі стоять палати
Неначе диво; а кругом
Широколистії тополі;
А там і ліс, і ліс, і поле,
І сині гори за Дніпром...
Сам Бог вітає над селом!

II.

Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугаторі з плугами йдуть,
Співають ідучи дівчата,
А матері вечерять ждуть.

Сімя вечеря коло хати;
Вечірня зіронька встає;
Дочка вечерять подає,
А мати хоче научати,
Так соловейко не дає.

Поклала мати коло хати
Маленьких діточок своїх,
Й сама заснула коло їх.
Затихло все... Тільки дівчата
І соловейко не затих.

УВАГА: На Україні літними вечерами селяне часто вечеряли на дворі коло хати, головно ж коли ніч місячна. Як на весні, то літає багато хрущів. А ночі там бувають дуже теплі.

Сімя — це родина.

Вечірня зіронька встає — появляється ясна вечірня зоря.

А мати хоче научати — для розумної матері і тут є місце дати добру науку дітям.

Весною соловії співають дуже гарно цілими ночами. Спів соловія належить до найкрасших між всіми птахами.

Вітрак на Україні.

СЕЛО В ЧАСІ ЖНИВ.

Раненько скоро світ
Вже будиться село,
Скрізь чути скрип воріт
І стадо вже пішло.

А в слід за стадом тим
Вигейкує пастух;
По стріхах вється дим,
Дрімає в мраці луг.

На сіножатях косарі
Траву росисту тнуть,
А стежкою женці
З серпами в поле йдуть.

У кузни в коваля
Бють молоти о сталь,
Не жалуючи рук
Працює там коваль.

Ось бузько наконець
На хаті заклектав;
Схопився вітерець,
Стрясає роси з трав.

В гаю пташачий спів,
У трощі щось гуде;
Важкий з снопами віз
Поважно з поля йде.

На поле вже несуть
Жінки обід женцям,
По полю крики чуть,
То співи — тут і там.

Підходить сонце — жар,
По чолах ллється піт;
Надїхав онучкар,
Став возом попри пліт;

Кричить: „Міняй! Міняй!"
Та нікому мінять!
В селі лиш діти — та вони
Юрбою з хат біжать.

Несуть шматки, латки,
Дають за всякий крам —
Кругом гармідер, сміх,
І втіха тут і там.

А вітер ні, дихне,
Займає дух жара,
Купатися біжить
До річки дітвора.

Від овадів біжить
Худоба в темний гай,
Скіглить десь каня: „Пить!
Дощу, о Боже, дай!

Вже вечер! Холодком
Повіяло з лугів,
Ідуть женці домів,
Лунає втішний спів.

Поданий тут вірш досить вірно змальовує українське село і працю на полі в літній порі, тому образкові описи вірша, а за тим пояснення дадуть змогу уявити собі, як життя на Українській Землі виглядає.

Луг — розлога долина, покрита травою.

Косарі і женці — Селяни жали жито і пшеницю серпами, а інше збіжжа косили косами. Снопи вязали перевеслами з соломи.

Працює коваль — Лагодить вози, острить („зубить") серпи і др.

Стадо пішло — вже повиганяли худобу на пасовиско.

Бузько заклектав — Бузьок не видає жадного голосу, а лише калатає голосно, бючи одною половиною дзюба до другої, ніби двома дощечками. Це далеко чути.

Гай — лісок, або і великий ліс.

У трощі щось гуде — Долини коло рік, або ставів і мочари заростають трощею, або високим очеретом (по англ. „рідс"), там виводяться дикі птахи, їх голоси виглядають ніби щось гуде.

Віз з снопами — Люде звозять снопи додому і складають в стіжки (клані).

Несуть обід женцям — Бувало, що женці, або другі робітники, не брали з собою в поле обіду, отже обід їм виносили.

Надїхав онучкар — По селах їздив онучкар (онучар), що за старі онучі давав ляльки, ножики, трубки і ще деякі забавки для дітей. А щоби всі чули, що він їде, то кричав: „Міняй! Міняй!"

На подібний лад кричали й інші, що привозили щось до села продавати.

Гончар — привозив горшки і миски і кричав „Горшки міняти! Ходіть по горшки!"

Горшкодрай кричав: „Горшки направляти!" Він стягав дротом розбиті черепляні горшки і миски, отже направляв, латав.

Дігтярі (дьогтярі, дегтярі) кричали, з приповідками, як: „Деготь, деготь!" „Грицю неси мазницю намастити колісницю". „Такий дегогь, як олива, така міра, як холява". — До-

готь, це рід густої оливи до мащення воза (осей) і дігтяр возив доготь в великій бочці. „Мазниця" — діжечка на доготь. Щітка, якою мастили вісь і колесо в середині, звалась „квач".

Ще їздили по селах міняйли, що возили яблока, сливки і міняли за збіжжа, чи що. І вони викрикували, щоби дати про себе знати.

Від овадів біжить — Овади, всякі мухи і коли дуже присідають худобу, то худоба тікає, ґедзиться. Є рід мухи, яку звуть „ґедз", якої худоба дуже боїться.

Каня — рід яструба (шуліка), по англійськи „кайт". Кажуть, що каня скиглить на дощ, дощу просить.

Лунає втішний спів — Молодіж вечером вертаючи від праці ґуртом йдучи співає.

Ось так виглядає село і поле в часі жнив на Українській Землі.

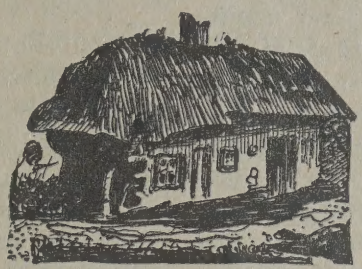

ГУМОР.

Хто важнійший?

Дочка лікаря і дочка купця хваляться своїми батьками.

— Коли до мого батька хто пише, або присилає що, то ставить Д.М. (Доктор Медицини) — каже лікарева дочка.

— Овва! — каже друга — дві букві, це не таке велике! Коли хто що будь до мого батька присилає, то пише С.ОД., отже три букві. (Сі-О-Ді — треба зараз за прислану річ заплатити).

Як повинно бути.

Чоловік і жінка пішли обідати до реставрації. Чоловік замовив одну печеню для обох, а як принесли, перекроїв і меншу частину подав жінці.

— От який ти чоловіче нещирий! — каже жінка. — Ти взяв собі більшу частину, а меншу мені дав; а коли б я ділила то я дала би тобі більшу частину, а собі взяла би меншу.

Подумав чоловік та:

— Ну, ну, я так зробив, як і ти зробила би — ти взяла би собі меншу частину, отже і я тобі меншу дав.

Наперед знає.

Їсть гість пироги і каже потихо до свого сусіда:

— Побачите, що зараз подадуть курку.

— А ви звідки знаєте? — питає той.

— Знаю, бо я в пирозі знайшов піря.

Дороге мальовання.

Лікар намащує слабе горло чоловіка, а коли скінчив, каже:

— Це мальовання коштує три доляри.

Подивився чоловік та:

— Три доляри? Аджеж я помалював цілу кухню і мене коштувало всего 2.50.

На морю.

Буря попсувала корабель. Капітан вибіг на поміст і крикнув:

— Хто між тими, що їдуть, вміє молитися?

— Я! — зголосився хтось.

— Отже молися — каже капітан — а ви всі решта накладайте на себе ратункові пояси. Нам і так одного пояса бракує.

Таке на морі буває!

КІЛЬКО РАЗІВ НІМЦІ НАПАДАЛИ НА ФРАНЦІЮ.

Шістьдесят літ перед Христом німці ввійшли на лівий бік Рену. В 230 літ по Христі німці ввійшли до Франції, однак їх побито. Вони прирекли, що більше там не покажуться. Двадцять літ опісля знова наїзд, знова їх побили, і знова дали урочисту присягу, що „вже більше ніколи".

В 242 р. по Христі долину Рену знова наповнили німці, а в 275 році прийшли до північної Франції. В році 301 знищили Лянґрес, пізніше одначе їх перетріпали і вони прирекли, що „більше ніколи не покажуться". В році 351 вони відбили лівий берег ріки Рену. В 354 році вони зруйнували Ліон, а в 360 р. Безанкон. Дальші наїзди були в слідуючих роках:

372, 382, 400, 410, 413, 800, 858, 978, 1124, 1214, 1513, 1521, 1523, 1536, 1544, 1552, 1553, 1567, 1569, 1576, 1587, 1636, 1674, 1675, 1707, 1708, 1744, 1792, 1793, 1814, 1815, 1870, 1914, 1939.

Тридцять чотири наїзди в трохи більше, як в пятнадцятьох століттях, це пересічно виносить один наїзд що кожних 50 літ.

Коли німці мали успіх, тоді вони обходили побіду з невисказаними звірствами, а коли знов їх побито, вони присягали, що вже більше нападів не будуть робити.

Однакож і другі народи і держави воєнних нападів не цуралися. Така вже людська вдача, що людям хочеться воювати, щоби так щось від других здобути.

★

ВИСКАЗИ З ШЕВЧЕНКА.

Як би ви вчились так, як треба,
То й мудрість була би своя,
А то залізете на небо:
„І ми не ми, і я не я!
І все те бачив, все те знаю:
Нема ні пекла, ані раю,
Нема і Бога, тільке я" . . .

Учітеся брати мої!
Думайте, читайте,
І чужого научайтесь
Й свого не цурайтесь.

Бо хто матір забуває,
Того Бог карає,
Чужі люде цураються,
В хату не пускають.

Не смійтеся чужі люде!
Церква-домовина
Розвалиться, а з під неї
Встане Україна —
І розвіє тьму неволі,
Світ правди засвітить,
І помоляться на волі
Невольничі діти.

Не минайте ані титла,
Ніже тії коми,
Все розберіть, та спитайте
Тоді себе: що ми?
Чиї діти? яких батьків?
Ким за що закуті? . . .

ПОЯСНЕННЯ: В сім послідним віршу Шевченко каже, щоби Українці якнайточнійше виучували свою Історію, щоби і дрібниць не минали; щоби дошукувались, хто і які були їхні предки, а хто вороги Українського Народу.

Титла — або титли, це скорочені слова, як бувають в мові церковній, де пишесь „аггл" а читаєсь „ангел"; „Бг" читаєсь Бог; „Хс" читаєсь Христос; „Два" читаєсь Діва і др.

Коми — протинки.

ЗНАЧІННЯ ШЕВЧЕНКА В ОБРАЗКАХ

Ми замало знаємо Тараса Шевченка. Можна знати напамять його „Кобзар", але це ще не все.

Значіння Шевченка ще і в тім, як його писання захопляли людей; в тім, як Шевченкова особа і його слова розбуджували українську душу і заставляли до нової великої праці для української справи. Знати Шевченка, це треба знати і його приятелів і знакомих — як вони до Шевченка відносились, як з ним радились, як йому помагали, що про нього одні другим говорили і писали, та до якої народної праці під його впливом бралися. Треба знати і те, як відносились до нього чужі, а вже окремо, як відносились до нього вороги Українців.

Знати Шевченка — це знати, який був вплив Шевченкового слова і Шевченкових переживань на його близьких, почавши від його похорону, та впродовж десяток літ на цілий Український Нарід.

Багато славних, визначних людей мали Українці — але нікого з них не знав Український Нарід так, як Шевченка, ніким так не одушевлявся, нікого так не поважав. Досить вказати хоч би на те — **що спомин по Шевченкови став Всенародним Українським Святом, а його Могила стала святим місцем, яке рікрічно відвідували Українці великим число з близьких і далеких сторін, як відвідують лише місця великого релігійного значіння.**

Та замало ще сказати словами, що Шевченкову Могилу Українці відвідували — це треба власними очима побачити. Отже гляньмо бодай на образок, що дальше маємо, з 1913 року.

Кілько народу! Старші і діти, селяни і міщани, чоловіки і жінки. З близьких і далеких сторін.

Тай певно, що не був це оден випадковий день, коли тілько народу зібралося — таке безнастанно повторялося. Не диво, що це почало було лякати царський уряд і він 1914 року поставив салдатів (вояків), щоби Українців до Шевченкової могили не пускали. З того повстала була поговірка, що: „Москва ставить сторожу, бо боїться, щоби Шевченко не воскрес".

Ось таку силу мав Шевченко і по своїй тілесній смерти! Його бажання переливалися на дальші і дальші українські покоління і вливали в них нову силу; його посвята для свого народу стала незгасаючим вічним животворчим огнем, що з кождим днем щораз більше розгорюєсь і захоплює більше і більше українського життя — і воскрешає померших, будить сплячих, дає зір сліпим, слух глухим, голос німим, а велику силу ослабленим.

Це показує, що Шевченко був дійсно Божим Пророком, якого Бог післав Українському Народові.

До образка, що поданий, візьмімо ще кілька описових образків, що відносяться до Шевченка.

Шевченко родився 9-го березня, 1814 року. На волю вийшов на весні 1838 р., маючи 24 роки. Перший його „Кобзар" появився 1840 р. і в нім було 8 віршів. Цілого „Кобзаря", як його нині маємо, написав Шевченко на протязі 23 літ.

На весні 1847 р. Шевченка арешт-

тували, коли було йому 33 роки життя.

В 1857 р. вертає з заслання, маючи 43 роки.

Вмер 10 березня 1861 р. в Петербурзі. Звідти перевезли його тіло на Україну і поховали над Дніпром.

Смерть Шевченка наступила коло 5.30 рано і перший довідався про це приятель Шевченка Михайло Лазаревський.

Під вечір приятелі перенесли тіло до Академічної Церкви. А його мешкання замкнули і запечатали. За тим зібрались до Лазаревського і радились, як вшанувати память найкрасшого сина Українського Народу, і врадили:

1. Його тіло перевезти на Україну.
2. Побудувати йому памятник.
3. Заснувати школу його імени.
4. Утримувати кількох студентів коштом Шевченкового Фонду.
5. Видавати в найкрасшім виді його твори.
6. Зладити найкрасший Шевченків житєпис.
7. Видавати народні учебники ріжних наук.

Так Українці відвідували Могилу Шевченка.

8. Помагати його своякам.
9. Хтось з близьких приятелів поета мав кождого року відвідувати його могилу.

Не знали тоді, що Шевченкову могилу будуть відвідувати не одиниці, але Український Нарід.

Так Шевченкова смерть була тим живим зерном, з якого вже готовилася така широка українська праця.

Тіло Шевченка спочивало в труні оббитій білим златоглавом, що стояла на середині церкви на чорному катафальку. Червоні занавіски на вікнах проти трумни були спущені. В головах дяк читав Псалтир дуже поважом.

Свіжі квітки на труну привезла перша з Українців Наталя Суханова Подколзина, хоч з нею Шевченко в останний час не жив по приязному.

Похорон був 12 березня. Народу зібралася велика сила. Хвиля була дуже величава і побожна.

Було багато похоронних промов. Куліш говорив перший:

„Нема з нас ні одного достойного проректи рідне українське слово над домовиною Шевченка... Будь Тарасе певен, що ми твій заповіт соблюдемо (збережемо) і ніколи не звернемо з дороги, що нам проломив єси"...

Ще говорили промови Українці, була польська промова, була московська, всіх було сім.

З церкви домовину несли студенти університету. З професорів йшов пішки на цвинтар Костомарів і Пипін.

Гріб викопали там, де Шевченко любив нераз сидіти і змалював те місце.

І на цвинтарі були промови. Тут Костомарів почав говорити, та розплакався і замовк.

Похорон закінчився о 5-ій годині. Поклали на могилу багато букетів і квіток.

Оден з учасників, Терпигорев, каже, що такого поважного і щирого похорону ще не бачив.

В день Шевченкової смерти приятелі порозсилали телеґрами, де лише могли, отже в день похорону були також Панахиди в Чернигові, Харкові, Кременчузі, Одесі, Херсоні, Катеринославі, Катеринодарі (на Кубанщині), в Київі, та багато других місцях. Навіть в Дрездені в Німеччині.

Річи Шевченкові розпродували ліцитаційним способом, та майже все розкупили Шевченкові приятелі, хоч нераз платили дуже багато, щоби хто з чужих не купив. Красовський за Шевченків кожух заплатив понад сто карбованців. Хтось купив оден кальош, а хтось другий. Чужі, що дивились, яку ціну Українці платять, вважали їх божевільними. Але для Шевченкових поклонників його річи були такі ж дорогі, як і він самий.

Доки тіло Шевченка спочивало в Петербурзі, то його приятелі часто коло могили збиралися й о. Опатович, Українець, правив Панахиди.

Тай взагалі Шевченкова могила була завсігди вкрита квітками і вінками; з під них деколи не було видно могили.

В 40-вий день по смерти Шевченка, 18-го квітня (6-го церковного) зібрались Шевченкові приятелі, щоби відправити Панахиду і попрощатися з тілом, поки повезуть його на Україну. Тут була промова Костомарова.

Травня 8-го зібралися на цвинтарі всі Українці, які були в Петербурзі. Розкопали могилу, виняли домовину і вложили її в другу — цинову і зацинували, та поставили на ресорному возі, який навмисне зробили для перевозу тіла.

Хвиля була сумна. Каже редактор „Основи":

„Доки Тарасова могила була в Пе-

тербурзі, здавалось нам, що смерть ще не все взяла з собою; а тепер прощай Тарасе, на віки прощай!"

Тут виступив Куліш і каже:

„Щож отсе Батьку Тарасе! Ти відїзджаєш на Україну без червоної китайки, заслуги козацької? Чим же ти низший від тих козацьких лицарів, що червоною китайкою вкривалися, заслугою козацькою пишалися? Ні оден предок твій не сходив з цего світа без цією останньої чести. Чи вжеж ти чужим чуженицею вмер на чужині? Щож про нас скажуть на Україні, як ми тебе вирядимо невкритого червоною китайкою? Скажуть, що й ми такі перевертні, як ті дуки (богачі), що позабирали козацькі луги й луки... Ні Батьку! Ще не попереводились діти козацькі! Розкиньте ж небожата червоний славетний цвіт на чорній, сумній домовині Тараса!... Нехай земляки знають, що ми тут в столиці своєї святої старосвіччини не занедбали...

„Зявися Батьку серед рідного краю під своєю червоною китайкою! — та згромадь навкруг себе сліпих, глухих і безязиких: нехай вони із мертвих уст твоїх почують твоє слово безсмертне та нехай, хоч помиляючись, почнуть говорити непозиченою мовою."

Похід рушив вулицями Петербурга. Червона китайка давала всім знати, що це лишає московську столицю Великий Син України.

Петербурська українська громада призначила двох своїх молодих громадян, щоби товаришили домовині аж на Україну — а то Олександра Лазаревського та Григорія Честохівського.

Шевченкову домовину везли довго і по дорозі люде зустрічали її і провожали дуже поважно.

Так приміром в Орлі зустрів домовину Шевченків приятель Якушкин. Покриту червоною китайкою домовину поставили на дорозі. Прийшли гімназисти (студенти) з директором та учителями і тут була Панахида. І народу зібралось багато.

Домовина стояла дві години. За містом була друга Панахида й Орлівці випросили собі на памятку два вінки — й оден розібрали і поділились, а другий взяли до гімназії (до школи) на спомин.

З Петербурга виїхали 8-го травня, а до Дніпра коло Київа привезли домовину 18-го травня, отже везли півтора тижня.

Тут треба було дозволу генерал-губернатора. Після того митрополит казав взяти домовину до церкви Різдва Христового.

Тоді молодь випрягла коней, якими домовину везли і сама тягнула віз з домовиною. На просторі 5 кільометрів спинялись, говорили промови, деклямували вірші.

В неділю 19-го травня падав дощ, але церква була повна і весь цвинтар був повний народу. Похоронну службу правив свящ. Лебединцев.

Уряд заборонив тут промови, зате одна жінка вбрана в чорному, положила на домовину терновий вінець. Це була велика мова без слів.

Коли з церкви провадили тіло до пароходу (корабля), то знов говорили промови. А на парохід всіли Шевченкові брати і сестри, Вартоломей Шевченко з своєю родиною, Чалий і Сошенко з своїми жінками, старий приятель Шевченків Віктор Забіла.

Лазаревський, Честохівський і багато студентів, щоби відпровадити домовину до Канева.

Пароход приплив до Канева другого дня. В Дніпрі було багато води і пароход спинився дальше від берега. Якже забрати домовину? Коли нести, то треба йти по коліна в воді. Для човна вона за тяжка. Отже взяли звичайний віз, домовину поклали і самі руками віз потягнули.

На березі був великий натиск народу. Домовину зустріло духовенство. Її поставили на мари і з великою честию понесли до собору.

Гріб на Чернечій Горі викопали студенти і другі поклонники поета.

Травня 22 зібралося стілько народу, що Канів тілько ще не бачив. Богослуження правило все соборне духовенство, а протоєрей Мацкевич сказав в своїй промові:

„Ти стародавний Дніпре, що пишаєшся хвилями сивими! Тобі судилося на своїх ребрах-хвилях привезти до нас Шевченкові останки — розкажи ж ти нам про дорогого для кождого Українця, чоловіка-Кобзаря.

„Був час, що про нашу Україну думали, що це край невдатний для великих почувань, але Шевченко довів, що край цей, де забуто про освіту народню, має душу і серце приступне для всего високого і прекрасного.

„Так, померший Брате! Світ твій просвітиться перед людьми! Вони побачили твої діла добрі і прославили Отця, иже на небесах.

„Минуть віки і далекі нащадки дітей України побачать і пізнають, хто був Тарас Шевченко"...

Поховали, але не забули. На могилі поставили великий залізний Хрест — знак терпіння і знак воскресення. Знак віри, що правда таки переможе неправду і Нарід Український стане вільним народом.

І по смерти живий.

За життя мав Шевченко приятелів, що любили його особисто та цінили його, як скарб народний. Вони ним тішилися, як рідним, вони з ним радилися, прислухувалися до його великих слів і великих думок.

Та не забули вони його і по його смерти Ні! Вони зосталися Апостолами його науки і почали самі її проповідувати, згадуючи свого великого Учителя.

Пошана до Шевченка набрала відразу реліґійної сили і вигляду і таким же ладом почала захоплювати щораз ширші маси Українців.

Вже в 1861 році кілько було Панахид, кілько промов, кілько заінтересовання, і в кількох місцях України і поза Україною.

В Галичині в 1861 р. Панахиди по Шевченкові не було, але була вже 1862 р., і від тоді Шевченківські Панахиди і Шевченківські Свята стали всенародним святом.

І всюди, де на світі жили і живуть Українці, рікрічно Шевченківські Свята справляються.

Коли б їх всіх почислити. Коли счислити тих Українців й Українок, старших, молодих і дітей, що на тих Святах бувають; всі бесіди, що доси їх на таких Святах виголошено; всі статті, що їх про такі Свята написано — то уявімо собі, кілько животворчої сили влила Память Про Шевченка в українське життя.

Отже чи можна сказати що Шевченко не живе і після своєю смерти? Аджеж сама його домовина була осередком великого руху — тут зби-

раються, радяться, пляни на нову працю виробляють. Це він і дальше працює своїми думками, своїми бажаннями, своєю щирою українською душею.

Відвідини Шевченкової могили.

Шевченкову могилу в Каневі відвідували Українці і з Галичини і Буковини. Ось що говорить Олександер Барвінський в своїх споминах про свої відвідини Шевченкової могили ще в 1885 р., отже перед 60 літами.

Оповідає він, як з Київа поплив Дніпром до Канева. Тут з пристані поїхав він, але як вже було близше до могили, то пішов пішки до Шевченкової Гори.

„Скоро тілько ми станули на цій високоровени — каже він — так зразу побачив я крізь корчі та дерева високий залізний хрест намогильний.

„Серце в мене забилося живійше, душа почула, що наближається до місця, де спочивають останки великого Ґенія.

„Ми підійшли близше. Тут побачив я чотирокутну обшир, обгороджену частоколом. В одному куті стоїть гарна сільська хата — для сторожа, а в самій середині могила Шевченка.

„Ми перейшли крізь сіни і ввійшли в загороду та повернулись до могили. Східцями деревляними вийшли ми на земляний курган, майже 5 метрів високий. Верх плоский в 3 метри проміру, а на тій площі стоїть величезний хрест залізний в шість метрів висоти разом з педесталом (з підставою).

„Сонце вже западало... Навкруги нас налягла гробова тишина і навівала важкі думки. У мене мимохіть хлинули сльози, скоро тільки вступив я на могилу безсмертного Батька України-Руси. В моїй душі ожили всі спомини про гірку долю великого мученика народнього і налягли важким каменем на мою грудь. Мені не стало віддиху, я не міг і слова промовити до мого товариша.

„Тут в цій поетичній околиці мав по тяжких злиднях супокійно доживати свого віку великий Ґеній, апостол правди і науки. Склалося инакше...

„Та хоч тіло безсмертного Кобзаря спочиває, дух його оживляє Україну та проникає щораз дальше і ширше, навіть в широкі верстви народу руського в Галичині і Буковині.

„Це тревожить тих, що раді би стерти з лиця землі руcько-український нарід... Пуста робота! Зерно, що сіяв Тарас на рідній ниві, не пропаде, а видасть скорше, чи пізніше гарні овочі". („Образки з громадянського і письменського розвитку Русинів", т. II, ст. 291—2).

Таке писав Барвінський 24 роки по смерти Шевченка. А з кождим дальшим роком сила Шевченкового імени та його слова поширюєсь. Прийшло до того, що Шевченко для кождого Українця й Українки став наче членом родини, близьким, своїм, без якого ніхто з нас не був би дійсним Українцем й Українкою. Без якого Україна не була би такою, як повинна бути.

Тому треба вірити, що будуть минати віки, а память про Шевченка буде вічно живою. І які злидні Українці не переживали би, але Шевченкова наука буде для них завсігди тою силою, яка буде вести їх до тої великої ціли, для якої віддав своє життя Тарас Шевченко.

Як ми з отсих образків бачимо, то кругом особи і памяти Шевченка збиралися завсігди не лише одиниці, а збирався нарід, збиралась Україна.

Отже Шевченко і зостанеться на завсігди тим, що кругом нього Український Нарід буде збиратися, буде його споминати і шанувати, і буде йти за тою наукою, яку Шевченко проповідував. А в тій науці є невмирущість Українського Життя.

В. К.

★

ЗОРЕ МОЯ...

Зоре моя вечірная,
Зійди над горою —
Поговорим тихесенько
В неволі з тобою.
Розкажи, як за горою
Сонечко сідає,
Як у Дніпра веселочка
Воду позичає.
Як широка сокорина
Віти розпустила,
А над самою водою
Верба похилилась —
Аж по воді розіслала
Зеленії віти,
А на вітах гойдаються
Нехрещені діти.
Як у полі на могилі
Вовкулак ночує,
А сич в лісі та на стрісі
Недолю віщує.
Як сон-трава при долині
Вночи розцвітає,
А про людей...
Та нехай їм!
Я їх добре знаю,
Добре знаю!... Зоре моя,
Мій друже єдиний!
Що вони погані діють
В нас на Україні!...
Розкажу я те, що знаю,
Тобі й спать не ляжу,
А ти рано тихесенько
Богови розкажеш.

Тарас Шевченко.

ПОЯСНЕННЯ: Шевченко сидячи в неволі (в Орській кріпости 1847 р.) говорить з зірницею і просить її, щоби розказала йому, як його люба Україна виглядає. Він про себе забув, бо всі думки його летять туди, де живе його Нарід.

Веселочка — дуга.

Сокорина — осикора, рід тополі.

Розіслала — розстелила.

Нехрещені діти — Було між народом поверя, що нехрещені діти, потоплені в ріці, гойдаються на гілях верб над ріками. Їх звали „потерчата", цебто стрчені.

Вовкулак — Люде вірили, що чоловік по смерти за якісь гріхи переміниться в вовка, це вовкулак. Він робить людям всякі пакости.

Сич — сова. Коли на хаті кричить, то віщує лихо.

А про людей — Україна дуже гарна, але коли згадав Шевченко про людей — про тих що кривдять його Нарід, то болюче йому робиться і він просить Зорю, щоби вона послухала, що він розкаже їй про тих поганців, а вона ранком щоби Богу про все те розказала.

Гостинниця Союзу Українських Канадійських Вояків в Лондоні, набута стараннями „Комітету Українців Канади" і жертвами українського канадійського громадянства.

Яке велике значіння має ця Гостинниця для українських вояків за морем, треба аж там бути і бачити — писав кап. о. С. В. Савчук, коли сам там був і бачив на власні очи.

Кождому воякови отся Гостинниця заступає рідний чи власний дім, заступає родину і знакомих. Тут сходяться і частинно перебувають українські вояки; сюди приходить для них поміч; тут зосереджуєся їх власна українська справа, їх культура, їх життя; сюди вояк українець їде на віпустку неначе до своїх рідних; тут він про українські справи довідуєсь і їх обговорює; цей будинок самий собою говорить кождому не-українцеви, що це Гостинниця Синів Українського Народу.

Ось таке значіння має Українська Гостинниця там за морем!

З НАУКОВОГО СВІТА

„Ходить мужик з мазницею помежи крамниці".

Починаємо цю частину словами нашого поета, Руданського, який зажартував собі з мужика, що зайшов до багатого склепу купувати дьогтю... Ця подія мабуть сталася тоді, як люди не знали хемічного складу діямантів, ні дьогтю. Каже Руданський, що купці так відповіли мужикови:

„Нету, нету", купці кажуть,
Тай шельми сміються.
„Здесь не дьоготь, только дурні
Одні продаються."

Справді ті купці, а не мужик, були дурні, бо дьоготь має ті самі хемічні складники, що й діямант. Чистий схрусталізований вуглян — це діямант. Той сам вуглян є головним хемічним складником дьогтю. Тому мужик „інтуітивно" (душею) відчув, що не було великої ріжниці між діямантами, а дьогтем.

В цій частині розвідки думємо зробити нарис продукції товарів з вуглевої мазі (тару), бо дьоготь, то така сама мазь з дерева. Хемічно між ними нема великої ріжниці.

Вуголь, це тлінні останки з дерева і рістні, яка була на земській кулі в ґеольоґічній добі, яку наука називає „вугленосна", або „карбоніферна". Через якусь невідому катастрофу вся буйна рістня попала під землю, піски й каміння і там стояла прикрита тисячі літ. Та рістня перетліла, перемінилася в вуголь і скаменіла. Це, кажуть, є початок вугля.

Хемічні складники вугля є ті самі, що в рістні найкращого парку в світі, який є в Ріо де Жанейро. Вугля має в собі останки листя з ріжнородних рослин, квітів і нектару та перфум. В ньому є рослинні ліки і отруї. В ньому є перці, опіюми, коріння, якого вживають до присмаків. В ньому, одним словом, є сконсолідована ціла рістня ґеольоґічної вугленосної доби.

Треба було науки, щоби розбити ту зотлілу консолідацію рістні та створити з вугля не тільки все те, що природа вміла створити у формі рістні, але й дуже багато таких річей, які ніколи не були відомі в природі. Одно зле, що наука прийшла так пізно в розвою людського ума, коли вугля вже майже вичерпане з землі.

Коли кинемо тону вугля у відповідну металеву піч, до якої не доходить кисень, то є повітря, і, так сказати б, спечемо його в цій печі, то з нього повстануть слідуючі матерії:

Близько 12,000 кубічних стіп ґазу (який є вугляном і воднем).

Около сім і пів фунта амоніевого сульфату.

Около 120 фунтів мазі.

Та від 1,200 до 1,500 фунтів коксу.

Вуглева мазь дається розбити на десять головних продуктів. Кожний з них є цілком інший від другого, хоч головні складники тих продуктів — це вуглян і водень. Ними є:

Бензина,

толоена (з неї виробляють вибухову матерію),

ксилена,

феноліна (з неї карболевий квас),

кресоліна,

нафтанал (з неї роблять отрую на міль),

антрацена,

матиль антрацена,

фенатрина та
карбозоль.

Цих десять продуктів дається у відповідний знаний спосіб розбити на триста підпродуктів, з яких кожний є інший від другого. А тих триста дається розбити на 900 анілінових, то є штучних красок, про які ми вже чули, що їх виробляли в Німеччині перед минулою війною. Це є штучні хемічно зроблені краски, знані з того, що вони на сонці не пускають, не бліднуть і вода їх не розмочує. Вони є лучші і кращі від тих красок, які природа світові дала в квітах рослин, або в рослинних билинах. Тих 900 красок можна дальше відміняти, так, що світ знає тепер більше, як 5,000 хемічних синтетичних, чи штучних красок усіх барв, які можна з дуги-веселки сотворити.

З тої самої мазі хемія тепер виробляє більше, як 200,000 ріжнородних продуктів, як взагалі краски, синтетичні перфуми, дизінфектанти (карболь і др.), ліки, аспірину, знаряди, ткані, штучні товщі, кавчук, і взагалі що тільки люди забажали.

Заки всі ті хемічні продукти з вуглевої мазі дістали, так сказати б, признання в теперішнім громадянстві і господарці, то й ранші індустрії пережили крізи, а деякі цілком пропали. Подаємо кілька примірів.

Каже англійська приповідка, що конечність є матірю винаходу. В минувшому столітті Німеччина знаходилася в таких прикрих обставинах, що вони заставляли її до винаходів. Анґлія мала всього подостатком. Треба було їй „коріння" і перців як присмаків, та краскового дерева індіґо, вона завоювала собі Індію. Звідси діставала все потрібне. Треба було їй бавовни, вона завоювала Єгипет і там поширила індустрію бавовни. Треба було їй дорогого дерева, вона дістала тропічні краї. Треба було кавчука, вона насадила кавчукові дерева (гевеї) в своїх тропічних посілостях. Треба було діямантів, вона забрала Полудневу Африку. Треба було вовни, вона мала на це цілий континент Австралії, де плекали вівці. Взагалі достатки не заставляли її робити дослідів і уводити в індустрію субститути.

Ніпон виробляв камфору з дерев вчасти на своїх островах, а в більшости з острова Формози. Голяндія діставала хініну зо своїх Полінезійських Островів — Борнео і Суматри.

Німеччина не мала своїх кольоній, тому не мала тих сирівців, яких було треба для індустрії минувшого століття.

Зате Німеччина мала здібних, працьовитих людей. Мала також подостатком вугля, фосфору і поташу. Кисня, азоту і водня теж там не бракувало, як і деінде. Німеччина так неначе б рішила, що її спасення є в науці, в хемії, і ними вона рішила збудувати свою індустрію, бо не було іншого виходу. Анґлія, Франція і Росія забрали землі світа. Анґлія забрала море і землі. Німеччині лишився воздух і, замість розростатися на боки, вона почала рости вгору.

Анґлія мала в себе величезну ткальну індустрію. До неї вона дочепила індустрію красок, які Анґлія виробляла з дерева індіґо, що росло в Індії. Там були великі плянтації індіґа і маддеру (також таке дерево, що дає краску), на яких мільйони людей мали заняття. Те дерево плекали, рубали, возили, вантажили на кораблі, вивантажували в Анґлії, мололи і виварювали краски для ткальних індустрій. Через те Анґлія мала ринок збуту, бо мала добрий товар на продаж. Такий добрий, що на ті часи він

був найліпший. Краски з маддеру і індіґа коштували досить дорого. Були по 4 доляри, 8 долярів і більше за фунт. Ці краски були з ростин, тому вони звичайно під впливом сонця блідли. Шкодив їм дощ і сонце.

Французи також були розвинули в себе краскову індустрію. Вони таки у Франції плекали маддерове дерево, яке завезли з Туреччини. Наші козаки спроваджували собі тої краски на свої шаравари, червоно покрашені, та на жупани.

Була ще одна краска. Її добували з черепах, які виводилися в декотрих околицях на дні Середземного Моря. Ту краску винайшли ще старинні фенікійці. Ці черепахи мали в собі малесенькі міхурчики, а в них зеленкуватий плин. Цей плин був основою найдорощої краски. Її вживали тільки королі, царі та багатирі. Вона зразу була зелена. Пізніше під впливом сонця і повітря робилася синьою, а нарешті ставала бурячковою (пурпуровою). На теперішні гроші ця краска коштувала по 600 долярів за фунт.

Цікава річ, що перші досліди і відкриття щодо штучних красок поробили в Анґлії і Франції. Франція ще в 1840 році знала, з чого складається алізарова краска. Анґлія мала хемічні ляборатории в 1850-их роках. В 1856 році один анґлійський хемік случайно створив першу хемічну краску. Одначе, як прийшлося йому повторити досвід, то він не вдався так, як Тилденові не вдався досвід зо штучним кавчуком. Тим першим случайним винахідником штучної краски був Вилліям Генрі Перкин. Цей случайний винахід так заінтриґував Перкина, що він продовжував свої досвіди від 1856 до 1869 року — тринадцять літ! Одначе анґлійці вірять, що число 13 не є щасливе. Вдійсности воно було для Перкина нещасливе, бо він остаточно винайшов штучну краску і подався за патентом 26-го червня, 1869 року і на своє здивування довідався, що 25-го червня, 1869 року два німці, Ґрайбе і Ліберман, якраз такий самий свій патент в Лондоні зареджістрували — 24 години скорше!

Цей маленький случай зробив те, що Німеччина дістала в свої руки цілу індустрію анілінових, то є штучних, чи синтетичних красок. Ці анілінові краски показалися о ціле небо кращими і лучшими від індіґових і маддерових та всіх інших красок, які виробляли чи з черепах, чи з полудневоамериканських комашок. Коли Німеччина дістала лучші краски, то при помочі тих красок вона розвинула в себе ткацьку індустрію, бо люде воліли купувати сукна і полотна крашені німецькими красками, чим анґлійськими, які блідли.

Німці робили свої синтетичні анілінові краски з вугля і тому робили гроші і без Індії і тропічних країв.

Ціла анґлійська велика індіґова індустрія мусіла на віки провалитися і це викликало кризи в Індії і в Анґлії. Причиною тих криз не була надпродукція, як вчив правовірний політичний економіст Маркс. Кризу спричинила наука.

Сотки тисячів акрів, на яких в Індії, Франції і в других краях плекали дерево індіґове і маддерове, мусіли корчувати і сіяти на них пшеницю.

Німецькі анілінові краски купували по 25 ц. за фунт; навіть такі краски, які ранше діставали з черепах з Середземного Моря, можна було купити в німців по кілька центів за фунт. Така компетиція абсолютно руйнує противника.

Це був перший в історії економічний удар, який Анґлія пережила. Во-

на ще й тепер бореться проти наслідків того удару. До великої міри дві великі війни мають в своїх основах економічні причини.

З книжки „Машина, Наука й Економічні Крізи", написаної **Михайлом Стечишиним.**

★

НЕБЕЗПЕКА МОЛОДОГО ВІКУ

Блудний Син думав, що він мудрійший від батька.

Це треба розуміти старшим і молодшим.

Молодий вік, це вік переходовий, як є переходова пора між зимою і весною. Така пора дуже нестала. Одного дня тепло, другого зимно; одного дощ, другого заметіль. Їдеш кудись, то бери і сани і віз.

Точно такою є вдача молоді — повна несподіванок, змін, примх, забаганок і відбаганок, дивацтв і чудасій.

Тіло росте багато скорше, ніж розум. Хлопець вже парубок ростом, але розум в нього ще дуже молодий. І той молодий розум каже великому тілу, щоби його слухало. І великий хлопець (чи дівчина) слухає свого малого діточого розуму більше, ніж великого батьківського розуму.

Тілови треба відповідної поживи і розумови треба поживи таксамо. Тоді він буде рости і виросте на великий і сильний розум. Треба від колиски розумової поживи — найперше легкої, як молоко, опісля твердшої, а там і твердої. Коли ж не дати розумови відповідної поживи, він не розвиваєсь, не росте; він до старости чоловіка може бути маленьким, вузким, діточим, а то і дійсним калікою — сліпим, кривим, глухим.

В молодих є багато поривів, багато впертости, як перед весною буває вперта заметіль, якої не було цілу зиму.

Молоді дуже фантазують, забагають, відбагають, в неможливе вірять, неможливого хочуть. Як хтось казав: Молоді раді зайти незнати де, знайти печеру незнати яку велику і набрати з неї скарбів незнати яких.

І тому старші повинні з ранного малку вести дітей своїм розумом — порадами, примірами, напімненнями і розумною карністю. Діти все приймуть, всім заінтересуються, коли їм розумно щось давати.

На оден факт треба звернути увагу: ворожа сила нераз використовувала молодих для своїх цілей. Промовляючи до їх апетиту, до їх фантазій, вона орґанізувала з них силу, що нищила все найкрасше, найрозумніше, найсвятіше і найпотрібніше. Збаламучені ворожою силою діти висміювали власних родичів, зневажали їх, робили на них доноси і видавали на смерть. Це діялося на велику скалю і вже за нашої памяти. Чужі, отруйні, але засолоджені ідеї (думки), фантастичні мрії можуть повести молодих

дуже легко дорогою Блудного Сина, дорогою Каїна.

І не всі з тих відблуканих до рідного батька вернуться, коли зрозуміють, що блукають манівцями.

Читаючи таке молоді можуть подумати: „За ніщо нас не мають... Мають нас за дітваків... Це зневага"...

Ні! Не так треба це розуміти! Коли кажемо, що студент 1-го року медицини не є ще лікарем, то це ніяка зневага. Він кандидат на лікаря, а бути таким кандидатом, це честь. І коли він розумний, то він сам дебудь скаже, що він не знає ще того, що лікарі і не відважиться братись до лічення хорих.

Як школа приготовляє, так і життя приготовляє — воно є також школою. Воно вчить.

Треба науки. В школі не досить того, що хтось високий ростом, що він старший віком, але питають ще, чи знає те, що треба знати. Таке і в життю.

Тай вік також числиться. Поважнійше думають старші, ніж молодші. В старших є більше досвіду. Старші більше зрівноважені і далекоглядні. Старші вже позбулися тих фантазій і забаганок, які мають молодші, а зате вони мають певні обовязки. Перед ними стоять справи, за які вони відвічальні.

Життя, це драбина, по якій люде лізуть догори. Отже на долішнім щебли діти, на найвисшім старі. І з кождого щебля видно лиш тілько світа, кілько він понад землею. З низшого видно дуже недалеко, а з кождого висшого дальше, а з найвисшого найдальше.

Щеблі, це літа життя. Кождий має на свій щебель вилізти і тоді він його щебель. Дитина може забагати, щоби її піднести на найвисший щебель, але там не її місце.

Хто ж розумний, тому буде цілком добре на його щебли і він буде ним вдоволений.

Мущина є дитиною до 20 і кількох літ. Доки він хоче бігати, танцювати, кричати, свистати, по високих місцях лазити, другим збитки робити, боротися, галасувати; доки на його плечах нема обовязків і він може фантазувати — доти він ще не цілком виріс з діточого віку.

І це молоді повинні знати, а тоді будуть вони обережними й уважними отже в своїм молодечім віці будуть вже поважними молодими людьми.

К. П.

★

ПРИТЧА.

Дощу краплина впала
На травку в ранний час,
І промінням засяла
Під сонцем, як альмаз.

Краплина друга впала
В пустині на пісок,
І щезла вмить — пропала,
Немов імли димок.

Так всі діла, всі страсти —
Раз дим, а раз альмаз;
Блищать при добрій власти,
При злій — їх блиск погас.

Василь Щурат.

На Зїзді Українських Канадійських Вояків — 8-го січня, 1944 р.

Група старшин з ліва на право: Лефтенант Володимир Купченко (Едмонтон); Капітан др. Степан Воробець (Кридор, Саск.); Офіцер-летун І. Когут Д.Ф.С. (Паркервю, Саск.); Капітан др. Богдан Михайлишин (Едмонтон); Лефтенант Петро Воробець (Кридор, Саск.); Лефтенант П. І. Никифорук (Ст. Майкл, Алта.); Пайлот І. Наконечний (Ріджайна, Саск.); Пайлот-офіцер І. Юстик (Винипеґ); Офіцер-летун А. Погорецький (Принс Алберт, Саск.); Пайлот-офіцер Б. Панчук (на право в долині, з Мічам, Саск).

З УКРАЇНСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ

Нарід стає великим, розумним і сильним якраз тими розумними, високоідейними і діяльними одинцями, що їх має між собою. Вони є для нього розумом, є очима, ухами, руками, совістю. Вони те добре і велике, яке мають, переливають в народне життя і ним нарід стає розумний, росте і підноситься.

Візьмімо Чикаленка. Був він богатим чоловіком і був високо ідейним Українцем. Тисячі видавав кождого року на українську народну працю і сам щиро працював.

Він то 1906 р. почав видавати в Київі денник „Раду", яка в великій мірі підготовила Українців Придніпрянців так, що після 1917 р. вони взялися будувати свою власну державу.

В 1912 р. Чикаленко хорував і поїхав до Кисловодська лічитися. І в своїм „Щоденнику" оповідає нам не так про лічення, як про те, яких гарних чи інтересних людей він там стрічав.

Коли ми раз зібрались в Саксаганського — оповідає Чикаленко, — то він підвів до мене не молоду жінку, що прислуговувала йому і каже:

— Отсе й є Чикаленко!

Жінка підійшла до мене і почала висловлювати мені свою радість, що побачила видавця „Ради" — „рідної ґазети".

Я дуже здивувався і почав розпитувати, відкіль і хто вона. Вона розповіла чистою українською літературною мовою, що батьки її родом з України, а вона родилась вже в Кисловодську, заробляє шитвом, а чоловік палітурник (переплетник).

— Як же ви, питаю, літературної мови навчилися?

— А „Рада" — відповідає — на що? Наш театральний гурток передплачує „Раду", то ми й читаємо.

Я так зрадів, що звернувся до неї з словами:

— Дозвольте ж вас поцілувати.

Поцілувались і вона каже:

— Тепер я похвалюсь між своїм гуртом, що цілувалась з видавцем „Ради".

(Се був поважний звичай — поцілуватись з тим, кого дуже поважається, кого дуже високо ціниться).

Дальше оповідає Чикаленко, як він другого разу познайомився з молодим чоловіком, Гасенком, і ним дуже заінтересувався. Батько Гасенка — черкеський князь, магометанин, мати Українка. Вчився Гасенко в Баку і в Царгороді і знає такі мови: турецьку, вірменську, італійську, німецьку, українську, російську, та ще кілька кавказьких мов. Знав дуже добре українську літературу і дещо з його писань друкувалось в „Раді".

І Чикаленко радить йому готовитись до матури, щоби опісля вступити до університету, та обіцює йому поміч.

Згадує ще, що стрінув там студента-медика, Волошина, інтересного чолвіка. Українець, але змалку жив в московськім світі і до 40 літ віку не чув нічого про український рух, не знав, що є українська література, що

є українська преса. Тепер же дуже захопився українством, і хоч бідак, а передплачує „Раду".

Вкінци згадує Чикаленко завзятого Українця — Жебуньова, як той пише до Чикаленка листа. Пише Жебуньов, що він слабує, лічиться, а літо погане... але все ж вдалося.. Та чи вгадаєте, що вдалося? Може стати здоровим? Ні! Жебуньов каже:

— Але все ж таки вдалося довести до національної свідомости одну паню, котра так захватилась українством, що я дивуюся: навіть лічення легковажить, аби читати книжки українські та „Раду".

Про самого Жебуньова каже Чикаленко:

— Жебуньов сам так захоплений українством, що віддає йому все своє здоровля, всю свою енергію і всі 24 годин в добу, бо й сни йому сняться на українські теми".

Цих кілька образків покаже нам, як дійсні, щирі і високо ідейні Українці виглядають і повинні виглядати.

★

ДЕЩО ПРО ЛЮДСЬКЕ ТІЛО І ЗДОРОВЛЯ.

Пересічна вага хлопця, коли народиться, 7 фунтів, дівчини 6½.

Чоловік найбільше важить звичайно в 40-вім році, жінка в 50-ім.

Дорослий чоловік є 20 разів тяжший, ніж був дитиною.

В першім році дитина стає три рази тяжшою, як була при народженню.

Коли чоловік найбільше важить, коло 40 літ віку, то перед 60-им роком тратить вагу. Коло 80-го року стратив коло 14 фунтів, а висота зменшилась коло 3 цалі.

Пересічно беручи — в 70-літного чоловіка два роки пішло на слабости. На рік припадає пересічно 10 днів на слабування.

Такі пересічні, чи приблизні цифри показують переживання нашого тіла.

Пожива повинна складатися з такої скількости твердої части, як і рідкої.

Коли б люде прислухувалися до вимог свого тіла, то обминули би багато слабостей. Тіло знає, чого йому треба, а що для нього шкідливе.

Пожива, яка одному дуже здорова, другому буде шкідлива, отже чоловік повинен вибирати ту поживу, що його вдоволяє. Те саме з усім, чого тілу потрібно.

Продув (протяг) через відчинене вікно, чи двері, є надто шкідливий. Дехто думає, що продув, ще вже чистий воздух, однакож чистий воздух є і без продуву.

Нагла зміна тепла є дуже шкідливою, оже треба навіть поволи загріватись, а вже головно дуже поволи охолоджуватись. Коли надходять холодні дні, то треба добре одягатись, щоби тіло поволи привикало. Хто дуже загрівся, повинен поволи охолоджуватись; не повинен пити, ні їсти дуже зимного.

Багато сили заощаджує чоловік, коли в добрім, чи злім затримує спокій і душевну рівновагу. Коли добром не дуже тішиться, а злом не дуже смутиться. Це дає силу тілу; це задержує гарний вираз людського лиця, людського твару. Тому є приповідка: „Три дні не їдж, а весело дивися".

ОДНА З ВЕЛИКИХ СПРАВ

Культурне виховання молодих.

З ходом життя все виринають нові справи, якими треба окремо клопотатися.

З приїздом Українців до Канади перед кількадесять роками важною справою було знайти відповідний гомстед, побудувати хату, придбати воли, віз, косарку...

Важною справою тоді було — заробити грошей на найконечнійші потреби і на початкове господарство.

До важних громадських справ належала тоді будова церкви. І люде давали послідний гріш, давали працю — звозили дерево, працювали коло будови.

Коли позасновувались державні школи, посилали туди дітей — нехай вчаться. Знання треба, анґлійської мови треба. Свідоміші і заможніші посилали дітей до висших шкіл — це також важна справа.

Засновувалися наші видавництва — це була дуже важна справа для загалу.

Засновувались Інститути — важна справа.

Засновувалась Орґанізація Самостійників, Жіноча Орґанізація, Сумківська орґанізація — все те були важні справи для життя Українців.

Заснувався Комітет Українців Канади — важна справа.

Все те і подібне є важними справами, і щоби нарід був культурним народом, він мусить подібними справами щиро клопотатися.

Українці в Канаді доси багато доброго здобули, багато зробили. Піднеслися економічно, виробили в себе обовязок жертвенности, мають свої орґанізації, мають інституції, вміють по анґлійськи, мають своїх політиків і фаховців...

Однакож побіч здобутків є також страти. Таке буває часто побіч всяких здобутків. Виходить так, що коли люде одним справам признають забагато ваги, то пускають з під уваги і занедбують другі важні справи. Тоді виходить, що чоловік збудував велике господарство, є чим похвалитися, але на тім господарстві може бути величезний довг.

І в нашім життю є такі довги, є занедбані справи, і вони щораз більше домагаються, щоби звернути на них пильну увагу і дати їм те, чого їм треба.

В українськім тутешнім життю занедбано культурне виховання молодих. Тай занедбано не тілько тому, що забагато уваги звернено на інші справи, але тому, що не було ясної думки про те, чи може бути якесь культурне виховання, і що воно таке, тай чи треба його людям. Вся увага крутилася коло вартостей матеріяльних (грошевих) і коло способів, якими матеріяльні вартости здобувається.

Сказавши ясніше — справа хліба, справа грошевого забезпечення, справа майна і вигод забирала всю увагу. Дати молодому поколінню матеріяльне забезпечення — це звалося „вивести в люди", і найчастіше на тім матеріяльнім забезпеченню всі обовя-

зки старших для молодших кінчилися. Придбати для кождого сина бодай по фармі з готовими будинками, або дати сина, чи дочку до школи, щоби здобули якесь становище чи фах — чого більше треба?

Такий був загальний погляд на молодше покоління, і здавалося, що нічого більше молодим не треба.

Та час минав і стало видно, що треба було чогось більше — треба було конче дати молодим ще українське культурне виховання. Нині стає щораз більше зрозумілим, що не досить дати молодому майна на 10,000 долярів, або поплатний фах, але треба ще так виховати, щоби вихованок був наш і з нами; щоби був нашим громадянином; щоби шанував те, що ми шануємо, щоби клопотався, чим ми клопочемося, щоби кланявся тому гідному, чому ми кланяємося. Щоби він був одним з нас.

А нині буває так, що пішов хлопець (чи дочка) з фарми до міста і загубився — загубився для батька, загубився для свого народу, для своєї справи. Давав батько дітей до висших шкіл, щоби були з них „люде", та кілько з них таксамо порозгублювалися. Ніякі з них гідні люде, ніякі громадяни. Нераз не можна дошукатися, де вони по скінченню шкіл опинилися, що вони роблять, з ким вяжуться, чим поза своїм фахом інтересуються.

Це нині всім видне. І видна причина лиха — не клалося натиску на культурне виховання! Говорилося, що треба бути добрим фаховцем, щоби мати хліб, а не говорилося, що треба бути гідним чоловіком, гідним громадянином, отже виховався індивідуаліст фаховець, але не виховався громадянин.

Легковаження культурного виховання молодих було видне на кожнім кроці. Був відчит, був реферат, то був він завсігди лише для старших. І тих старших могло бути 20, а молодих 100, однакож на тих 100 ніхто не звертав уваги, ніхто до них не говорив. Кождому здавалося, що до них нема про що говорити. Нехай йдуть собі на танці. І вони туди йшли, бо що мали робити?

Збиралися старші на поважні наради, але не думали, що треба туди пляново й обовязково брати молодших. Була думка, що: „молодому не до того, він того не розуміє, він тим не клопочеться, того не хоче, йому ще не час на таке, - він нехай танцює, поки молодий... А всю важну культурно-громадську працю виконають старші"...

Не було думки, що молодші є для науки, а не для танців. Бо танці ,це марнування часу — і нераз дике, нерозумне, брудне марнування. Не було думки, що молодий, це кандидат на старшого і він мусить змалку приготовлятися і познакомлюватися з тим, що старші роблять — тоді справа старших буде його справою і він вповні перебере її, як спадщину, в свої руки.

Берімо часописи, берімо книжки. Найбільше їх змісту є для старших — про їх інтереси, про їх справи, в їх дусі; відклики до їх чести, розуму, совісти; пригадування їхніх обовязків, їхніх цілей...

Скаже хто: „Аджеж маємо Сумківців, це знак, що і про молодих дбалося".

Так воно, але не цілком. Організація Сумківців повстала лише, як побічна, не найконечніша справа. Дотого ж найбільша частина змісту сумківської роботи, це забавовий зміст — гарно, по геройськи забавлятися. А на дійсне виховання, на життєві обовязки, на життєві принципи, на плянове познакомлювання молодих зі справами і законами життя, які вони повинні розуміти і їх берегти, як мало кладеться уваги! (Правда, для такого треба би мати також відповідний підручник, катехизм, що служив би проводом в такій роботі).

Вернімось ще до найпершої виховавчої інституції — до Дому, чи була тут система культурного виховання? Вчасти, як де, була, а вчасти не було жадної. Нехай діти їдять, вбираються, здорові ростуть, а потім йдуть до школи — то ціла система виховання. А чи діти вміють по своєму читати, чи читають; чи моляться; чи ходять до церкви, або бігають поза церквою; чим інтересуються, як говорять, що про свої справи знають — байдуже!

І ще не те... Багатьох старших стояло на тім, що: „Нам нашого не треба"... Яка дика некультурність!

І чи диво, що молоді розгублюються. Аджеж вони з культурної сторони не мають чого триматися.

Вони почали розгублюватися ще в рідним домі — коли родичі замість давати їм культурне виховання, не давали їм нічого і пустили їх самопас.

Отже коли Українці піднеслися матеріяльно — мають гарні господарства, коні, стайні, трактори, комбайни, автомобілі; коли по містах є заможні Українці; коли є українські фаховці — то в той час є велика страта — діти розходяться і пропадають. А діти, це важніше від усього — це будучий нарід.

Грошеве майно можна і тим пропавшим передати, але кому передати культурні справи і вартости — мову, літературу, Церкву, свята, звичаї, своє народне імя, свою Історію, свої другі інституції?...

Щож тепер робити?

Нині треба звернути найбільше уваги і праці на культурне виховання молодих — вдома, на всяких зібраннях, в церкві, в Рідній Школі, в пресі, на відчитах і в принагідних стрічах з молодими.

Найперше треба старшим позбутися того передпотопового погляду, що молоді не можуть поважними справами інтересуватися, бо вони лише до танців, спортів і всяких забав спосібні; треба перестати думати, що до молодих поважні справи не належать, отже не треба їх молодим накидати; треба стати на тім, що молоді, це матеріял, який треба від колиски запопадливо приготовляти для тих справ, які вони в дальшім своїм життю мають добре розуміти, вважати своїми і ними клопотатися як своїми.

Дім повинен вчити свого письма, повинен заставляти молодих до постійного читання своїх книжок і ґазет. Не досить навчити сяк так письма і лишити кажучи: „Вони вже знають". Бо таке „знання" межує з незнанням.

Треба підготовляти релігійно, вчити молитов, посилати дітей до церкви і мати нагляд над їх поведенням в церкві.

Громади повинні дбати про Рідні Школи.

Кождий відчит, кождий реферат повинен бути так виготований, щоби половина його була пляново призначена для молодих і до молодих (а не тілько про молодих, як деколи буває) — і на такім рефераті молоді повинні обовязокво бути. Тоді вони і схочуть бути.

Також старші повинні обовязково бувати на сходинах молодих — на їх концертах, бесідах і др.

Половина кождої проповіди повинна бути призначена окремо для молодих і дітей — пригадувати їх релігійно-моральні і культурні справи (загальні, широкі), їх обовязки, їх ціли і ті можливости, які треба використовувати. (Пригадувати промовляючи до розуму, до совісти, до почуття самоповаги — тоном доброї поради, доброї науки).

При Церкві повинна бути всюди Недільна Школа — її може провадити священик, може учитель, міг би хтось зі свідомійших громадян.

Треба би молодих зорґанізувати при церквах і Народних Домах для гарної, здорової культурної праці, яку молоді можуть виконувати — при допомозі старших.

Молодих треба би вчити якнайбільше співу — церковного (релігійного) і світського.

Треба мати нагляд над молодими всюди, де лише вони сходяться — над їх поведенням, бесідою і всім, що вони роблять.

До всякої праці старших втягати молодих, призначуючи їм таку частину праці, яку вони можуть виконати.

Певна річ, що для такої праці треба також відповідних підручників — взагалі відповідної літератури. На таке треба грошей — але загал повинен на таке гроші дати. Це ж гроші на добру справу, з якої цілий загал буде користати. З такого скористають і дальші покоління.

Ось така важна справа стоїть нині перед нами — справа, що належить до найважніших в нашому життю. І це така справа, що її не можна відкидати. Треба дбати про тих, що не розгубилися.

Цею справою під напором життя починає вже дехто поважніше інтересуватися, отже таке заінтересування треба піддержувати і поширювати.

Віддати половину всеї нашої уваги і праці справі культурного виховання молодих — було би великим кроком вперед і благословенням для нашого життя..

К. П.

★

ЧИСЛО ФУНТІВ НАСІННЯ НА БУШЕЛЬ В СТЕЙТАХ.

Не зашкодить знати, що не у всіх стейтах Зєдинених Держав однаково фунтів числять на бушель. От кілька примірів:

Бушель гречки в Арканзас 52 фунти, в Кентокі 55, в Мішіґан 48, в Мінесоті 42.

Ячмінь в Каліфорнії 50, в Конектікат 48, в Кентокі 47.

Пшениця в усіх стейтах 60 фунтів.

Овес в деяких стейтах 30, в других 32.

Жито найбільше 56, найменше 50.

Лен 56 до 44 (в Савт Каролайні).

Бараболі всюди 60, а в Пенсильвенії 56.

Подібне з усіми другими насіннями.

БОРИС ГРІНЧЕНКО.

1863—1910

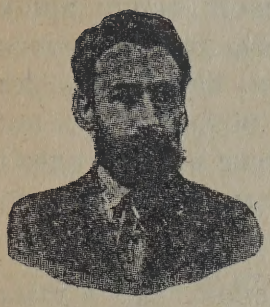

Борис Грінченко, письменник і громадський діяч, славний дуже ріжнородною і великою працею. З його повістей відомі „Соняшний Промінь", „На розпутті", „Серед темної ночі", „Під тихими вербами". Він працював над Словником української мови і видав в 4 томах 1908 р. Редаґував „Нову Громаду", працював при „Раді" та ще багато було іншої важної його праці. Вмер 1910 р., отже від його смерти минає 35 літ. Його жінка, Марія (псевдонім Марія Загірня) була також письменницею.

Щоби зрозуміти, яким завзятим народним робітником був Грінченко досить згадати, що пише про Грінченка в своїх Споминах Чикаленко, а він пише ось що:

„Всім відоме значіння Б. Д. Грінченка в ділі культурного відродження України.

„Такої упертої праці, такої енергії, ніхто досі з українських діячів не виявляв. В найглухійші часи, коли здавалося — український рух зовсім згас, він мало чи не єдиний чоловік на Україні, не згубив віри у відродження України і всю свою велику енергію і працьовитість вжив для того, щоб розбудити громадянство.

„Сидючи в глухому провінціяльному місті Чернигові, він зорґанізував таке надзвичайно широке на ті часи видавництво українських книжок для народу, що звернув на себе увагу всієї України.

„Дивлючись на працю Грінченка, у всіх свідомих Українців заговорила совість. Без грошей, занятий службою (був секретарем Чернигівської Земської Управи), він сам з жінкою написав і видав за короткий час більше мабуть книжок, ніж їх видало все українське громадянство після 1876 року.

„Якої треба було енергії, праці і впертости, щоб при тодішних цензурних умовах видати таку силу книжок. Просто не віриться, що це зробила одна людина.

„Але цього мало. Без систематичної освіти, він самотужки (власним старанням) став ученим етноґрафом та фільольоґом, признаним не тільки своїми, а й Російською Академією Наук. Одночасно він став популярним болетристом (письменником), написавши скілька тенденційно-ідейних повістей, які захоплювали в свій час молодь і тепер ще читаються з великим інтересом селянською інтеліґенцією.

„Вже за старших літ він вивчився французької, німецької та італійської мови настільки, що міг читати на цих мовах і дав цілий ряд перекладів з европейських мов і цим значно збогатив українську літературу.

„Маючи здоровий розум і володіючи добре пером, він написав безліч публіцистичних статей по всяких журналах та ґазетах.

„Взагалі він зробив для української літератури стільки, що його праці подостатком було б принаймні на трох душ і Україна цього йому ніколи не забуде."

Чикаленко, що так високо оцінює

Грінченка, як дуже ідейного Українця і великого працівника, оповідає нам, що при всім тім тяжко було з Грінченком по приятельськи жити. Сам з собою він був великим працівником, а в гурті йому було тяжко з людьми годитися. І про це каже Чикаленко:

„Але в громадськім життю це був надзвичайно тяжкий чоловік. Правду про його колись сказав М. В. Лисенко: — Грінченка треба було б посадити десь на необитаємий (незамешкалий) остров, обкласти його книжками, а він зробив би втроє більше, ніж зробив."

Згадати б ще одну подію, що показує, як цілою душею журився Грінченко кождою українською справою. Коли учителював на селі і бачив, як селяни закидають свою гарну ношу і перебирають міську, для їх життя невідповідну, то сам перебрався по селянському, щоби показати — що коли він, учитель, може в такій одежі ходити, то чому не мали би ходити всі другі.

Він не тілько словом, але ділами власного життя показував, що і як повинні Українці робити.

Отже таких великих народних робітників треба знати і свою працю вести на той лад, як вони вели.

★

ЩО ВАРТА ПРИВИЧКА.

Уявіть собі такий образок...

Приводять до суду злодія і питає його суддя:

— Чи ти злодій?

— Злодій! — відповідає той.

— Ти крадеш?

— Краду.

— Чи давно ти крадеш?

— О, вже кільканадцять літ.

— Чому ж ти крадеш? Ти ж знаєш, що ти не повинен красти.

— Знаю — каже злодій — але краду, бо вже дуже привик красти.

Подумав суддя, подумав і каже:

— Коли так, то нема права тебе спиняти. Привичка велика справа — отже йди і дальше кради.

І злодій пішов посвистуючи.

Розкажіть комусь про таку подію, а ніхто не повірить, щоби таке могло бути.

Однакож буває, що коли звернете увагу, що хтось говорить не так, як повинен, що поводиться не так, як треба, то почуєте:

— Та я так привик!

Скаже вам, що привик і дальше робить, як робив — наперекір вам, наперекір справі, наперекір здоровому розумови, наперекір своїй людській повазі. Йому можна робити, як робить, бо він привик.

Але привичка не виправдує чоловіка. Хто привик, той може і відвикнути. Коли хтось зауважить, що він привик до злого, то повинен взяти себе в руки і призвичаїти себе до доброго.

Отже нехай ніхто не виправдує себе тим, що він привик дуже. Це ніяке виправдання. Це спосіб викручуватися від обовязку.

КІЛЬКО СПАТИ.

Дитині по народженню треба спати 20 до 22 години на добу.

6-місячній дитині 16—18 годин.
1-річній дитині 14—16 год.
2 до 5-літній — 13—15 годин.
6 до 7-літній — 12 годин.
8 до 10-літній — 11 годин.
11 до 12-літній — 10—11 год.
13 до 15-літній — 8—10 годин.

Щож до старших, то кажуть, що найтяжше приспати таку дитину, що вже має 18 літ.

НАУКА УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМА.

Нинішне українське письмо належить до найлекших до вивчення. Всього є 32 букві звичайних і 7 змягчених, що пишуться з мягким знаком, а то д, з, л, н, с, т, ц (дь, зь, ль, нь, сь, ть, ць).

Коли б денно виучувати 2 букві, то за 20 днів можна всі букви вивчитись. Коли б по одній на день, то за місяць можна всі букви знати.

Анґлійське письмо тяжке до вивчення, бо в нім буква має часом кілька ріжних звуків, а в читанню деякі букви цілком не вимовляються. Китайське письмо має тисячі знаків (мабуть коло 40,000), але люде його виучуються. Українське письмо в порівнанню навіть з анґлійським, то не наука, а забавка.

Жиди порозходилися по світі перед майже 2000 літами і куди пішли, то понесли з собою своє письмо. Дві тисячі літ блукаючи, вони своє письмо з собою носять — його знають, його читають, ним пишуть книжки і часописи, ним виписують написи на вивісках крамниць (склепів). І так цілих 2000 літ. Мають своє і знають чуже письмо, чужі мови.

Що до Українців, то не повинно бути Українця, ні Українки, які не знали би свого письма і не читали би українських книжок і часописів. Коли ж не будуть знати, то буде їм самим ніякового і сором буде перед чужими. Всі назвуть таких недбалими, байдужими, безідейними і будуть до них відноситися як до таких. Бо кажуть: „Буком того, що не шанує свого".

Недавно в Стейтах для проби вчили читати дволітну дитину і показалося, що в такім віку вже можна письма вчити. Аджеж дитина від колиски вчиться мови, вчиться, як люде і річи називаються, отже можна вчити також письма. В жидів є правило, що вже трилітних треба слати до жидівської школи.

Це показує, коли можна починати вчити свого письма.

Треба найперше навчити самозвуків — а, е, о, у, и, і, та два, або три співзвуки, прим. с, б, м, а тоді вчити складати ті букви докупи.

Складання, це окрема штука. Добре при складанню вживати такого способу:

На окремім папери написати букву С, а направо від неї згори вдолину букви а, е, о, у, и, і, одну під другою. Тоді від С зробити лінії, ніби проміні до тих шістьох буквів і це добрий образець для науки складання. Дитина буде ясно бачити, що має починати від С, а закінчувати має самозвуком, що є на кінци лінії.

Дальше на місце С поставити Б і знов складати з самозвуками.

Можна взяти також наоборот — найперше написати самозвуки рядком згори вдолину, а направо від них написати С, чи Б і складати: а-с, о-с, у-с ітд.

Це добрий спосіб. Він найкрасше покаже дитині в чім лежить спосіб складання і читання. Вона зрозуміє, як треба починати від одної букви і переходити до другої.

Хто подібного способу вже вживав, той знає, що це оден з найлекших способів науки складання.

Ще кілька уваг...

Треба заставляти дітей до науки,

а не просити, і не питати, чи вони хочуть вчитися, чи ні. Без муки нема науки!

Не про те ходить, щоби вчити дуже довго, але про те, щоби вчити часто. Навіть 10-мінутова наука, це вже наука, а на 10 мінут кожда мати, чи батько знайде часу.

Коли дитина вже вміє трохи читати, то заставляти, щоби вголос читала — це конечне.

Коли вже читає скорше, заставляти, щоби читала більше — оповідання, вірші, молитовник...

Не боятися, що українське й анґлійське буде мішатися і баламутити дитину. Можна вчити нараз чотирох ріжних писем, та чотирох мов і не помішається. Аджеж студенти взагалі вчаться багато ріжних предметів і вони не мішаються.

Коли дитина буде читати скоро, то схоче української книжки і буде її читати.

Добре також, щоби старші поза тим самі читали дітям і пояснювали, тоді діти вчаться мови і заінтересовуються справами.

Для дітей постаратися книжок і відповідних ґазет, щоби мали що читати.

Що ж до старших, які не вміють по українськи, а вміють по анґлійськи, то вони можуть по українськи навчитися за ден-два-три. Опісля треба їм лише вправи, щоби привикли до скорого читання.

Це все важніше, що до українського читання відноситься.

Коли кожда мати і батько призадумаєсь над тим, що сказано, то Дім стане дійсною Школою, батько-мати дійсними Учителями, а їх діти будуть дійсними гідними Українцями і Громадянами.

★

КІЛЬКО СІЮТЬ НА АКЕР.

Тут подана пересічна скількість насіння потрібного на оден акер. Певна річ, що точна скількість залежна також від якости землі та ще чого.

Горох 1½ до 2½ бушлів.
Біла фасоля ½ до 1 бушля.
Цебуля 4 до 6 фунтів.
Петрушка 2 до 3 фунти.
Морква 2 до 3 фунти.
Буряки 4 до 10 фунтів.
Бараболі 10 до 15 бушлів.
Гречка ½ до ¾ бушля.
Овес 2 до 3 бушлі.
Ячмінь 1½ до 2 бушлі.
Пшениця 1 до 2 бушлі.
Жито 1 до 2 бушлі.
Кукуруза 4 до 6 кварт.
Лен 1 до 3 бушлів.
Просо ¼ до ¾ бушля.
„Ред тап" ½ до 1 бушля.
Тимотка ¼ до ½ бушля.
Червона конюшина 8 до 10 фунтів.

НЕВІЛЬНИЦТВО В СТЕЙТАХ.

В сусідних Зєдинених Державах невільництво було донедавна — невільниками були мурини. Статистика показує ось що:

В 1790 р. було в Стейтах 59,000 вільних муринів, а 700,000 невільників.

В 1800 — 108,000 вільних, 893,000 невільників.

В 1810 — 186,000 вільних, 1,191,-000 невільників.

В 1820 — 223,000 вільних, 1,538,-000 невільників.

В 1850 — 434,000 вільних, 3,204,-000 невільників.

В 1860 — 488,000 вільних, 4,000,-000 невільників.

В 1863 — невільництво скінчилося.

І треба було аж домашної війни, щоби невільників-муринів освободити.

З ЖІНОЧОГО СВІТА.

Мода, це справа жінок. Жінки люблять красу, люблять змінність, люблять ріжнородність форм більше, ніж чоловіки.

Таку жіночу вдачу знають ті, що видумують моди і нераз використовують жіночий світ. Задивившись на нові модні форми жінки нераз не застановляються, чи те модне є гарним, чи поганим, чи воно конечне чи ні,

та чи не можна би своїм власним старанням створити для себе того, що може бути і дешевше і красше, ніж модне куповане.

В старім краю Українки вже давніше звернули на те увагу. В „Ілюстрованій Україні" з 1913 року бачимо два образки жіночих капелюхів свого власного виробу, вишиваних, як примір того, що можна для себе власними руками зробити. З тих оден образок тут поміщуємо.

І читаємо в тій же „Іл. Україні" між іншим таке:

„Не від річи було би, якби наш загал подумав поважно над способом, якбито увести наші вишивки в моду.

„Вибаглива мода, безоглядно пануюча цариця жіночого світа, приносить нам що сезону нові коронки, гафти..., а ми купуємо їх за великі гроші... Наші так гарні народні вишивки не входять цілковито в рахубу.

„Вишивки на наших народних мотивах і всякі роди мережок дають нам великий матеріял для скомпонування ріжних гафтів та матерій...

„Не зле виглядають женські капелюхи з нашими вишивками. Вони захоплюють своєю оригінальністю. На літо можна їх робити з легесеньких вишивок... Ті самі вишивки можна переносити з одного моделю на другий.

„Особливо виглядають вишивки на легких тканинах...

„Вишивки вишиті добрими красками держаться довго гарні і можна їх удержати свіжими.

„Головна річ в тім, що потрібно добірно зложених красок, щоби не разили, видержані в однім тоні, а в більше відмінах.

„Коли б це завести між собою, то воно могло би стати нашою національною модою. В тім напрямі робилось би поступ, удосконалювалось би виріб і смак, воно могло б ввести наші українські вишивки в загальну пануючу моду."

Це, що сказане, відноситься і до капелюхів і до чого іншого. Все можна прикрашувати нашими вишивками в більшій, чи меншій мірі. Нераз невелика наша вишивана прикраса могла би прикрасити цілу велику річ.

Окремо ж про жіночі капелюхи. В давних англійських журналах бачимо нераз образки давних жіночих „ексцентричних", отже крайно дивачних і несмачних жіночих капелюхів і шапок. Дивачних і нерозумних — бо й красу треба бодай трохи розумом міряти.

Нинішна мода жіночих капелюхів переважує нераз ті давні „ексцентричні" капелюхи. І багато женщин з більше зрівноваженим смаком нарікає, що годі відповідного капелюха на жіночім ринку знайти.

Отже питання — чи не подумати б про те, про що наші сестри за морем вже думали і робили? Показані на образку капелюхи, чи шапки, це їх вироби і чим вони не гарні?

Коли ж взяти теперішні жіночі капелюхи і шапки, то чи дбала жінка не змогла би сама зробити собі чогось навіть багато красшого? Аджеж відомі поодинокі випадки, де Українка в Канаді переробила старий капелюх на цілком новий, покривши по новому і пододававши інші прикраси відповідно до свого смаку, що красший був від найдорозшого купного. Відомі приміри, де жінка зробила собі шапку власними руками, якою тішилась би найбільше вибаглива жінка.

Отже охочі нехай застановляться, чи вони не могли би зробити для себе того, що другі вже робили.

А вже наші вишивки тут би окремо придалися і могли б навіть звернути увагу на себе більше, ніж які інші прикраси.

Ану подумаймо про те!

Ж.

СВЯТІ ПИСЬМА РІЖНИХ НАРОДІВ.

Святе письмо магометан звесь Коран.

Буддистів — Тріпітака.

Китайців — Пять Царів.

Гіндусів — Три Веди.

Персів — Зендавеста.

Жидів і християн — Біблія.

Коран з них наймолодший, походить з 7-го століття по Христі.

Автор Тріпітаки жив в 6-ім віку перед Христом.

Пять Царів написані 11 століть перед Христом.

Веди написані 1200 літ перед Христом.

Зендавеста тодішна, як Веди; Зороастер (Заратустра), творець Вед, жив в 12-ім віку перед Христом.

Біблію почали писати 1500 літ перед Христом. Перші пять книг Біблії мав написати Мойсей.

ДЕЩО ПРО ВЕЛИКІ ДЕРЕВА.

В Каліфорнії є ще нині такі дерева, що нам годі повірити в їх величину. Є там два гаї (ліси) — Каляверас і Маріпоса, де дуже великі дерева знаходяться.

Давніше зрубали там одно з великих дерев, отже треба було до того 5 людей, що працювали 22 дні. Оден чоловік мусів би працювати коло його зрубання 110 днів, майже 4 місяці. Кора була груба 18 цалів.

На пни дерева збудували хату 30 стіп в промірі.

Є там одно дерево, якого пень в обводі має 94 стопі, отже коло 30 стіп в промірі.

Багато з тих великих дерев Індіяне понищили, коли підчас ловів палили огні і пообпалювали кору на багатьох деревах.

ДУХОВНО-МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ЛЮДИНИ.

ЗНАЧІННЯ МАТЕРІ Й БАТЬКА В ВИХОВАННІ ДІТЕЙ.

І. Мама.

Мама відограє важнійшу ролю при вихованні дитини, ніж батько, бо батько часто-густо не має на те часу. Він змушений працювати на удержання цілої родини, а нераз не достає йому потрібних здібностей або охоти. Мама є для дитини найліпшою учителькою, бо вона перша вчить дитину молитися, вона перша подає дитині найпотрібніші відомости про усе. Коли ж мама сама зла, байдужа і нерелігійна, то вона своїм життям вбиває в дитині всі добрі паростки; вона є для дитини тим, чим є маєвий мороз для квіток.

Тому кажемо: — щаслива та дитина, над колискою якої усміхається правдиво християнська мама, над дитинством котрої чуває християнська любов мамина!

Найперше будяться і розвиваються в дитині: почуття й воля. Вже по кількох місяцях життя вилонюється з її серця квітка любови, а побіч неї оказується бурян гніву й самолюбства. Ця любов будиться під впливом маминої любови, а виявляється в тім, що дитина тішиться в присутности осіб знайомих, а особливо — мами. Головним й найважнішим завданням мами є старатися не бути похмурою, гнівною і засмученою в присутности дитини; весело на дитину завжди дивитися і виказувати їй свою прихильність. А вже Боже борони, щоб мати була сварлива і в присутности дитини сварилась. — На це повинні уважати всі ті, що дитину оточують.

Діти, виховані без тепла маминої любови, бувають звичайно похмурі, самолюбні, скриті, злосливі й швидкі до кожного гріха, який обіцює їм яку небудь приємність.

Навіть на назву мами не заслуговує та мати, котра зле і з гнівом обходиться з дитиною і не дбає про те, чого їй треба.

Хоча мама і люде, що оточують дитину, повинні виказувати їй любов і прихильність, то все таки треба уважати, щоб та любов і прихильність не були сліпі, або — так скажемо — звірячі, а щоб були умірковані і розважні. Належить старатися про все, що дитині потрібне, а навіть про те, що могло б її втішати і забавити, одначе нехай мама, чи взагалі вихователькі стережуться бути послушними на кожну забаганку дитини. Нехай мама, чи хто інший, ніколи не заспокоює уроєних потреб дитини. Навпаки, нехай старається ті уроєні потреби усувати, бо інакше така дитина станеться паном дому і буде уважати кожне спротивлення її волі за кривду. Внаслідок того в дитині виробиться самоволя і впертість, які, як учить нас щоденний досвід, мають для долі дитини сумні наслідки. Так розпещена дитина не зможе колись в світі з відповідною силою духа боротися з труднощами і перепонами, що лежать на дорозі до вироблення собі в світі певного становища. Про те дуже гарно нагадує кожній мамі поет Н. Устіянович:

Ей, мати, мати! Не пести так сина!
Бідна на світі пещена дитина:
Бо світ не батько, а доля не ненька,
Не здержить бурі билина мягенька!

Властиве виховання, або систематичне виховання по певному пляну починається тільки тоді, коли слух і язик дитини розвязуються, себ-то, коли дитина починає говорити. Від того часу починається найважніший період у вихованні дитини; від того часу вихователь за поміччу бесіди обмінюється з дитиною своїми думками. І щаслива та дитина, яка чує і вчиться пізнавати за поміччу бесіди самі тільки корисні, розумні та побожні річі. І в цьому відношенні мама відограє найважнішу ролю, вона ж є першою учителькою бесіди дитини.

Тай не тільки бесіди. Мати перша повинна співати дитині і вчити дитину пісень. Мати має оповідати дитині про інтересні й гарні річи, про які знає, про які чула, читала, або сама переживала. Вона повинна дітям щобудь інтересне читати і пояснювати. Вона повинна дуже скоро вчити свого письма і заставляти дитину, щоби читала в голос, щоби так привикала до скорого читання. Вона повинна пригадувати дитині, що добре, що зле, що розумне, а що нерозумне; що треба робити, а чого не треба.

Мати повинна покласти в душу і розум дитини все найкрасше, що може бути, а воно стане доброю основою для дальшого життя дитини.

II. Батько.

По перших роках життя, в яких дитина находиться під опікою мами, починає мало-помало розвивати свою діяльність поважна любов батька. Без тої батьківської любови мамина любов могла б легко перетворитись у велику поблажливість і уступчивість дитині; маминій любові бракувало б досить часто потрібної поваги. Тому батько при своїй фізичній та духовній силі є для дитини першим авторітетом, якого дитина мусить безумовно поважати.

Для того приклад батька має не меншу вагу; його поведінка в життю стається предметом наслідування, особливо для хлопця. Обевязком батька є, отже, призвичаювати дітей до послуху. Одночасно батько повинен старатися поволі просвіщати розум своїх дітей і зі своєї сторони закладати в них сильне переконання в тім, що добре, а що зле, щоб з часом улаштувати своє життя згідно з набутим найліпшим переконанням. Але і дорослі діти повинні бути послушні своїм родичам, бо без того послуху не можливе було б ані родинне, ані суспільне життя.

Розуміється само собою — щоб виховання дітей було успішне, то поведінка родичів повинна бути однакова. Батько не повинен хвалити чи наказувати того, що мама заказала, і навідворот. Тому добро дітей вимагає, щоб родичі порозумілися щодо виховання своїх дітей і щоб від раз вибраного пляну такого виховання не відступали. Таксамо повинні й інші члени родини, поступати по тому самому пляну, щоб не робити родичам у вихованню дітей яких небудь перепон.

Треба і на те вважати, щоби одної дитини не вважати лучшою, другої гіршою. Правда, не всі діти з природи однакові — є тихі, є непосидючі, є податливі, є вперті — але батько і мати повинні наперед знати, що в їх руках є ріжнородний матеріял, що потребує іншого відношення. І з глини, і з каменя, і з заліза виробляють гарні річи. Ріжний матеріял, але

коли попрацювати коло нього уважно і розумно, то можна гарну річ виробити.

Батько і мати повинні всюди зазначувати: ви всі наші діти, а ми родичі вас всіх. Ми про всіх вас дбаємо і всім вам добра хочемо, а ви старайтеся бути для нас добрими і послушними.

Безнастанно пригадуйте дітям, щоби все своє шанували, щоби себе шанували, як Українців й Українок. Тоді вони і батька та матір пошанують і самі будуть поважними людьми.

Коли діти і молодь йдуть дальше з під нагляду батьків — між чужих людей, в чуже окруження, в чуже товариство, мати перше, а там і батько повинен розказати дітям, як мають там заховуватися і поводитися; з ким товаришувати, з ким ні; що там можуть бачити і чути доброго, чи злого; які там можуть бути небезпеки і покуси...

Треба пригадувати молодим, щоби вони найперше самі застановлялися над тим, з чим стрічаються, та щоби оглядалися на своїх родичів, на їх поради, на їх науку. Чужі можуть звести їх на бездорожжа, але відповідати за те буде той, що дав себе на манівці звести.

Ще одну заввагу можна зробити. Нехай богатійші родичі дбають, щоби не приготовляти своїх дітей „на панів", себто таких, що не привчаться працювати, що схочуть жити лише витріщками, забаганками, розкошами та вигодами. З таких будуть маловартні люде, що й собі в лихій годині не поможуть, а не то другим. З них будуть нещасні люде.

Треба призвичаювати молодих до праці, до обовязку, до відвічальности і до невибагливого життя. Такі, будучи богатими, зроблять багато добра, будуть поважними людьми і принесуть повагу своїм родичам.

За Д. Бесідою.

ВПЛИВ БАРВИ.

Хамелеон, це невеличка ящірка з чотирма ногами — тим інтересна, що зміняє барву свого тіла відповідно до окруження. На жовтім піску хамелеон стає жовтим, між зеленою травою зелений ітп.

Оден з вчених, Форбс, тримав хамелеона в хаті сім тижнів і зауважив, що звірятко найбільше обминало чорну барву. Долом кімнати була чорна листва і її хамелеон дуже обминав. Коли ж поставити йому в дорозі прим. чорний капелюх, то цілий хамелеон ставав чорний, як земля. Однакож було видно, що така переміна була для нього досить болюча, або дуже несмачна.

(Хамелеоном звуть людей, які кождої хвилі готові показувати себе іншими, коли їм це на користь).

Буйволи і бугаї дуже не люблять червоної краски. Також гадини найскорше зачіпають чоловіка, коли подразнені червоним. Павуки в червонім окруженню стають дуже воєвничими.

Жовті цвіти дуже приманюють деяких птахів, навіть остілько, що ті зайдуть в заставлену на них сітку.

Мухи найбільше сідають на того, що в чорнім капелюсі

Синява барва добре ділає на слабих. Зелена мила і здорова для очей. Біла, коли багато, виглядає сухою, як пустиня. Чорна побіч жовтої дуже несмачна.

ДУМКИ ДОСВІДЧЕНИХ ЛЮДЕЙ.

На поріст волося в лисих кожде лікарство добре, яке можете дебудь купити. Коли ж від нього волосся не буде рости, то лише тому, що лисина, це окраса і повага чоловіків. Волося перейшло з голови на вуса і бороду, тай тілько, отже воно знало, що робить. Воно не пропало.

Кажуть: Довгий волос, а короткий розум, але це не є вічним правилом. Є багато випадків, що волос короткий, а розум ще коротший.

Коли знайдете нині річ, про яку не будете знати, що воно таке і до чого, то це деколи може бути оден з тих нинішних красших жіночих капелюхів, що на ніщо не похожі.

Вживайте свіжого воздуха, але не забагато. Він належить до тих нових винаходів, що недавно зявилися. За наших дідів і прадідів ніхто про свіжий воздух і не чув — не то в нас, але і по цілому світі. Отже він ще замало випробуваний.

Кажуть, що порожна бочка гуде... Тай коби то лише бочка — нехай би вона собі здорова гуділа! А то і порожна голова багато гуку робить; і порожний розум найбільше галасує; і порожна душа найбільше обіцює; і найгірший крам (річи, товари), найголоснійше захвалюють; і на крамницях, що майже порожні, найбільші вивіски роблять... Всюди порожнеча гуде!

А це вже з політики... Коли доведеться вам читати, що якийсь політик, чи комендант чужої армії, чи представник чужого уряду, чи хто, має українське імя, то не думайте, що він тимсамим вже Українець.

Чоловік може бути турком, чи японцем, чи грузином, чи французом, а може прибрати собі імя: Тарас Шевченко, Михайло Грушевський, Чикаленко, Семиренко, Грінченко, коли думає когось здурити. Хто необачний, то читаючи таке імя, тішиться та каже: „От якого чоловіка маємо! Дай йому Боже довгий вік!" А чужі люде сміються з недогадливого.

Европейські політики, що виїздять до Азії на довгий час, перебираються в азійську одежу, запускають бороди, вбираються в турбани, виучуються тамошних мов, називають себе Гасанами, Сулейманами, Рабіндратами — і так працюють виключно для своєї европейської справи.

Відомий в політичнім світі примір, де один з многоіменних політиків має 18 ріжних імен (він працює найбільше між европейцями), отже чому би йому в потребі не назвати себе: Андрієм Переверникожухом, або Грицьком Коломиєнком? А його дійсне імя може бути таке, що ви навіть не вимовите.

Отже коли заходите в політику, то будьте обережні! Будьте також трошки політиками!

Захар.

ПРИЗНАКИ ДОЩУ.

В природі є ознаки бурі, або недалекого дощу, отже:

Колесо кругом сонця, чи місяця показує, що буде вітер, чи буря.

Коли сонце сходить ясно, але невдовзі затемнюєсь, буде непевна погода того дня.

Ранішний дощ скоро переходить.

Коли дуже тихий день, то фармер може сказати, звідки надійде буря — тоді худоба звертаєсь і ніби нюхає в ту сторону, звідки буря прийде.

Коли рано нема роси, може бути дощ.

Павуки не снують на дворі павутиня перед дощем.

Перед дощем мухи сильніше кусають; пчоли крутяться близше вуліїв і майже всі звірята стають неспокійні і поводяться інакше, ніж завсігди.

Подібних признак люде зауважили ще більше.

ХІД ПОДІЙ ТЕПЕРІШНЬОЇ ВІЙНИ.

Теперішна війна ділиться на кілька частей, як:

1. Росія стоїть з Німеччиною.
2. Росія стоїть з Аліянтами.
3. Німці йдуть повною силою на Схід.
4. Большевики випирають Німців на захід, а західний аліянтський фронт набирає сили.
5. Большевики виходять поза границі Росії, а аліянти висаджують свою силу на европейський континент.

Подрібно воєнні важніші події поступали таким ладом:

Початок війни 1 вересня 1939 — коли Німеччина напала на Польщу і здобула її за 27 днів.

3 вересня 1939 — Анґлія й Франція стали проти Німеччини.

30 листопада 1939 — Росія нападає на Фінляндію.

9 квітня 1940 — Німці нападають на Данію.

10 травня 1940 — Німці нападають на Голяндію, Белґію і Люксембурґ. Тоді Чорчил стає премієром.

14 травня 1940 — Німці нападають на Францію.

22 червня 1940 — Франція підписує перемиря.

7 жовтня 1940 — Німеччина дістає Румунію.

20 листопада 1940 — Німеччина дістає Угорщину (Мадярщину).

1 березня 1941 — Німеччина дістає Болгарію.

6 квітня 1941 — Напад на Югославію.

12 квітня 1941 — напад на Грецію.

10 травня 1941 — Рудольф Гесс відлітає до Анґлії.

1 червня 1941 — Німці забирають остров Крету.

22 червня 1941 — Німеччина виступила проти Росії.

5 листопада 1941 — Стейти роблять перші кроки до війни.

7 грудня 1941 — Японці напали на Перл Гарбор, Филипини і Сінґапор.

6 січня 1942 — Розевелт заявив, що Стейти втягаються до війни.

1 липня 1942 — Аліянти здержують Німців коло Ель Аламейн в Африці.

19 серпня 1942 — напад на Дієп.

8 листопада 1942 — Аліянти висаджують військо в північній Африці.

3 лютого 1943 — Росіяни побили Німців в Сталінграді.

12 квітня 1943 — Аліянти забирають Туніс і витискають Німців й Італійців з Африки.

10 червня 1943 — аліянти забирають Сицилію.

25 липня 1943 — упадок влади Мусолінія.

3 вересня — Бадоліо й король Італії піддається.

13 жовтня 1943 — Італія оповіщує війну Німеччині.

22 листопада 1943 — конференція Розевелта, Чорчила і Кай-шека в Каїрі.

28 листопада 1943 — конференція Розевелта, Чорчила і Сталіна в Тегерані.

8 травня 1944 — большевики відобрали Севастополь.

4 червня 1944 — аліянти заняли Рим.

6 червня 1944 — почався наїзд аліянтів на західну Европу (інвазія), супроти якого Німці показались слаб-

шими, ніж можна було думати. І виглядає, що це буде послідною частиною війни.

Ця друга війна, що почалась 1939 року, мала кілька родів нової зброї, якої не мала війна попередна.

Згадати б, що в цій війні підводні лодки вважалися також морською силою, якої не знала в такій мірі війна попередна.

Літаки, що в попередній війні не мали ще великого значіння, тепер стали великою воєнною силою — для кидання бомб, для перевожування і висаджування на ворожу територію війська і зброї.

А найновійшою зброєю, якої попередна війна цілком не знала, є бомби-роботи, які летять без летунів і ширять велике стустошення там, де падають.

І ця нова зброя звертає на себе ще окрему увагу світа — що буде, коли таку зброю видосконалять і в будуччині буде її держава проти держави вживати? Нинішна війна страшна, а тоді буде ще страшнійша. Ніякого фронту тоді не буде, бо кожда з воюючих сторін буде пускати такі бомби на противника з невідомих йому місць, що сотні миль від нього далеко, несучи загальне широке знищення. Це вже не буде війна двох армій, що хочуть одна другу перемогти, це буде війна народів, що хочуть оден другого знищити.

Та... Хто того доживе, той побачить, як воно буде.

★

ПРИПОВІДКИ В КИТАЙЦІВ.

Китайці мають дуже багато розумних приповідок і більше вважають їх висловами розуму, ніж ми вважаємо. Це в них мудрість, яку треба мати перед очима і до життя прикладати.

Яке велике значіння мають в них приповідки, видно з того, що вони виписують їх в своїх гостинних кімнатах — виписують на дорогих прикрасах, або вишивають на дорогих матеріях.

Дальше вони вирізують і виковують їх на одвірках і стовпах, або вирисовують золотими буквами на стінах і стелях.

Це показує, як там люде цінять розум і всюди ставлять його перед очи, як велику дорогоцінність.

От кілька китайських приповідок:

Догоджати лихому чоловікови, це те, що годувати тигра. Коли його не нагодуєш, він тебе зїсть.

Можна загатити (засипати) найбільші пропасти, але не можна вповні задоволити людського серця.

Тіло можна вилічити, але хорого (злого, викривленого) розуму вилічити тяжко.

Відмітай сніг від свого порога і не клопочись, що на даху сусіда видно мороз.

Поправляй себе на такий лад, як хотів би других поправити, і виправдуй других так, як виправдуєш себе.

Лучше не бути, ніж бути безвартним.

Де багато попуску, там багато злочинів.

Коли сина любиш — не жалуй бука; коли його ненавидиш — давай, чого забагне.

В кого є щире і добре серце, той приносить вдоволення цілому домови.

Дуже багато розумних приповідок мають Українці, та ми ще не розуміємо їх дійсної вартости. Але коли б зрозуміли, то дуже високо піднесли б вони розум і силу нашого життя.

ВІЙНА Й УКРАЇНСЬКА СПРАВА.

Коли нині сильні держави добирають всіх способів, щоби взаїмно себе поборювати, то недержавними народами ніхто не журиться. Справа недержавних народів відсунена нині на десяте місце і не береться в рахунок.

Таке з усіми недержавними народами, таке і з Народом Українським. Коли нині державні політики згадують мимоходом про Україну й Українців, то лише як про матеріял, який їм, чи комусь може придатися.

Чули ми і читали про українську армію, про комендантів з українськими іменами, про відбудову України, однакож до всего того не можна привязувати ніякої ваги. Як довго не буде певних вістей про все те від певних Українців, доки не буде можна провірити, чи в усіх тих балачках є хоч яке зерно правди, доти треба такі балачки вважати лише балачками, що не мають дійсного значіння. За тими балачками може критися цілком що інше, ніж в балачці говориться.

Але Українська справа істнує, бо Українці існують. І вони перші мусять українською справою клопотатися.

Перш усього всі вони, де би вони не жили, повинні стояти твердо на здоровім українськім культурнім ґрунті; дбати, щоби з культурної сторони їх життя було повним, здоровим, сильним українським культурним життям.

Вони повинні піддержувати своїмісцеві орґанізації й інституції, дбати, щоби місцева громадська праця була сильною.

Вони повинні дуже пильно дбати про культурне українське виховання молодого покоління.

Так держачи себе вони будуть тою силою, що для неї по закінченню війни буде велика українська робота. Всеодно — чи та робота мала б вестися в історичних межах України, чи деинде. Це вже будуть рішати ті відносини, які будуть по війні.

В кого є сила, той всюди знайде спосіб працювати для гідної справи. Буде дорога — він піде дорогою, а поставлять на дорозі ґранітові гори — він гори буде обминати; він може через них переходити; він може тунелями через гори пробиватися.

Що дієсь нині на українських землях; хто там живий з наших близьких і передових людей — не знаємо. Але будемо знати, будемо довідуватись, коли війна скінчиться. Тоді стане видним, що, як, куди і з ким можна робити.

Коли хата горить і вратувати її не можна, властитель стоїть і дивиться. Щож більше має він робити? Однакож він не зневірюєсь, рук не опускає. Він знає, що коли полумінь загасне, йому треба братися до праці.

Подібно нині стоять Українці і дивляться. Щож мають діяти? Однакож як лише пожар згасне, їх жде велика, важна, історична праця!

ВИМІР ПОВЕРХНІ.

144 квадратові цалі = одна стопа.
9 квадр. стіп = 1 квадр. ярд.
30¼ квадр. ярда = 1 квадр. род.
4840 квадр. ярдів = 1 квадр акер.
43,560 квад. стіп (фітів = 1 квадр. акер.
640 квадр. акрів = 1 квадр. миля.
3,097,600 кв. ярдів = квадр. миля.

Акер.

Акер має 43,560 квадр. стіп.

Квадрат, якого кождий бік має 208¾ стіп, має 1 акер. — Кожда поверхня, якої довжина помножена через ширину дасть 43,560 стіп, є акер.

НАШІ ПЛАНЕТИ.

Тіла, що ходять кругом сонця, називаємо планетами. До них належить і наша Земля. Планети, це діти Сонця.

Меркур — найблизша від сонця планета, віддалена около 36 мільйонів миль. Обертаєсь кругом своєї оси в 24—25 годинах, а кругом сонця в 88 днях.

Венера — це ранішна зоря, зірниця. Від сонця віддалена 67 мільйонів миль. Оборот кругом осі коло 24 годин, кругом сонця коло 225 днів.

Земля — віддалена від сонця коло 93 мільйони миль. Оборот кругом своєї оси — доба, кругом сонця — рік.

Марс — віддалений від сонця 140 мільйонів миль. Оборот кругом своєї оси понад 24 годин, кругом сонця 687 днів.

Юпітер — найбільша з планет, віддалена від сонця 483 мільйони миль. Оборот кругом сонця 4,333 днів (коло 12 літ), кругом своєї оси коло 10 годин.

Сатурн — від сонця 885 мільйонів миль; обходить кругом сонця в 29 і пів роках; кругом своєї оси коло 11 годин.

Уран — від сонця 1,782,800,000, себто 1 більйон, 782 мільйони, 800 тисяч миль. Кругом сонця обходить в 84-ох літах; кругом своєї оси в около 11 годинах.

Нептун — це найдальша відома планета, віддалена від сонця 2,793,-500,000, отже 2 більйони, 793 мільйони і 500 тисяч миль. Обходить сонце в около 165-ох літах — себто там такий довгий рік. Оборот кругом власної оси годі точно обчислити.

Всі ті планети творять одну сонічну систему. отже ґрупу, якої осередком є сонце.

Між Марсом та Юпітером є великий простір, в якім кружляє кількасот дрібних планет, що звуться „планетоїди".

Сонце — Маса сонця більша 324,-439 від маси землі, а поверхня сонця більша від земної поверхні 11,900 разів. Сонце обертаєсь кругом своєї оси в 22 до 26 днях.

Сонічне світло летить до землі 8 мінут і 18 секунд.

Місяць — Маса місяця 81 разів менша від маси землі; обем 50 разів менший.

Земля — З цілої поверхні землі припадає на сушу 29 процент, отже більше, ніж четвертина.

МАРМОСЕТИ — ДИВНІ СОТВОРІННЯ.

В Полудневій Америці, в Бразилії, є маленький рід малпів, що їх звуть мармосетами. Це маленька малпа 7 до 8 цалів довга, зате має хвіст на 12 до 14 цалів довгий.

Вигляд її дуже людський, однакож навіть молоді виглядають, як старі люде.

Їх там тримають для втіхи, а вже головно на кораблях. Однакож мармосети дуже вразливі на зимно і в холоднійших сторонах жити не можуть.

Та от які прикмети мармосетів...

Коли мармосетови довший час не давати мяса, то він їсть власний хвіст. Ловить його своїми руками, обдирає шкіру, обгризає мясо, а кісточки відкидає. Буває, що кількох мармосетів ловлять одного і відїдають йому хвіст. Виходить, що мабуть той хвіст в мармосета такий довгий на те, щоби в скрутній годині мав чим мармосет поживитися.

Другою дикою прикметою мармосета є те, що мармосетка їсть своє молоде. Звичайно родиться троє молодих, отже мати одно зїдає цілком, або частину. Самець дивиться і коли дасть знак, щоби перестала їсти, вона перестає і більше не починає.

Мармосет дуже привязується до людей і хоче бути лише він оден з тим, до кого привязався. Другого мармосета він не допустить, щоби був побіч нього. Він оден має бути любимцем чоловіка.

ВСЯЧИНА.

КІЛЬКА ПОРІВНАНЬ ДВОХ ТЕРМОМЕТРІВ.

В Европі і в наукових помірах вживають всюди термометра Целзія, що має зеро там, де вода замерзає, а 100, де вода кипить. Знов же анґлійці загально вживають термометра Фаренгайта, що має 32 (висше свого зера), де вода замерзає, а 212, де вода кипить. Значиться — степені Фаренгайта менші і зеро поставлене тут низше, ніж в Цельзія. Тут даємо кілька примірів:

Вода кипить — Фаренгайт 212, Цельзій 100.

Алькоголь кипить—ф. 174, Ц. 78.9.

Білок яйця гусне—Ф. 149, Ц. 65.

Віск топиться — Ф. 113, Ц. 45.

Теплота крови — Ф. 98, Ц. 36.7

Помірковане тепло — Ф. 68, Ц. 20.

Вода замерзає — Ф. 32, Ц. 0.

На 40 степенях морозу оба термометри рівно сходяться.

При заміні Фаренгайта на Цельзія треба памятати, що 9 степенів Фаренгайта йде на 5 Цельзія. Треба також памятати, що вдолину треба рахувати від 32, де вода в Фаренгайта замерзає. Отже так 4 низше зера в Фаренгайта має 32 степені від замерзання води до зера, а 4 під зером, отже разом 36. В 36 міститься девятка чотири рази. А що 9 степенів Фаренгайта, це 5 Цельзія, то 4 низше зера Фаренгайтового буде 20 Цельзія низше його зера.

Степень Целзія має 1 і чотири пятих Фаренгайта.

Термометер Цельзія звуть Анґлійці „сентиґрейд", себто — поділений на 100.

СКОРІСТЬ БІГУ ЗВІРІВ.

В Стейтах недавно обчислювали, як скоро деякі звірі можуть бігти на просторі від 50 ярдів до пів милі, по ріжній земли. І так лось (елк) біг скорістю 45 миль на годину; антельопа 45; чорнохвостий заяць 38, 30, 28, 27 і 18; білохвостий заяць 34; мус 35; койот 31; буйвол 30; олень 25.

ВИЗНАЧНІ І ВІДОМІ В ІСТОРІЇ ЖІНКИ.

Селінґ, жінка царя Гванґ-ті (2637 року перед Христом), що навчила свій нарід, як діставати шовк і ткати полотно.

Семіраміда, асирійська королева.

Дебора, жидівська воєвничка.

Естера, що вратувала жидів перед Гаманом.

Дидона, основниця Картаґіни.

Сафона, визначна поетка давної Греції.

Гипатія, визначна фільозофка.

Мати св. Августина.

Єлисавета Угорська.

Королева анґлійська Єлисавета.

Королева Ізабеля еспанська.

Цісарева Марія Тереса.

Маргарета данська.

Катерина, цариця російська.

Королева Вікторія...

Жінок, що відомі в історії, є більше, ніж тут вичислено, та і це вже показує, що побіч великих чоловіків були і великі жінки — такі, що історія поставила їх на видне місце. Хоч за деякими є і всілякі історії.

ПЕРЕСІЧНА ВАГА ЗЕМЛЕПЛОДІВ.

Один бушель ріжних насінь важить ріжно, і так:

Пшениця	60	фунтів
Кукуруза в шульках	70	„
Жито	56	„
Гречка	48	„
Ячмінь	48	„
Овес	32	„
Горох	60	„
Біла фасоля	60	„
Кастерова фасоля	46	„
Бараболя	60	„
Цибуля	57	„
Насіння конюшини	60	„
Насіння лену	56	„
Насіння коноплі	44	„
Кукурудзяна мука	48	„
Ґрис	20	„

ЛЕДІВНЯ В ГОСПОДАРСТВІ.

В містах можна в літі кожного часу леду купити, а на фармах не так — тут треба самому про лід дбати. І можна його мати таним коштом.

До того викопати яму; обложити дошками, а на верху таку буду, щоби дощ на лід не падав. Спід вистелити грубим шутром, щоби вода стікала, бо коли лід в воді стоїть, то скоро топиться. Треба поробити спусти на боки. Шутер присипати трошки травою і попелом, а на верху трачинням 8 до 10 цалів завгрубшки. Тоді класти лід.

Лід класти трохи дальше від стін, 6 до 8 цалів, й одну брилу не тісно з другою.

Між ледом і стінами насипати трачиння, але не тісно. Зверха весь лід прикрити верствою трачиння 8 до 12 цалів грубою.

Дальше треба памятати, що при замкненім воздусі лід дуже поволеньки топиться, отже так робити, щоби до леду не доходив свіжий воздух.

На споді під ледом не повинно бути води, бо лід скоро топиться.

Верх леду накрити травою, або травою і трачинням, 8 до 12 цалів грубо. Провітрювати так, щоби зверху було сухе.

Можна і не копати ями, але зробити фундамент і на нім збудувати будинок з дощок, або стіни можуть бути ліплені. І тут головне, щоби через них воздух не переходив. Можна оббити їх смоляним папером.

Також в старій керниці, де нема води, можна лід передержувати.

Коли близько нема ріки, чи озера, звідки брати лід, то можна робити в зимі самому, зробивши відповідну форму і наливаючи туди води. Дрібний лід недобрий; повинні бути більші, рівні брили.

Це те головне, що при складанню леду на зиму треба памятати. В добре зладженій ледівні лід може бути до другої зими.

ЧАС ВАЖНІШИХ ВИПАДКІВ.

Біблійний потоп був перед Христом року	2340
Вавилон збудований	2247
Авраам народився коло	1993
Від Авраама почався жидівський нарід.	
Пираміди в Єгипті збудовані коло року (перед Христом)	1250
Пера до писання почали робити з пір'я	635
Вікна з скляними шибами	1180
Компас для плавби на морі	1200
Комини в будинках коло	1236
Окуляри	1240
Свічки з лою	1290
Папір з лахів	1302
Стрільний порох	1340
Винайдено друк	1436
Відкрито Америку	1492
Зроблено телєскоп	1549
Великі годинники в Анґлії	1568
Відкрито, що кров кружляє по тілі	1619
Перший часопис	1629
Паровий мотор	1649
Винайдено телєґраф	1832

ГЕРОЇ.

Були колись в нас люде,
Вірні очайдушні вої,
Що з завзятою душею
Йшли в завзяті довгі бої.

Покидали будні труди,
Забували будну долю,
Щоб постояти у бою
За прадідну рідну волю.

А прийшлось у скрутну хвилю
Буйні голови зложити,
Знали, як достойно вмерти,
Щоби тільки не коритись.

Полягли вони у січах,
Ті борці — ті славні люде,
І ми ж клонимось їм нині
За їх смерть і за їх труди.

Ф. Мисько.

ОЛЕКСАНДЕР КОШИЦЬ

(ПОСМЕРТНА ЗГАДКА)

В четвер 21-го вересня, 1944 р. помер в шпиталі св. Йосифа в Винипеґу славний український композитор і дириґент хору — Олександер Антонович Кошиць, проживши 69 літ.

Родився він в Київщині 1875 року, шкільні науки покінчив в Києві. Музику студіював в школі великого українського композитора Миколи Лисенка, а від 1906 до 1912 року, доки Лисенко жив, був його співробітником.

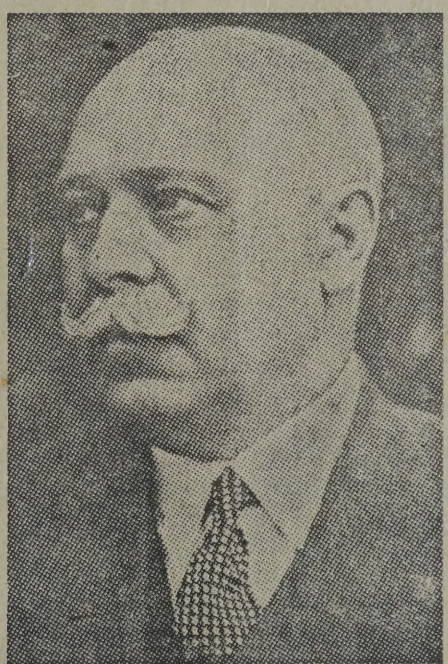

Олександер Антонович Кошиць (†1875—1944)

Музика, чи точніше — українська народна пісня стала справою, якій Кошиць віддав найбільшу частину свого діяльного життя. Він компонував для хорів релігійні і світські пісні, він приготовляв українські хореві виступи не тільки для українського загалу, але що важне — для широкого неукраїнського світа, щоби так показати чужим людям скарби української культури і тимсамим заінтересувати їх українською справою.

Вже в 1915 р. Кошиць стає учителем хорової музики в Київській музичній Консерваторії і дириґентом Міської Опери. З вибухом революції 1917 року стає управителем музичного відділу в українськім Міністерстві Освіти.

В 1919 році орґанізує Українську Республиканську Капелю і виїздить з нею в широкий світ. Пізніше продовжує ту саму працю з Українським Національним Хором, з яким приїздив і до Канади.

Від липня 1944 року провадив курси висшої освіти в Винипеґу, що відбувались заходами УНО. Після закінчення курсів не чув ся тільки сильним, щоби їхати до Ню Йорку, де кількаднадцять літ проживав; в суботу 16 вересня пішов до шпиталю, а 21-го вересня вже не жив.

Похорон відбувся 27-го вересня. Народу на похорон зібралося дуже багато. Згадати, що прибули навіть одиниці не тільки з дальших сторін Канади, але також зі Зєдинених Держав — з Ню Йорку, з Детройт і з Філаделфії (православний священик).

На передодні похорону, коли тіло лежало в салі „Просвіти", Архіеп. Іван Теодорович при співучасти трох православних священиків відправив по Покійнім Парастас.

Це показує, в якій повазі був Ко

Парастас в салі „Просвіти" в Винипегу.

З ліва на право: о. Дмитрів, о. Савчук (з Філаделфії), п-ні Т. Кошиць, Архіеп. І. Теодорович, о. Кудрик.

шиць, головно між тими, які його близше знали, з ним сходилися, його бачили, співали в його хорах, були на його виступах, або були його учениками.

Кошиць відійшов від нас, але його праця зосталася. Зосталися його композиції, отже велике культурне майно, яке ніколи не минеться. Дальше зосталися тії, що були учениками чи під впливом Кошиця, отже вони будуть по своїм силам продовжувати працю свого Учителя.

Кілько композицій і яких зложив покійний, це вже мають обчислити фаховці, однакож навіть звичайний знавець і любитель пісні знає, що праця Кошиця була велика.

Відомо є, що він видав пять повних Служб Божих — чотири на мішаний хор, а одна на хор мужеський. В кожній з них є дві, три, а то і чотири ріжні Херувимські пісні і звичайно двояке Свят.

З того, що Покійний по собі зоставив, можемо уявляти собі, кілько був би він зробив, коли б був жив на рідній землі, серед рідного йому Народу, серед нормальних життєвих обставин. Кілько таланів був би він придбав тим таланом, який йому дано!

Та не судилося. Великий Син Українського Народу спочив не на своїй історичній Предківській Землі, але за широким морем. Та все ж між

Домовина Кошиця обложена вінками.

своїми. І тут прийдеться йому ждати того часу, коли його Нарід скине кайдани з своїх рук і тоді вже Сини Вільного Українського Народу перевезуть кости Великого Працівника на рідну йому землю, до Золотоверхого Київа.

Та де би тіло Кошиця не спочило, але його імя залишиться назавсігди між незабутними синами Українського Народу.

Похід підчас похорону з вінками перед хором і домовиною.

★

ЧИСЛО ДНІВ В МІСЯЦЯХ.

Український спосіб запамятування днів в місяцях такий:

1, 3, 5 і 7 місяць (непаристі) мають по 31 днів. За ними паристі 8, 10, 12. Отже так: 1, 3, 5, 7, 8, 10, 12 мають по 31 днів.

Всі другі мають по 30, крім лютого.

Також є спосіб рахування місяців після чаколонків на руці. І так:

Перший чаколонок вказуючого пальця — січень 31; долинка між першим чаколонком а другим — лютий 28; чаколонок середного пальця — березень знов 31 і т. д. Коли вертаєте назад від послідного чаколонка на перший вказуючого пальця, тоді виходить два місяці по 31 — себто липень і серпень. Попробуйте!

ГЕОГРАФІЧНІ І МОРСЬКІ МІРИ.

Морська миля має 6086.44 стіп.

Оден степень — 60 морських миль.

360 степенів — обвід землі на рівнику.

1 ліґа — 3 морські милі.

Порівнююча табличка.

1 ярд — 11-ять 12-тих метра.

11 метрів — 12 ярдів.

1 метер — 1.1 ярда, або 33 стопі.

1 стопа (фут) — 3 дециметри (3,048).

1 миля 1.6, або 1¾ кільометра (1.60931).

1 кільометер — 5 осьмих анґл. милі.

1 акер — 4000 квадр. метрів.

ЯК І ЩО — ПОРАДИ.

Як вирівнювати меблі — Коли на столі, чи чому другому є ямки від ударів чим твердим, такі місця можна вирівнати так: Змочити місце теплою водою; зложити папір до завивання в пятеро, або шестеро, змочити його теплою водою і положити на пошкоджене місце. На папір положити тепле, але не горяче залізко до прасування і на якийсь час зоставити. Коли не помогло, ще раз повторити. Збите дерево розмокнеться і піднесеться, отже ямка вирівнається.

Як брати „Кестор ойл"? — Цей олій беруть в часі затвердження. Щоби олій було легко пити, розмішати його з соком помаранчі, або розбити добре з білком яйця.

Запах цебулі — що є в віддиху того, що їв цебулю, можна знищити, коли зїсти петрушки з оцтом.

Блощиці — можна так нищити: поналивати, чи помпкою понапорскувати в шпари терпентини змішаної з нафтою (ґасом, „кол ойл"). Така мішанина їдка і дуже поволи висихає, отже блощиці знищаться.

Коли дім обліплений папером, тоді блощиці нищити сіркою. Взяти в щось 4 унції сірки, поставити серед кімнати в більшій посудині з водою, сірку запалити і двері та вікна добре позатикати. По 4 год. можна відчиняти. Але від сірки блідне біложовта фарба. Треба забрати з кімнати рослини.

Топлення леду — Грудка леду 25 фунтів, в температурі 75 степенів тепла, може зтопитися за добу, коли вода буде з під нього цілком зтікала. — Обвити тойже лід коцом і нехай стоїть в воді, яка з нього зробиться, то лід зтопиться дуже скоро. — Обвязати тойже лід в коц і поставити на чімсь, щоби вода зтікала, то може зтопитися аж за 4—5 днів.

Якість стали — Коли добру сталь розпечи до біла, вона під ударом подробиться; коли до ясно-червоної, також покришиться; коли ж ще менше, тоді можна кувати, як хочеться. Для гартування не розгрівати надмірно. Коли опісля нею можна зробити рису на склі, то добра сталь.

Як передержувати мясо — Вложити мясо в квасне молоко, або маслянку і поставити в холоднім місци. Так може стояти тиждень, або два. Опісля добре виполокати.

Горяча вода для очей — Коли очи болять, то добре вимивати очи горячою водою, або прикладати до очей ручник намочений в горячій воді. Це радять і лікарі. А люде прикладають квасне молоко і кажуть, що це помагає.

ДЕЩО ПРО МАЛЬОВАННЯ.

Поверхню до мальования обраховується так, що множиться довжину (чи височину) через ширину, прим.: стіна 15 стіп широка, а 8 стіп висока — 15×8=120 стіп квадратових. Коли квадратові столи (фіти) замінювати на квадратові ярди, то треба число стіп поділити через 9, бо квадратовий ярд має 9 стіп. Отже 120 квадр. стіп буде 120 : 9=13.3, себто 13 квадр. ярдів і майже третина.

Деяких фарбів треба більше, деяких менше на ту саму поверхню, але одним ґальоном можна найбільше помалювати 50 квадр. ярдів (поверхню 7 ярдів довгу і сім широку, що має 49 квадр. ярдів), а найменше 44—45 ярдів. Але ясно зеленою можна помалювати лише 25 квадр. ярдів.

Це пересічна скількість, що приблизно вказує, як може бути. Скількість фарби залежить також від якости поверхні, чи вона гладка, чи ні, чи стара, чи нова, чи вже мальована, чи ні.

Коли ходить про полиск, то до фарби додавати варнишу, чи олію, а не терпентини. Терпентина ослаблює полиск.

ГУМОР.

І другий хоче.

Почастував хтось пияка чаркою горівки і питає:

— А як вам смакує?

На те пияк:

— Що добра, то добра! Чую, що з мене тепер став цілком другий чоловік.

— Так? — допитується той — і щож дальше?

— А так — каже пияк — що той другий чоловік також рад би такої доброї горівки покушати.

Ані живі, ані мертві.

Петро гримає до дверей, та:

— Чи ви живі, чи мертві, що не отвираєте?

На те чує з хати:

— Ані живі, ані мертві — ми спимо!

Не приїхав возом.

Судять в Ню Йорку ірляндського моряка і суддя питає:

— Де родився?

— В Ірляндії.

— В Ірляндії... А чим занимаєшся?

— Я моряк.

— Ага, моряк... А чи був ти коли на морі?

— Аджеж я з Ірляндії сюди возом не приїхав — каже моряк.

Де Африка.

— Скажи мені Славку, де лежить Африка — питає учитель.

Подумав Славко та:

— Думаю, що там лежить, де й перше лежала.

Рум з чаєм.

— Я відколи слабую, то пю чай з румом і чую, як поволи до здоровля приходжу.

— Е, я вам пораджу інакше, то ще скорше виздоровієте.

— А що?

— Ви пийте рум з чаєм... Беріть руму і влийте до нього трошки чаю, а кажу вам, що це здоровий напиток. Я знаю, бо я так пю.

В російськім суді.

Жінка: Оттак напав на мене, вилаяв, тай ще розбив мені голову.

Суддя: Якім же образом? (способом).

Жінка: Не образом, я того не казала — він ломакою.

Нова служниця.

— Чи вмієш варити? — питає господиня.

— Вмію.

— А доглядати дітей?

— Вмію.

— Добре, дуже добре. Та ще ось що: Ми снідаємо звичайно по 8-ій годині, але два рази в тижни мій чоловік встає ранше, отже тоді снідаємо пів до семої.

На те служниця:

— Тим не журіться, бо для мене це нічого. Ви можете спокійно без мене снідати, а я пізніше сама поснідаю.

Досить вже бачив.

Приходить до лікаря 70-літний пияк і каже, що має клопіт з очима. Оглянув лікар очи і говорить.

— Тут одно маєте до вибору: або пийте дальше і будете сліпим, або перестаньте пити і будете бачити.

Подумав пияк хвилю і каже:

— Я маю вже сімдесять літ і думаю, що я вже бачив на світі все, що варта було бачити. Нового нема вже нічого.

Старі знакомі.

— Чи правда, що ти заскаржив Степана?

— Еге ж!

— За що?

— Назвав мене дурнем.

— Я ж тебе нераз називав...

— Е, ми старі знакомі.

Мати: Марусю, не тягни кота за хвіст.

Маруся: Я його не тягну, мамо, я його лише тримаю, а він сам тягне.

ЗМІСТ.

	Сторона.
Календарна часть, пояснення до Календаря, Богослужень і др.	2—32
З Новим роком, вірш	33
Чорнохліб — Великодний Спомин	35
Буря на озері — вірш	41
Земна слава.—Маленька Українка, вірш	42
На память. Спомини учителя	43
Людське милосердя	45
Московські заборони. — Як поважали Шевченка	48
Як скупарі празникували — Чорнохліб	49
З українських народних оповідань	53
Великодна сповідь Українця	55
На могилі брата — вірш	57
З магометанського світа. — Чому козаче — вірш	58
З народних оповідань	59
Праця і неробство. — Гумор	60
Слово — Привіт з 1861 року	61
Єгипетські мумії	63
Гумор	64
Про злодія в селі Гаківниці	65
Хотів поострити сокиру. — Ніч — вірш	72
Як тратили Ґонту	73
Ґонта в Умані — вірш	75
Все ж хочеш жити — вірш	76
Як ми їздили на посвячення дому — Чорнохліб	77
Гумор	82
Українсько-польські відносини в світлі Історії	83
Українське село	87
Напади Німців на Францію. — Вискази з Шевченка	92
Значіння Шевченка в образках	93
Зоре моя... — вірш	99
З наукового світа	101
Небезпека молодого віку	104
Притча — вірш	105
З українського культурного життя	107
Дещо про людське тіло і здоровля	108
Одна з великих справ	109
Число фунтів насіння на бушель в Стейтах	112
Борис Грінченко	113
Що варта привичка	114
Наука українського письма	115
Кілько сіють на акер. — Невільництво в Стейтах	116
З жіночого світа	117
Святі письма ріжних народів. — Дещо про великі дерева	118
Духовно-моральне виховання людини	119
Вплив барви	121
Думки досвідчених людей	122
Хід подій теперішньої війни	123
Приповідки в Китайців	124
Війна і українська справа	125
Наші планети	126
Всячина	127
Ледівня в господарстві — Час важніших випадків. — Герої — вірш	128
Олександер Кошиць (Посмертна згадка)	129
Як і що — Поради	133
Число днів в місяцях. — Ґеоґрафічні і морські міри	132
Гумор	134

The Western Life Assurance Co.

Ця Компанія з діяльністю і досвідом більше чим чверть століття, визначається високо між Провідними Фінансовими Фірмами. Наперед предвиджуюча Управа враз з Консервативними Інвестиціями, дає цій Компанії змогу вдержувати Атрактивні Рати Премій.

УКРАЇНСЬКІ ПРЕДСТАВНИКИ:

HENRY TYZUK — Dauphin, Man.
District Supervisor

CONST. MASCIUCH — Winnipeg.
District Supervisor

M. A. WALL — Fork River, Man.

DAN BACHEWICH — Sandy Lake, Man.

PAUL KACZKOWSKI — Garland, Man.

PETER DOWHAN — Teulon, Man.

NELSON HRUSZOWY — Sclater, Man.

PETER OLCHOWECKI — Gardenton, Man

ДЛЯ ВАШИХ УСЛУГ — ВДАВАЙТЕСЯ З ДОВІРЯМ.

MANITOBA BRANCH — 200 HURON & ERIE BUILDING

Provincial Manager LIONEL E. WOOD, C.L.U.

І. Р. СОЛОМОН

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК і т.д.

Перепроваджує всякі справи — карні і цивільні.
Адреса:

J. R. SOLOMON, LL.B., M.L.A.
701 McIntyre Bldg., Winnipeg, Man.
Телєфон 93 071

Я. В. АРСЕНИЧ,

РАДНИК (К.С.)

Член фірми:

HEAP, ARSENYCH and MURCHISON

Адвокати, Повновласники і Нотарі.

Перепроваджує всякі судові справи.
Адреса:

712 McINTYRE BLOCK.
Winnipeg, Man. **Телєфон 94 122**

Dr. H. Yonker

ЛІКАР, ХІРУРҐ І АКУШЕР

Телєфон 51 470

397 BURROWS AVE.,

Winnipeg.

● **ФОТОҐРАФІЇ** — з малих робимо великі, зі старих — нові. Робимо портрети, перемальовуємо, побільшуємо і кольоруємо всякі фотографії. В бизнесі вже 29 років. Заходіть до нашої студії і зробіть собі гарні фамілійні або шлюбні фотографії.

DUBCHAK'S PHOTO STUDIO
591 Selkirk Ave., Winnipeg, Man.

РЕЧІ ЦЕРКОВНІ

Для наших церков і нашого обряду дістанете в найстрашій і найбільшій українській фірмі

„ПРОВИДІННЯ"

Пишіть по інформації і ціни до:

PROVIDENCE CHURCH GOODS Company

710 Main Street, Winnipeg, Man.

Для скоршої обслуги наших громад церковних в Брітіш Коломбії і Алберті, просимо вдаватися і писати до української фірми річей церковних

2138 - West 4th Avenue,

Vancouver, B. C.

„ВІСТНИК"

Орган Української Православної Церкви в Канаді.

ПОЧАВ ВИХОДИТИ 1924 РОКУ.

ВИХОДИТЬ ДВА РАЗИ В МІСЯЦИ.

Побіч справ релігійних і церковних „ВІСТНИК" інтересується справами Української Культури, справами виховання і взагалі громадськими справами українського життя.

В „ВІСТНИКУ" знайдете матеріял, якого не знайдете деинде — і тому „ВІСТНИК" повинен бути в КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ.

ПЕРЕДПЛАТА НА РІК ОДЕН ДОЛЯР.

Адресуйте:

THE HERALD

BOX 3626 Sta. B. **WINNIPEG, MAN.**

НЕЗРІВНАНІ
що до
СТИЛЮ і
КРАСИ

Купуйте в

MACDONALD
SHOE STORE LTD.

для
Тревалости вигідного черевика.

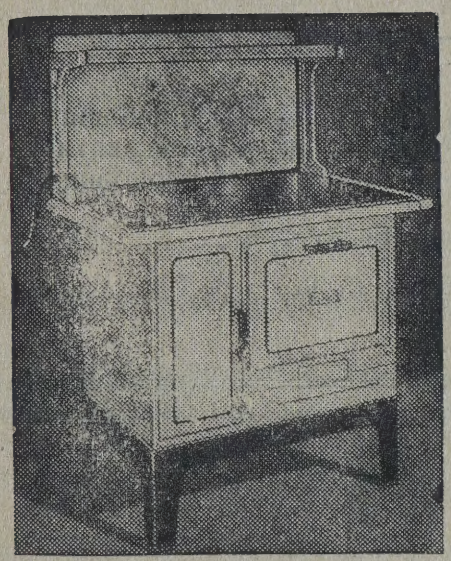

СЛАВНІ КУХНІ НА ВУГЛЯ
І ДРОВА

BEACH CO-ED

Відвідайте наші виставові вікна й огляньте повну виставу —

Дайнінґрум Світів — Кичен Світів — Студіо Кавчів — Ледових Рефриджерейторів — Ґардероб — Кичен Кабінетів — Ліжок — Матераців, ітд.

ВСЬО ДЛЯ ДОМУ

Зробіть цей склеп своїм **склепом.**

MANITOBA FURNITURE EXCHANGE Co.
610 and 542 Selkirk Ave.
Телєфон 52 602 Winnipeg, Man.
А. МИРЛОВИЧ, властитель

Nugget Hotel

711 MAIN STREET
WINNIPEG.

На головній вулиці — пів блока від Сіпіярської стації.

Тел. 91 085

Властителі:
ҐЕОРҐІЙ МАРІЯН
і
ВАСИЛЬ ФРЕДРИК.

ПИЙТЕ...

Mexicola
Wishing
Well
Orange
Lemon
Lime
Grape Soda

ZERO BOTTLING WORKS

90 LORNE Ave., Phone 53 999
WINNIPEG.

McARTHUR BUILDING,
Cor. Portage Ave & Main St.

Телефон Бюра 95 075 Резиденції 52 502

ДР. ВОЛ. Ф. БАЧИНСЬКИЙ

M.D. (Man.), L.M.C.C.
ОПЕРАТОР, ЛІКАР, АКУШЕР.

Спеціялізує при операціях найновішими способами для знечулення.
Маємо апарат Рентґена для знимання ЕКС-РЕЙ (X-RAY)
Пересвітлювання Флуороскопією
і Радіятермія (Short Wave Therapy)

Адреса канцелярії:
DR. V. F. BACHYNSKY
506 McArthur Bldg. Winnipeg, Man.

„Склеп Ліпших Черевиків"

Modern Shoe Store

602 SELKIRK AVENUE
Phone 56 599
WINNIPEG.

ДР. М. ПОТОЦЬКИЙ

M.D., L.M.C.C.
Лікар, Акушер і Оператор
Dr. M. POTOSKI
FRANKLIN BLOCK
Телєфон 416 Box 656
DAUPHIN, MAN.

МИ ЗАВЖДИ РАДІ

КОЛИ ВИ ЗАЙДЕТЕ І ПЕРЕГОВОРИТЕ ПРО СВОЇ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ З НАМИ.

Друкарня „Українського Голосу" виконує всякі друкарські роботи по уміркованих цінах. Як приміром —

Позамісцеві замовлення висилайте на адресу:

UKRAINIAN VOICE

BOX 3626 Sta. B. WINNIPEG, MAN.

ДР. Г. НОВАК

M.D., C.M.

ЛІКАР, ХІРУРҐ і АКУШЕР

Dr. G. NOVAK
459 Selkirk Ave., cor. Powers St.

WINNIPEG, MANITOBA
Телефон: 54 351

ДР. І. ВЕРХОМИН
і
ДР. П. Г. КОЗЯК

ЛІКАРІ И ОПЕРАТОРИ
Х-Рей і Фізіо-Терапія
Тел. Офісу 24543

Dr. J. VERCHOMIN — Тел. дому 25884
Dr. P. H. KOZIAK — Тел. дому 81862
541 TEGLER Bldg., EDMONTON, Alta.

ДР. Ю. Е. ДРАҐАН

M.D., C.M., L.M.C.C.
Лікар, Акушер і Оператор

Член Домінґяльної Ради Лікарів.
З практикою по шпиталях
в Рочестер, Філаделфії,
Бостоні, Ню Йорку
та Балтімор.

601 Canada Building,
SASKATOON, SASK.
(Коло сієнарської стації)

ДР. П. ПОТОЦЬКИЙ

M.D., L.M.C.C.

Лікар, Акушер і Оператор

Dr. P. POTOSKI

YORKTON, SASK.

Телєфон 117

ДР. П. ЗАКУС

ДЕНТИСТ

веде свою канцелярію
під числом:

592 SELKIRK AVE.
WINNIPEG, — MANITOBA
Телєфон офісу 55 043

ДР. П. ГУЦУЛЯК

Дентист

веде свою канцелярію під ч.
270 PHYSICIANS & SURGEONS Bldg.
86 BLOOR STREET West
TORONTO, ONT.
Телєфон KI 6727

Вечорами тільки за попередним умовленням.

А. Т. ВАВРИНЮК

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК,
НОТАР і т. д.

Перепроваджує всякі судові справи — карні, цивільні, спадкові і розводові.

Адреса:

A. T. WARNOCK, LL.B.
Barrister & Solicitor
Ramsay Block, Tel. 63
DAUPHIN, MAN.

М. Н. ГРИГОРЧУК

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК ітд.

Перепроваджує всякі судові справи, карні, цивільні і тестаментальні.

Адреса:

M. N. HRYHORCHUK, B.A., LL.B.
Box 81, Ethelbert, Man.

ВІД САМОГО ПОЧАТКУ

Через більше чим тридцять літ Сити Гайдро держалося своєї первісної поліси достарчування таної електрики і доброї обслуги з ретельною адміністрацією. Ситизени Винипеґу виказали своє признання величезним збільшенням уживання електрики з тим наслідком, що пересічні оплати пішли в долину і зиски піднеслися. Це знова привернено ситизенам, бо при кінці року Сити Гайдро могло передати надвишку $2,000,000 і тим помогло в зниженню податків.

CITY HYDRO

„Ваше Підприємство... Обслугує Вас!"

ПЕРША УКРАЇНСЬКА ФАБРИКА МЕБЛІВ

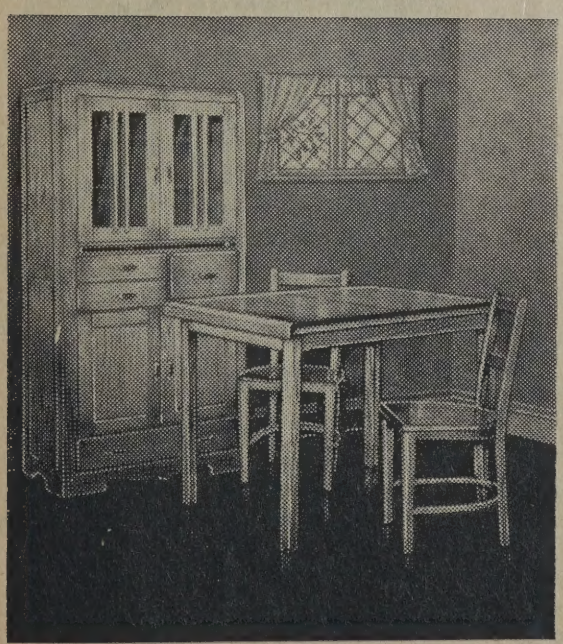

D. Dennis — управитель.

Прикрасіть свою кухню одним з наших модерних сетів до сніданя. Маємо до оглянення в ріжних стилях і красках модерні сети.

Цей сет — 6 штук до сніданя — Кабінет — Розсуваючийся Стіл і Чотири Упольстировані Крісла. Викінчення в якім не булоб кольорі.

Ціна $79.00.

Direct Furniture Mfg. Co.

512—514 Selkirk Ave., Winnipeg.

Phone 53 321

Коли буваете в місті, зайдіть до
NEW CORONA CAFE
674 MAIN STREET WINNIPEG.

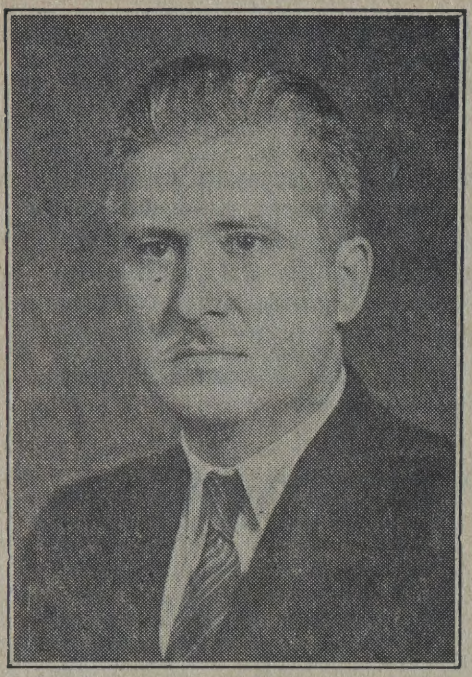

МИКОЛА МАРІЯН, властитель.

MARKO'S
DRESS SHOP

Купуйте суконки під числом
974 MAIN ST., WINNIPEG.
Там дістанете вірну і чесну обслугу.
МАРІЯ МАРКО, властителька.

Піддержуйте Ваше Здоровля Доброю Поживою!
КУПУЙТЕ ВАШУ ПОЖИВУ У НАС!
У нас на складі все свіже мясо, овочі, ґросері і зеленина — по уміркованих цінах.
За добрі продукти і чесну обслугу ручимо.
PAUL'S GROCETERIA and MEAT MARKET
878 Main Street, Phone 54 420

Western Auto & Truck Body Works, Ltd.
WINNIPEG.

Фабрика автобусів:
677 Portage Ave. Phone 30 170
Головний офіс:
702 Broadway Ave., Phone 37 284
Фабриканти і Десайнері Моторових Автобусів.
„Канадійська Будова для Канадійських Условин."

YOU CAN ALWAYS DO BETTER AT
Wolch's
DEPT. STORE
881-3 Main St. Phone 51 255

КОМПЛІМЕНТИ ВІД
ORETZKI'S
DEPARTMENT STORE Limited
487 to 493 Selkirk Avenue
WINNIPEG.
Телєфон „драй ґудс" 57 041
Черевики 57 051

ОБСЛУГА НАШИХ ПОКУПЦІВ

Протягом років, Катальог **ІТОНА** був помічний в розширі фронтів нашої великої країни приносячи користь Купування Поштою для чимраз збільшеної чисельности.

Нині, Канадійці, в кожнім напрямі життя — від моря до моря — на північ і на полудне — промислові робітники — цивільні робітники — фармері — рибаки — великі і малі доми — знають про користи услуги **ІТОНА.**

Ми, в **ІТОНА,** є горді з довіря, яке мають до нас так багато співжителів Канадійців і є глибоко свідомі з нашої відповідальности супроти вас. Будьте певні, що наша енергія буде на завжди спрямована для поліпшування нашої обслуги так, щоби „купування поштою" було дальше лекшим.

EATON'S

ПОХОРОННЕ БЮРО

під управою
ІВАНА ЗАВІДОВСЬКОГО

Це є найстарше українське похоронне заведення у Винипегу.

Обслуга скора й вдоволяюча.

ZAWIDOWSKI FUNERAL HOME
Limited
561 Selkirk Ave. — Winnipeg.
Phone 51500

УКРАЇНСЬКИЙ КРАВЕЦЬ

Робимо до міри — мужеські Убрання і Оверковти до Вашої вподоби.

Пишіть або заходіть до

T. FEDUN
Merchant Tailor
600 Selkirk Ave. — Phone 57 716
Winnipeg, Man.

НОРТ ВИНИПЕҐ КО-ОПЕРАТИВА ЛИМИТЕД

ЗАСНОВАНА 1932 Р.

ВУГЛЯ, ДРОВА, ФАРБИ, ШКІРЯНІ РОБОЧІ РУКАВИЦІ.
Членство $5.00

УКРАЇНСЬКЕ, ЧИСТО КООПЕРАТИВНЕ ПІДПРИЄМСТВО.

Ярда: 1042 Селкирк евню, Телєфон: 55 919
Фабрика рукавиць: 269 Джеймс евню — Будинок Вестерн Кооперативи Лимитед, Телєфон: 22 995.

COMMUNITY FOOD STORES

NORTH END

Borushynski, J., 890 Burrows 57 854
Brelis, M., 373 Arlies 57 887
Bryk A. S., Dufferin & Derby 57 464
Buketa, L., 733 Redwood Ave. 57 420
Butcher's Grocery, 444 King 57 407
Chokan, S., 769 Mountain Ave. 57 849
Dan's Grocery, 79 Euclid Ave. 57 612
Diduch, J., 556 Stella 57 492
Grabowecky, L., 710 Aberdeen 57 824
Hawryschak, K., 472 Garlies 57 876
Hawrysz, N., 710 Burrows Ave. 57 603
Hordy, B., 288 Dufferin Ave. .....
Ingaldson, F., 950 Manitoba Ave. 57 443
Iwanicki, J., 1524 Arlington St. .. 57 927
Iwanusiw, J., 1194 Selkirk Ave. 57 817
Kasparski, A., 863 Selkirk Ave. 57 683
Kay's Groceteria, 1019 Manitoba .. 57 693
Kowal, N., 732 Boyd Ave. 57 829
Kriese's Bread & Grocery,
34 Sutherland Ave. 57 450
Krywychka, Mrs. Alex., 828 Manitoba
Kubow, M., 918 Redwood Ave. 57 859
Kushnier, H., 600 Stella Ave. 57 496
Liwicki, R., 1044 Aberdeen Ave. 57 641
Manchulenko, Wm., 656 Aberdeen 57 744
Manchulenko, J. 86 Derby St. 57 750
Mariash, M., 113 McFarlance St. .. 54 949
Marko & Dowhopoluk, 297 Dufferin 57 965
Makar, M., 710 Manitoba Ave. 57 796
Maraz, J. J., 832 Magnus Ave. 57 857
Matychuk, J., 663 Stella Ave. .....
Nor West Grocery, 875 Selkirk 57 491
Owsianyk, Chorny, 60 Edward St.
Ozer, F., 708 McPhillips St. 57 822
Pastushek, P., 481 Parr St. 57 632
Pankiw, J., 540 Stella Ave. 57 457
Pisecki, W., 663 Dufferin Ave. 57 793
Rudyk, M., 1333 Manitoba Ave. 57 802
Schneider, H., & Son,
640 Redwood Ave. 57 707
Scrapneck, M., 140 Higgins Ave. .. 91 030
Semeniuk, F., 803 Stella Ave. 57 833
Senkiw, F., 952 Aberdeen Ave. 57 771
Siwicki, A., 712 Manitoba Ave.....
Skremetka, M., 852 College Ave... 57 861
Skrypnyk, N., 1041 Aberdeen Ave. 57 828
Slupski, P., 684 McPhillips St. 57 440
Smadyla, J., 1603 Arlington Ave. .. 57 737
Stark, A., 532 Redwood Ave. 57 894
Stephanchew, W., 589 Manitoba 57 401
Tarnowski, W., 1039 Alfred Ave. .. 57 432
Tataryn, Mrs. M., 769 Manitoba 57 712
Waplak, E., 665 Atlantic Ave. 57 845
Weber, L., 177 Euclid Ave. 57 452
Werbeniuk, E., 506 Manitoba Ave.
Wynnyk, W., 830 Mountain Ave. .. 57 774
Yast, W., 573 Aberdeen Ave. 57 949
Yurchyshyn Grocery, 601 Alfred .. 57 972
Zukotynski, Ed., 832 Burrows Ave. 57 937

EAST KILDONAN

Bowman Grocery, 497 Bowman Ave. 501 078
Dowhan, F., 401 Jamieson Ave. 501 073
Hawryshyn, A., 549 Jamieson Ave. 501 050
Kisil, P., 501 Montrose Ave. 501 096
Korol, J., 504 Washington Ave. ....
Oberik, M., 498 Trent 501 014
Pollock, J., 401 Ottawa Ave. 501 093
Union Grocery, Watt & Montrose 502 150

ELMWOOD

Karpow, W., 49 Kelvin St. 57 487
Kucher, Joe., 858 McCalman 57 766
Nazar, M., 587 Herbert 501 053
Shackles, E., 624 Talbot Ave. 501 049

MORSE PLACE

Powrosnick, K., 639 Gateway Road 501 057

FORT ROUGE

Hawryliuk, W., 747 Scotland .....

BROOKLANDS-WESTON

Brooklands Store, The,
Ross and Keewatin 86 511
Chesin, M., 1959 William Ave. 25 902
Kowal, D., 1873 Ross Ave. 25 421
Kutch, Ed., 2194 Gallagher 25 908
O.K. Grocery, 2 Erie 25 700
Sorby's Grocery, 1874 Logan Ave. 25 477

TRANSCONA

Kay's Grocery, 94 Regent 400
Kolisnyk, J., 100 Madeline 20
Maydonik, A., 194 Yale 433
Pasta, J., Melrose & Madeline 211
Prytulak, M., 241 Oxford 466

COMMUNITY FOOD STORES LIMITED

Sausage Manufacturers

441 King Street **Phone 57 241**

CRUSE

ЧИСТИМО
КРАСИМО
ПЕРЕМО

Приносіть свою одежу до нашого склепу „Заплатив і взяв”
591 SELKIRK AVE.
Наш телєфон відбору і достави
57 738

МИ ПРОДАЄМО

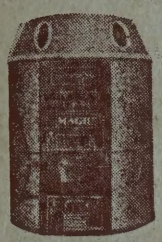

“DOMO” і “STANDARD” Сметанні Сепаратори
“SNOW BIRD” машини до прання і Рефріджератори.
“GILSON” форнеси до огрівання, Вітрогони, “Ийр кондішенінг юнитс” і т. и.
“STANDARD” крошері зерна.
“STANDARD” шнурки до байндера.

Електричні Фенси, Фарби, Плугові чересла, Рала Культіваторів, Плуги, “Чаперс” і т. и.

Добір Найвищої Якости — в Найнищих Цінах.

Вам оплатиться запитати про них. Прийдіть і побачтеся з нами, або пишіть до нас за лістою цін і точними поясненнями.

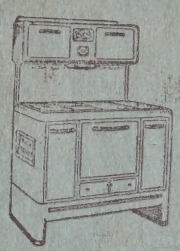

STANDARD IMP. & SALES COMPANY

78 Princess St.,
Winnipeg, Man.

9851 Jasper Ave.,
Edmonton, Alta.

ЧИТАЙТЕ УВАЖНО.

Купуйте наші продукти: Молоко, сметанку, маслянку, сир і масло. В сторах питайте за нашими продуктами.

ФАРМЕРІ!

Посилайте Вашу сметану до нас, а ми гарантуємо Вам, що будете задоволені.

Central Dairies Ltd.

121 Salter Street · Phone 57 237 · Winnipeg, Man.

B37158

Springfi[illegible] Marine

Insurance Company

МАЄТОК
цеї компанії
виносить поверх
$40,000,000

ОБЕЗПЕЧЕНЬ
виплатила компанія
поверх
$235,000,000

ОБЕЗПЕЧУЄ ВІД ВОГНЮ, БУРІ, ГРАДУ і ВІД УШКОДЖЕННЯ
Відшкодовання виплачує ретельно і скоро.

ГОЛОВНЕ БЮРО НА КАНАДУ — 460 St. John Street, — MONTREAL, Que.
J. A. GRANT, Manager for Man. and Sask. — 405 Paris Bldg., Winnipeg, Man.

Ця Компанія має своїх представників по цілій Канаді.

УКРАЇНСЬКІ ПРЕДСТАВНИКИ:

UNION INSURANCE AGENCIES - 290 Garry Street - Winnipeg, Manitoba

ВОЛОДИМИР Г. КОМАН **PHONE 96 626**

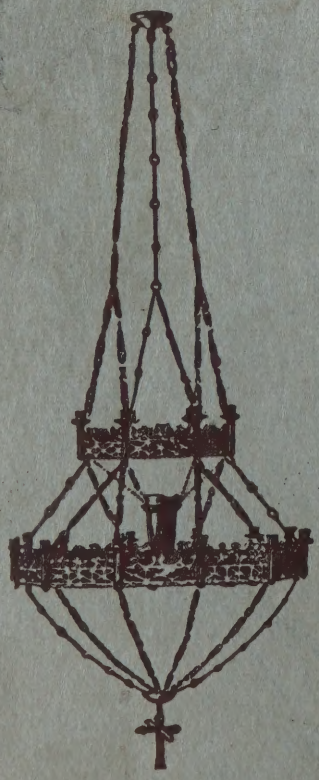

ГУРТОВИЙ СКЛАД ЦЕРКОВНИХ РІЧЕЙ

Повний вибір усіх церковних річей найкращої якости по приступних цінах.

Направляємо, відновляємо і позолочуємо: Чаші, Хрести, Павуки, Свічники, та всякі інші металеві річи.

Перед купном — пишіть в рідній мові по наш катальоґ.

СОЛІДНІ РІЧИ — ДЕШЕВІ ЦІНИ — ЧЕСНА І СКОРА ОБСЛУГА.

William Gross & Company

322 MAIN STREET **WINNIPEG, MAN.**